

WHSRAUPLUSE SISUSTUS

ETK WALJAANNE

ÜHISKAUPLUSE SISUSTUS

EESTI TÄRVIÄJÄTEÜHISUSTE KESKÜHISUSE VÄLJÄÄNNE, TÄLLINN 1939

ÕHISTRÜKIKODA

Ar 9335

3-11-01704

~~Fr. R. Kretzweid
nim. ENSV Riiklik
Raamatukogu~~

3

~~79622~~

ESTI RAHVASTAARHIIVIDE JA ÜHISTRÜKIKODADE LIIT TALLINN 1939

Eesti Ühistrükikoda, Tallinnas 1939

SAATEKS

Üldise majandusliku olukorra paranemise ja ühingute otstarbekohasema organiseerimise ning majandamise tagajärjel on ühiskaubanduse jõukus viimaseil aastail hoogsalt kasvanud. Ühes sellega on ühinguil paranenud ainelised eeldused oma kodu korrastamiseks senisest suuremal määral.

Selle töö otstarbekaks teostamiseks ETK on ühinguile olnud aastaid abiks vastavate eriteadlaste kaudu.

Omandatud kogemused ja praktika on annud teatava koguse materjale ja standard-norme nii kaupluste sisustuse kui ka välisehituste alal, mis on ühinguis viimasel ajal leidnud rakendamist ilma suuremate erinevusteta. See asjaolu andis põhjust väljaande koostamiseks, mis koondaks väljakujunenud ehituste-tüübid, neile vastavad sisustused ja sisustuste detailid.

Väljaanne tahab olla ühinguile abiks väiksemate ja kiiresti vajalikuks osutuvate tööde teostamisel kohtadel omal algatusel, seda peamiselt kaupluste sisustuse osas. Suuremate ja põhjalikumate ehitusalaliste ümberkorralduste, samuti ka iga uue sisustuse puhul aga osutub ka edaspidi vajalikuks eriprojektide valmistamine vastavate eriteadlaste poolt.

Brošüüris esinevad plaanid ja kavandid koostasid arhitektid S. Vahter ja H. Arman ning joonestajad F. Kajak ja K. Koppel.

ETK juhatuse poolt moodustatud komisjon, kuhu kuulusid ins. G. Liideman, P. Simson ja E. Kindel, vaatas kavandid läbi ja tegi vajalikke parandusi. Peale selle andsid näpunäiteid mitmed asjatundjad.

Esimese omasarnasena ei saa käesolev väljaanne oma käsitusviisilt olla põhjalik ega rakendatav kõigile erinõudeile. Küll aga peaks ta täitma ettenähtud ülesande lähemal aastail ühingute enamuse seisukohalt, aidates lahendada kohtadel kaupluste sisustamisse puutuvaid küsimusi kergema vaevaga ja väiksemate kuludega.

EESTI TARVITAJATEÜHISUSTE KESKÜHISUS

KAUPLUSEHOONE PROJEKTEERIMISE PÕHIMÕTTEID

Ühiskauplused, nagu kauplused üldse, on kindlaid spetsiaalseid nõudeid esitav hoonete liik. Need nõuded ei olene stiilist ega ehitusmaterjalist, vaid nende määrajaks on hoone spetsiaalne otstarve. Siin jääb hoonete projekteerimisel ja ehitamisel esmatähtsaks üks: et kauplus täidaks kõige paremini oma ülesannet, olles vahendajaks kauba ja ostja vahel. On selge, et see printsiip peab erinevalt leidma teostamist maal ja linnas, spetsiaal- ja üldkaupluse juures ja olenevalt muist tüübilisist eritingimustest.

Milliseid põhiprintsiipe tuleb arvestada ühiskaupluse ehitamisel? Võtame need kokku kolme üldpõhimõttesse.

1. Nii oma nimetusega kui ka väljapanekutega peab kauplus võimaldama esile tuua oma otstarvet. Võimalusi selle saavutamiseks pakuvad esijoones sildid, kirjad ja kaupade väljapanekud vaateaknail. Viimaste kaudu tutvustatakse kaupu ostjaile uute artiklitena või hooajakaupadena.

Vaateakende vajalikkuse küsimuses valitseb ka veel praegu lahkavamisi. Kõrvalise maakoha harukaupluses olevat vaateaknad asjatu luksus, kuna selle piirkonna ostjad niikuinii teavad iga müüdava kaubasordi, samuti puuduvat õhtuse valgustamise võimalus kohtades, kus puudub elekter. Nii väidetakse.

Need väited aga ei pea paika. Lähema aja möödudes võime loota elektrivalgustust pea igale poole, ka muutub kaubanduslik tegevus üldise majandusliku ja ühingu arenguga käsikäes intensiivsemaks. Nii ei saa me teha teravat vahet kaupluse hindamisel tema praeguse seisundi järgi. Tuleb pidada uute hoonete ehitamisel silmas ka tõenäoseid pealekasvavaid nõudeid.

2. Pearuumiks kauplusehoones on kaupluseruum, kus ostjale, müüjale ja kaubale on määratud igaihele oma teotsemis- või paigutusala. Eeskujulikult kaupluselt aga nõuame veel rohkem — ta peab ka müüma, s. o. kaubaartiklid olgu sääraselt asetatud, et ostjal tekiks müüja abita ostutahe. Selleks tuleb teostada kaupade otstarbekas liigitamine. Väiksemas kaupluses on seda võimalik teha riiulite, suuremates eriosakondade kaudu. Iga osakonna paremad ja esinduslikumad kaubad tuleb asetada riiuleil esiplaanile või juba õige ostja lähedale — leti sisse.

3. Kaupluseruumiga olgu otseses ühenduses kõik tarvilikud ruumid: üld-pakkimisruum, kontor, soojad laod iga osakonna juures eraldi; kaugemal juba üldlaod, keldrid, ärijuhi korter jne. Kaupluseruumist pääs neisse ruumidesse olgu võimalikult väheste sissekäikude kaudu — parema ülevaatlikkuse saamiseks ja riiuleiks kasuliku seinapinna hoidmiseks.

Väljudes neist kolmest põhimõttest, võib meie oludes seada kaupluse püstitamiseks järgmised praktilised nõuded.

1. Kauplus asetugu akendega võimalikult põhja poole, kuna suurem osa kaupadest kardavad päikesevalgust ja soojust. Kui puudub see võimalus, siis tuleb kauplus kohe algul varustada kaitseraamiga või liikuvate päikesekaitsetega.

2. Kaupluseruum asetugu pikiküljega vastu peatänavat nii sissepääsu, vaateakende suurema arvu kui ka parema sisemise valgustuse saavutamiseks.

3. Et kauplus oleks seest võimalikult valgem, peab ta sügavus olema selline, et valgustus akendest ulatuks tagumiste riuliteni. Praktiliselt on õigemaks sügavuseks 5 kuni 6,5 m, mille juures on veel võimalik lae ehitamine ilma sisemiste postideta.

4. Kõik kaupluse aknad olgu võimalikult vaateaknad, kõrgusega maapinnast mitte üle 70 cm. Kõik aknad olgu esiseinas. Kaupluseruumi otstesse teha vaateaknaid ainult siis, kui need tuleksid eriosakonda lahutavasse vaheseina. Ruumi otsaaknad vähendavad riulite pinda ja teiseks peegeldub valgus riulite klaasosadele ning kaupadele, andes kauplusest rahutu ja hajuva mulje.

5. Kaupluseruumi kõrguseks on 2,9 kuni 3,2 m, olenevalt ruumi suurusest. Suurem kõrgus on ülearune, kuna ei ole otstarbekohane ehitada riuleid kõrgele lae alla.

6. Sisepääs kauplusesse olgu võimalikult ühekõrguselt maapinnaga, kõige rohkem ühe või kahe astme kõrguselt.

7. Kaupluseruumi ei tohi ehitada korstnaid või sambaid, samuti olgu seinad võimalikult siledad ja ette- või tahaasteteta.

8. Siseüksed kauplusest kõrvalruumidesse koondatagu ühte ja piiratud olgu võimalikult vähestest ustega.

9. Keskkütte puhul koondada kõik radiaatorid akende alla ja juhtida soe õhk vaateakende restide kaudu mööda akna pinda kauplusesse. Ahjukütte korral koondada kõik ahjud ruumi külgedele poole, siseuste juurde ja nii, et ostja pilk uksest tülles kõige enne ahjudele ei satuks. Ahjude etteulatavus seintest ei tohi olla üle 70 cm.

10. Kauplusehoones asuvad soojad laod ja pakkimislaod projekteerida nii, et igast osakonnast oleks võimalikult otsepääs vastavasse lattu. Kontor asetsegu võimalikult hoone kättesaadavas osas.

11. Külmad laod hoovis tuleksid projekteerida nii, et nõuetavamate kaupade laod asetseksid kauplusele lähemal, iseseisvad laod, autogaraažid jne. aga eemal.

12. Ärijuhi elukorter asugu väiksemal kauplusil alumisel korral, suuremal — teisel korral, igal juhul aga hõlpsas ühenduses kauplusega ja kontoriga. Äriteenijate korterid ja toad olgu iseseisvad.

13. Kauplusehoone tuleb ehitada võimalikult kivist ja kodumaisest ehitusmaterjalist. Kogu ehitustöö olgu tehtud korralikult, ehitusosad hästi välja töötatud ja viimisteldud. Kaupluse ümbrus olgu puhas ja ettesõit prügitatud.

14. Kaupluse väliseks tundemärgiks olgu ajakohane silt. Pooldamist näib tulevikus omavat ainult üksikuist seinale kinnitatud tähtedest koosnev kiri, mis valmistatud puust või plekist. Tuleb võimalikult loobuda ustele ja luukidele kinnitatud väikesist plakateist, siltidest ja teadaandeist.

15. Välisilmelt olgu kauplus lihtne, kuid hästi esile tõstetud. On mõttetu ajada taga erilisi stiile, kuna kauplus ise tingib stiili. Ühekordsele kauplusehooneile maal on sobivamaks võimalikult kõrge kiviehitus, kas väljaehitusega või ilma. Kõrgemaile hooneile ehitada kivikatus või madal plekkatus.

Kaupluse suurus oleneb läbimüügist ja eriosakondadest. Kuna kaupluse sisustus on seda viimisteldum, mida rohkem on eriosakondi, tuleb püstitada mõned kaupluse suurusest olenevad põhitüübid.

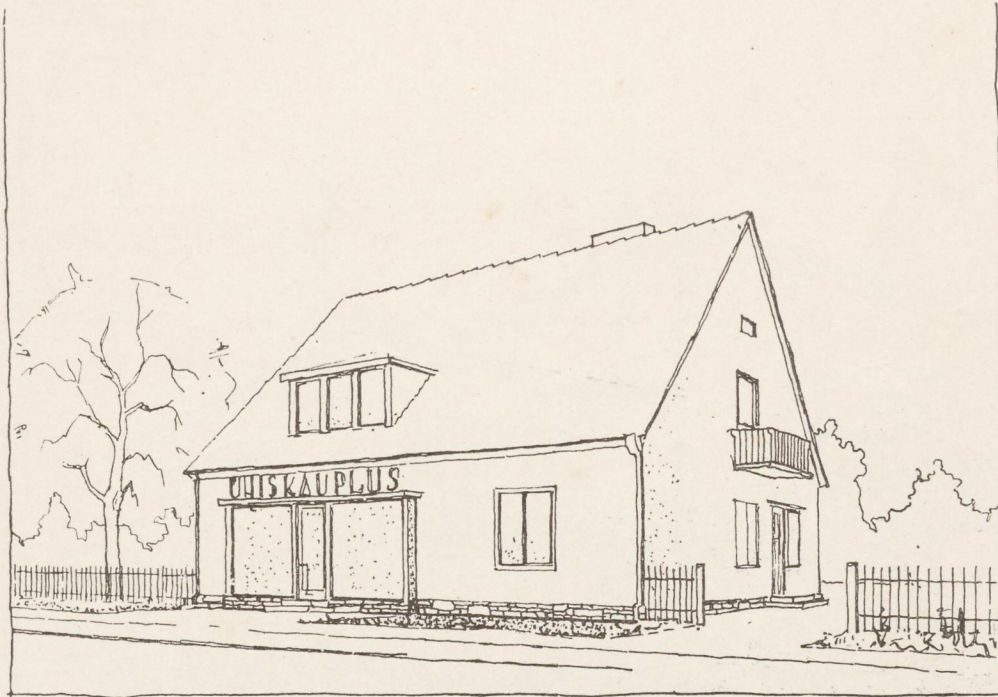
Näitena on esitatud kolm kauplusetüüpi:

I kauplus sobib väiksemale ühingule pea- või harukaupluseks aastal läbimüügiga kuni kr. 80.000;

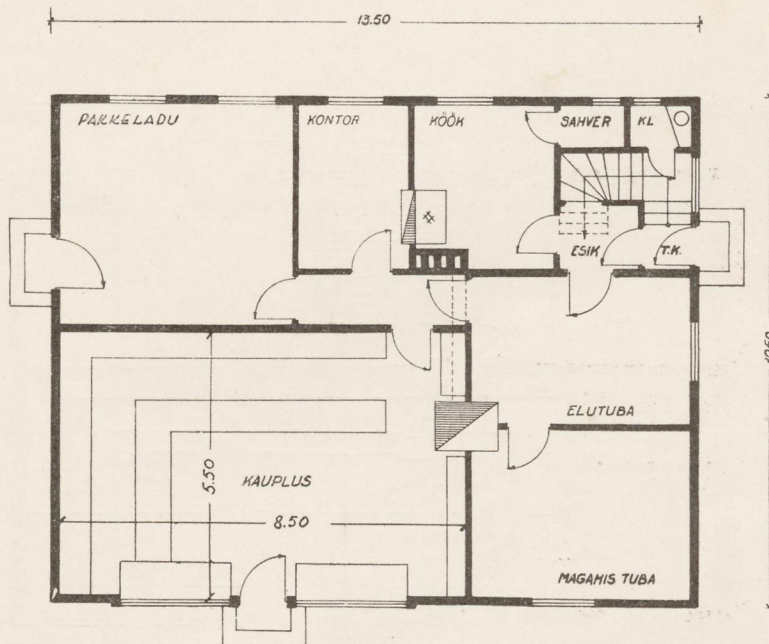
II kauplus läbimüügiga kuni kr. 150.000 aastas;

III kauplus suuremale ühingule, läbimüügiga üle 150.000 kr. aastas.

KAUPLUSEHOONE (VASTAVALT I TÜÜBILE)

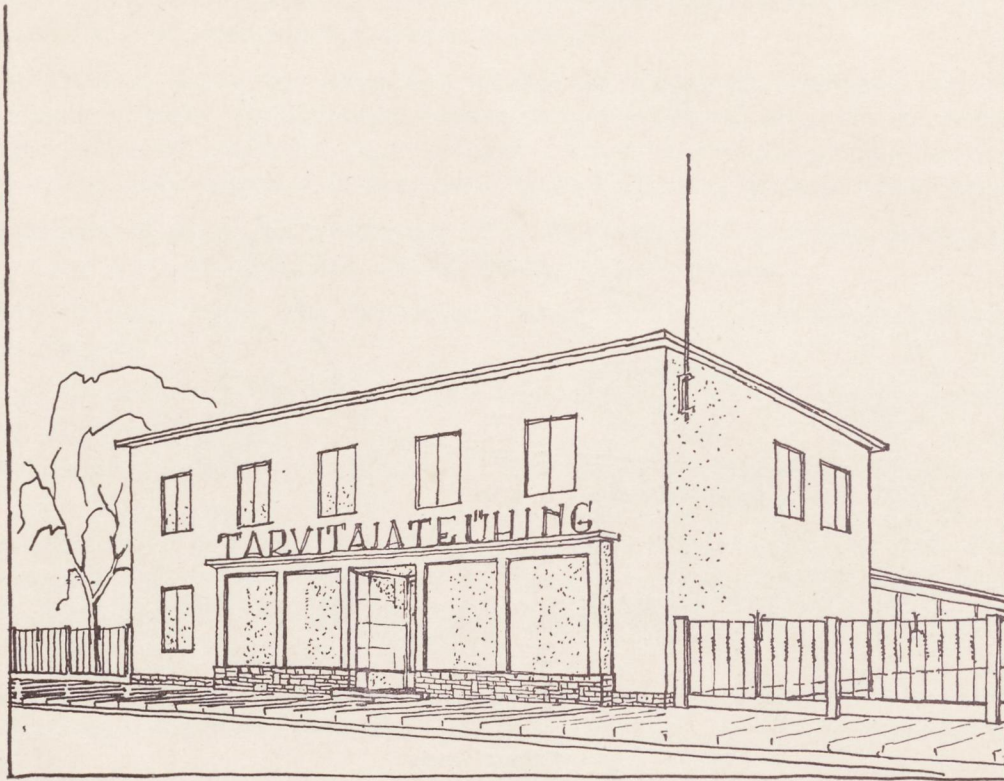
Perspektiivne vaade

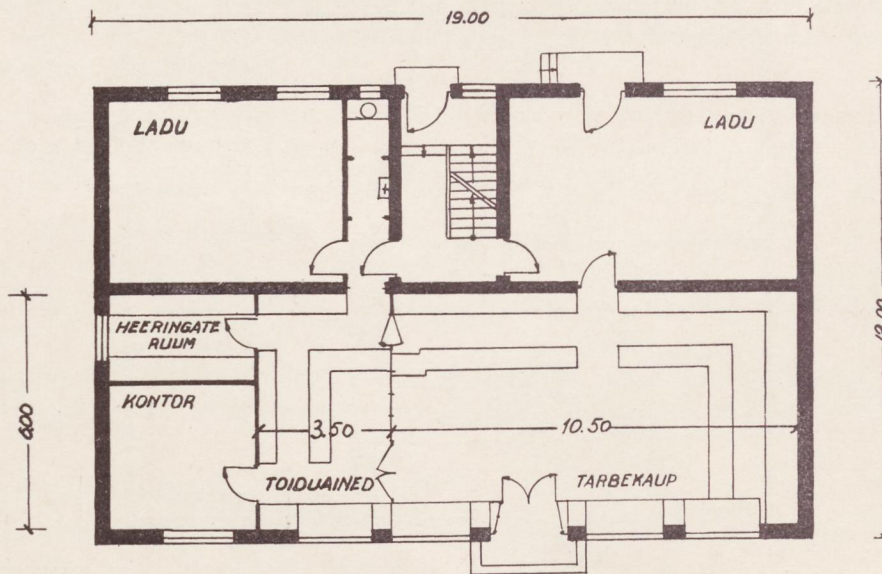
Põhiplaan

Mõõt 1:150

KAUPLUSEHOONE (VASTAVALT II TÜÜBILE)

Perspektiivne vaade

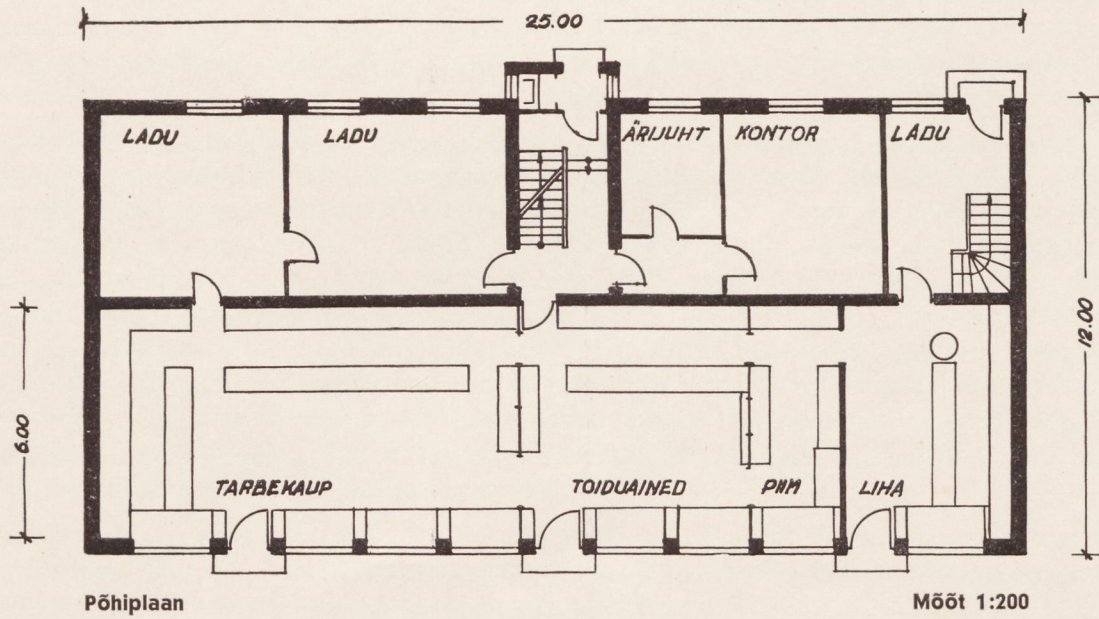
Põhiplaan

Mõõt 1:200

KAUPLUSEHOONE (VASTAVALT III TÜÜBIILE)

Perspektiivne vaade

Põhiplaan

Mõõt 1:200

Nagu nähtub juuresolevaist jooniseist, jääb kauplusehoone laius muutumatuks, suureneb ainult esikülg. Vastavalt kohapealseile eritingimusele võib kaupluse kujundada mitmesuguste eriosakondadega, mis suuremais kauplusis tuleksid lahutamisele. Teatavaid üldkauba osakondi, nagu toiduained ja tarbekaup, võib omavahel ühendada, kuid eriosakonna (näit. liha) ühendamine teiste osakondadega pole põhjendatud.

Kõige väiksemas kauplusetüübis toimub kõik tegevus ühes hoones, ühel korral. Kaupluseruum on ühine kõigile kaupadele. Ärijuhi korteri eraldamine teisele korrale ei näi õiglasena, kuna sel korral ühendus ja valve kaupluse üle ei ole täielik. Pealegi võib ärijuht kontorit vabal ajal kasutada ka oma töötoaks, kui see asub samal majakorral. Teisele või katusekorrale on mõeldav eluruumide ehitamine abilistele või praktikantidele. Tüüp on projekteeritud puust, nagu see meil tavaliselt esineb, ja ahju-küttega.

Teise tüüpi juures on arendatud juba eriosakondi. Juurde tuleb toiduainete eriosakond, millele lisaneb heeringate hoiuruum ja ladu. Toiduainete osakond on lahutatud üldosakonnast klaasiseina kaudu. Kuna siin kaupluseruum koos ladudega võtab oma alla juba enamuse ruumist, tulevad korterid viia teisele korrale.

Kolmas suurus näeb ette juba neli eriosakonda ühes vastavate eriladudega. Ärijuhi töötuba koos korteriga on projekteeritud veel alumisele korrale, kuid ruumide suurenemisel tuleb juba arvestada ka nende ümberpaigutamist hoone teisele korrale. Kõik osakonnad peale lihaosakonna on omavahel ühendatud klaasustega.

Need on põhitüübid ja saavad rakendamisele tulla täiel määral siis, kui ehitatakse täiesti uus hoone. Majade ümber- ja juurdeehituste juures on võimalikud teatavad kõrvalekaldumised, kuna siis tuleb silmas pidada senise hoone otstarbekat kasutamist ja sidet uue juurde- või ümberehitava hoone osaga. Neil juhtudel on soovitatav pöörduda keskühingu vastavate eriteadlaste poole.

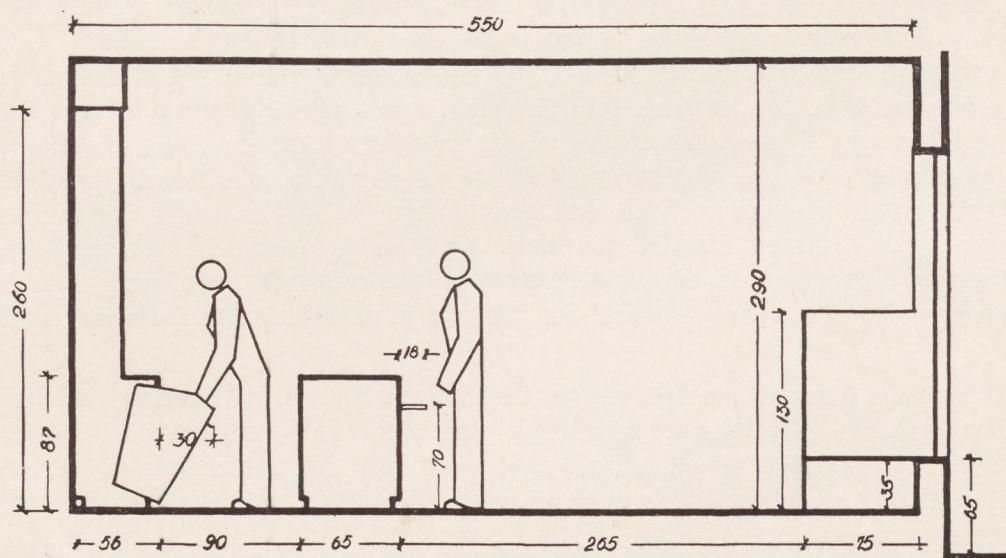
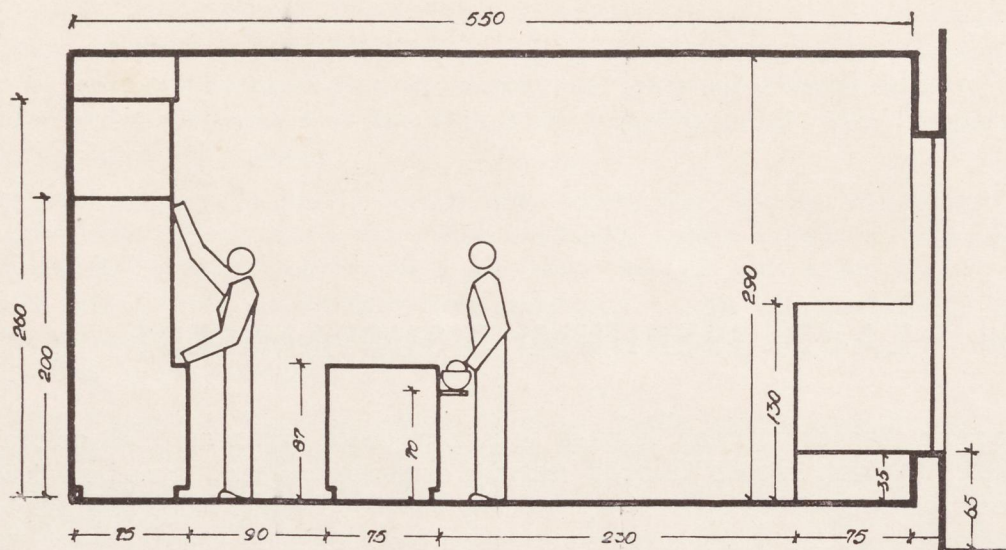
KAUPLUSERUUMI SISUSTAMISEST

Nagu eelpool tähendatud, peab kaupluse sisustus pakkuma võimalikult kõiki eeldusi heaks kaubamüügiks. Praktiliselt kujuneb kaupade asetus ja esitamine selliseks, et meil on riiulid kauba paigutamiseks, lett müügi ja väljapanekute jaoks ning vitriinid ja vabad riiulid otsemüügi sooritamiseks. Riiulite kõrgus tuleb valida säärane, et müüjal oleks kaupade kättesaadavus võimalikult kerge. Õigemaks kõrguseks on 2—2,2 m, kuid praktiliselt on see liig väikese kauba mahutavuse tõttu meile ebasobiv ja võiks arvestada standardkõrguseks 2,6 m. Riiuli alumine osa tuleb kaupade erineva sügavuse tõttu teha laiem. Alumine osa olgu käepärasuse ja ühtluse mõttes letiga ühekõrgusel. Leti ja riiuli vahe meil kehtiva „Äride ja kontorite töötervishoiu määruse“ (toodud käesoleva lõpul, lk. 77) alusel peab olema vähemalt 90 cm. Suuremais kauplusis, rohkema arvu müüjate korral, võib see vahe olla isegi laiem. Leti kõrgus oleneb müüja käepärasusest, standardkõrguseks on kujunenud 87 cm. Laius oleneb kauba liigist, kusjuures tavaliseks laiuks on 65 cm. Seejuures võivad, kas osaliselt või terves ulatuses, klaaslettidel olla ka suuremad kõrgused. Vitriinid võivad asuda kaupade väljapanemiseks ostjate läheduses seinte või vaateakende juures, mitmesuguses kõrguses. Eririiulid nõõridele, kettidele jt. kaupadele, kus ostja ise soovib lähemalt kaupa proovida, peavad samuti asetsema ostjaile määratud ruumiosas. Erijoonistel on toodud minimaalmõõdud sisustuse omavahelise asetuse ja mõõtude suhtes, olenedes müüjast ja ostjaist.

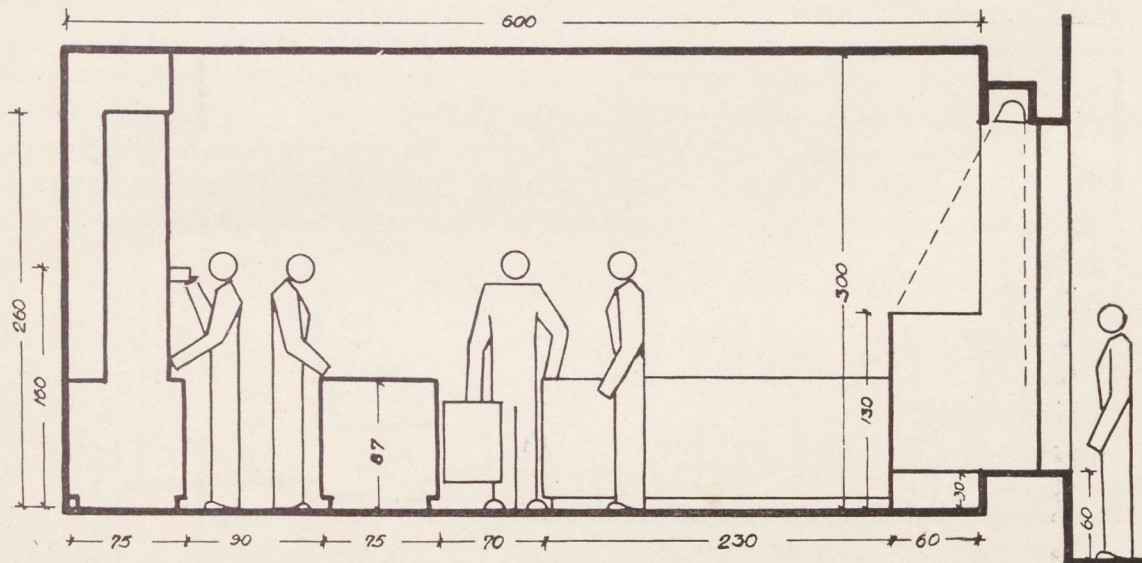
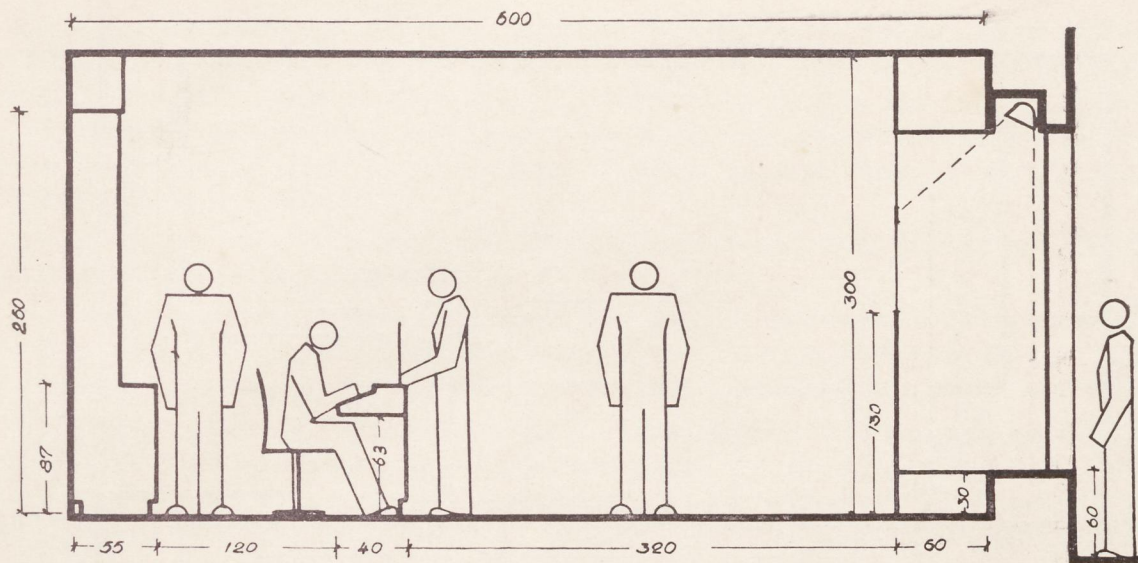
Kaupluse sisustus tehakse enamalt jaolt puust. Meil on kujunenud tavaliseks tõstetavad riiulite laud. Seda saavutame sellega, et kujundame riiulilauda asetsevaina üksikute vertikaallaudade vahele (püstlaud), mille vahel riiulilaud liigub ja toetub kas hammastele või erilisele tõstetavaile metallpuksidele. Riiuli iga lauda olgu võimalus tõsta vähemalt kolmele erikõrgusele.

Kuna riiulid on erisügavusiga, kaupluse parema üldilme huvides aga esiküljed peavad asetsema ühel joonel, tõstame riiulid vastavalt tagant ettepoole, et saada ühtlase frondi. Järelikult peame ühte seina paigutama võimalikult ühe sügavusega riiulid, et mitte kaotada põrandapinda. Näiteks, riideriulid samas seinas riiulitega, milles on suured paberipoognad. Riiuli ülemisest osast kuni laeni ulatuv vaba pind on tarvilik kinni katta, et riiulite peale ei koguneks tolmu. Teiseks pole ka kaupade asetus ülemisele riiulile kuigi ühtlane, andes üleval sakilise lõpetuse riiulile. Tavali- seks on katmine vineeriga vastavil ribidel. Samuti tulevad kõik riiulid tagant vineeriga kinni lüüa, et riiulid mõjuksid korralikena ja kaupa ei kukuks riiuli taha. Riiuli alumine laud peab asuma maast kuni 10 cm kõrgusel. Kaupade asetamine põrandale on korravastane. Vahe põranda ja alumise riiulilaua vahel kaetakse eest kinni vastava lauaga, mis asetseb riiuli lauast kuni 8 cm taga- pool, et jalgadega lauda ei kulutataks ega määrataks.

Riiulite laudade tavaline paksus on 1". Kohtadel, kus nõutakse riieleilt suuremat kandetugevust, tuleb need teha 1¹/₄" kuni 1¹/₂" paksud, nagu riide- ja rauakauba riieleis. Püsttugede vahe ole- neb riiulite seina jaotusest ja kõigub 0,9 kuni 1,3 m vahel.

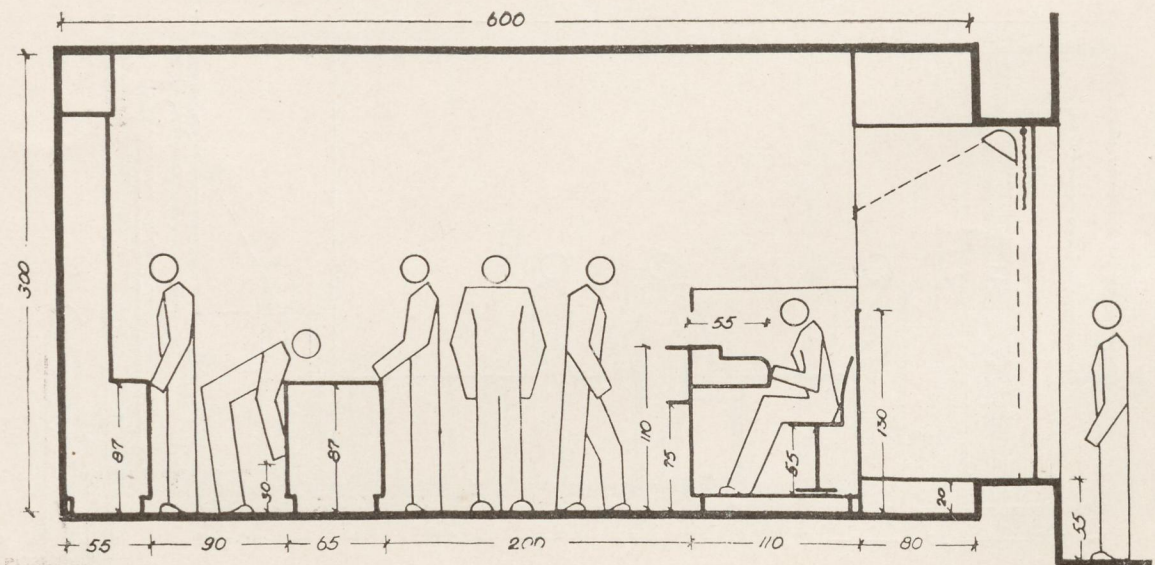
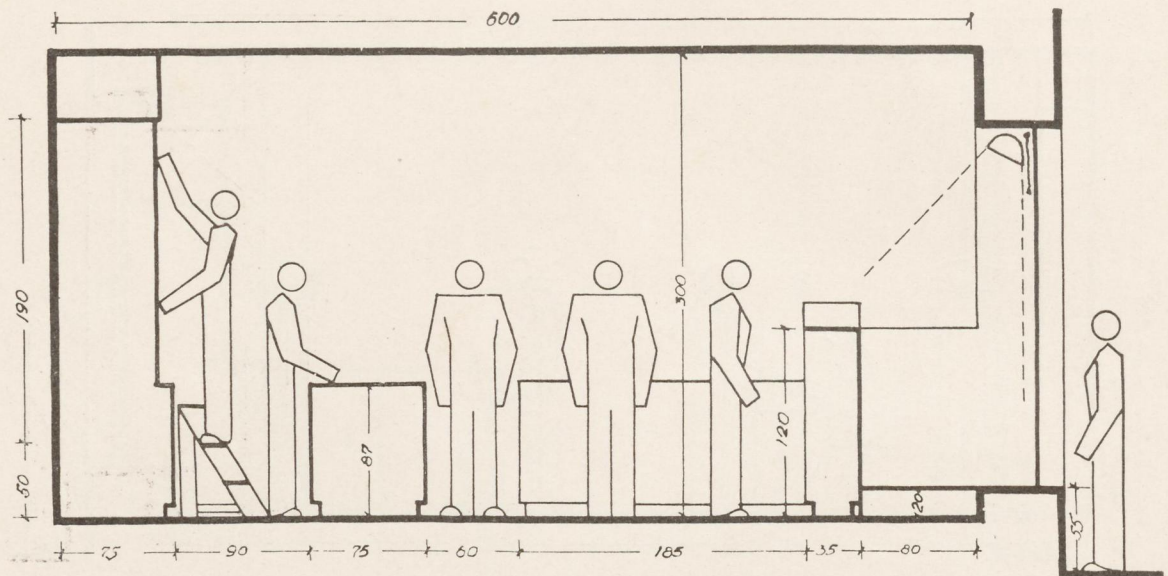
Lettide ehitus on konstruktsioonilt sama mis riiulitelgi. Leti esikülg tehakse sile (ribiplaat kahelt poolt vineeritud), et võimaldada sellele sisselõikeid klaasosade jaoks. Puutahvel raamistiku vahel pole leti esiküljena otstarbekohane, kuna klaasosad ja puu-tahvlid pole ühesuguses suuruses. Ostja poole tehakse letile, samuti nagu riiulile, 8 cm tagasiastuv liist; samuti suletakse lett ka müüja poolt ringikäiva liistuga. Leti kattena võib soovitada linoleumi, kuid erikaupade (näit. liha) müügi puhul võib lett katta roostevaba plekiga või välismaa (metlach) kiviplatadedega. Lettide tagaküljed jaotatakse vastavalt leti otstarbele. Sisustuse üldkujundamisel tuleb anda kauplustesse võimalikult rohkem klaaspinda, seega suuremaid väljapanekuvõimalusi. Viimased tüübid pudukauba ja maiusainete lettidest lubavad paigutada võrdlemisi väikese klaasleti pikkuse juures suhteliselt palju kaupa letisse. Samuti on saanud eraldi seisev vitriin kauplustes eriaartiklite väljapanekutega

küllalt tähtsaks sisustuse osaks. Leti kandid, mis võivad kergesti kuluda, on soovitat eranditult teha tugevast, värvimata puust (saar, tamm).

Kaupluse üldmulje peab olema puhas ja selge. Seetõttu tuleb valida kaupluse värv võrdlemisi hele. Eelistatavamad on loomuliku puu (peitsitud või poleeritud tamme, saare või kase) toim, kuid see teeb kaupluse sisustuse võrdlemisi kalliks. Tavaline sisustus tehakse õlivärvi ja nähtavil pindadel emaillaki kattega. Värvitoonid, mis sobivad ja on leidnud meil suuremat kasutamist maa üldkauplustes, on heledad, hallika, kollaka ja pruunika põhitooniga, seejuures tumedamate või kontrastvärvi liistude ja eraldamistega. Erikauplused, nagu liha- ja piimaruumid, tulevad värvida valgeks. Lae toon on harilikult valge, veidi kalduv beeži, kuna puhas valge läheb ajajooksul inetuks ja halliks. Põrandad on seejuures soovitat katta kodumaa tsement- või

välismaa metlach-platedega, kas ühevärvilisena või muustriga, et anda põrandale elavust. Leti taha tehakse sel juhul laudpõrand, mille võib katta ka linoleumiga.

Ettenähtud üksikute kaupade riiulite, lettide jne. tüübid on koostatud järgmisil põhimõtetel:

Väiksemis, ühe ruumiga kauplusis asetatakse riidekaup ning teised sellega ühte gruppi kuuluvad kaubad, nagu jalanõud, koolitarbed jne. kaupluse ühte küljeseina. Soovitav on asetada nii, et päikesevalgus ei langeks riideriuleile.

Teise põikseina asetatakse rauakaup ühes keemiakaubaga ning osa või kogu majatarvetega, viimaseist esmajoones need riiulid, millel ei ole iluesemeid. Tuleb panna tähele, et rauakauba-riiul igal juhul tuleb siiski asetada sinna poole küljeseina, kus on otsene ühendus laoga, ja ahju või radiaatori lähedusse. Rauakaupa on lubamatu asetada niiskesse ja külma seinale.

Kauplusesse, sissekäigule otse vastu, asetatakse toiduainete ja majatarvete riiulid, peale selle tubak jne. Mõlemaid riiuleid saab dekoratiivselt hästi esile tuua, mõjudes keskseinas kõige paremini. Tuleb panna tähele, et toiduainete ja tubakakaupade riiulit ei asetataks otse ahju kõrvale. Majatarvete riiulile asetatakse siin ilusamad esemed, nagu portselan, klaas jne. Muud kaupad nagu rihmad, ketid, nõörid jne., asetatakse võimalikult vabasse seina või riiuleile raua- ja keemiakaupade riiulite lähedusse.

Siin märgitud kauba asetusest võib olla erinevusi vastavalt eriplaanile ja -asetusele, kuid põhimõtte peaks üldiselt sellisena jääma püsima.

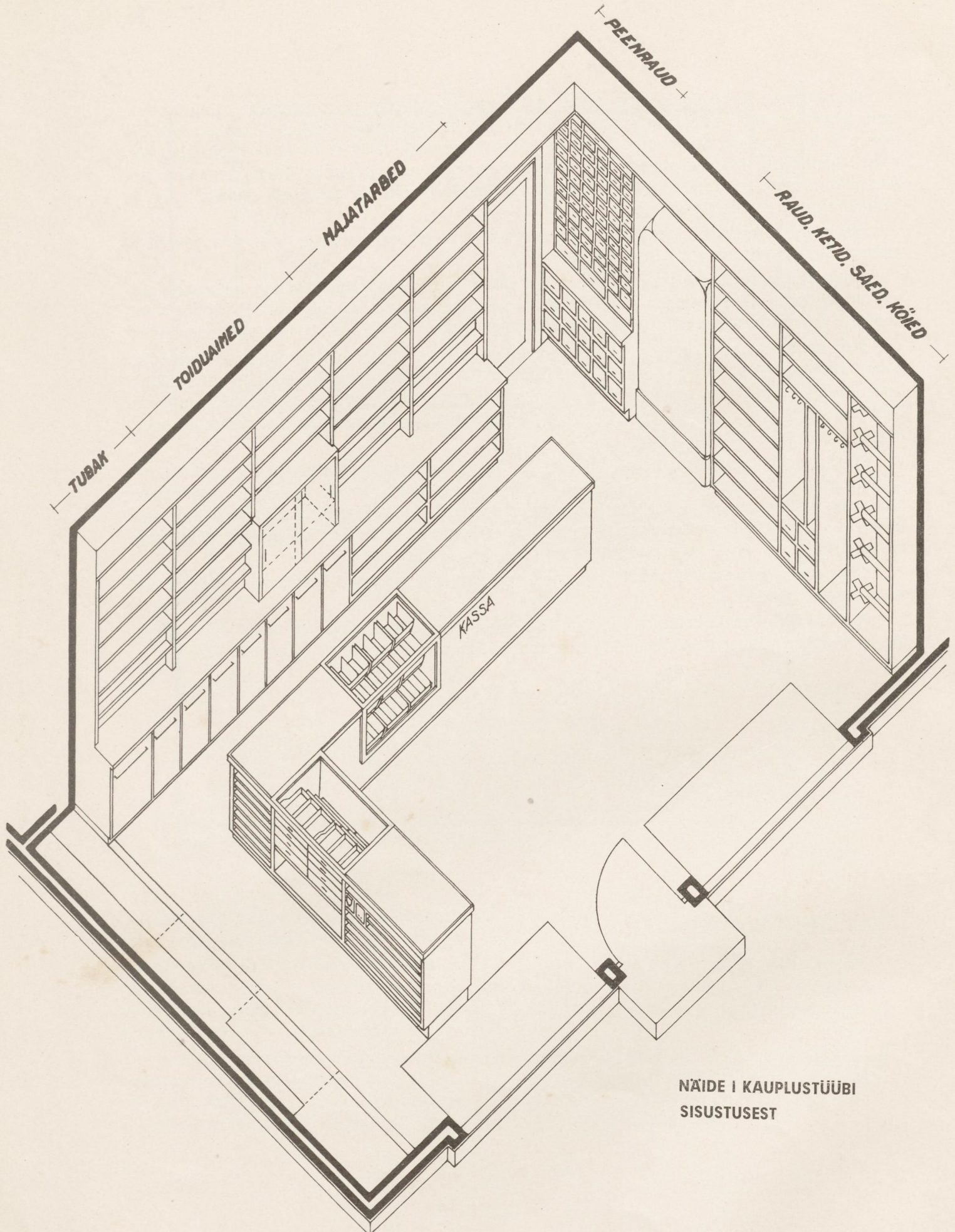
Suuremail kauplusil eriosakondadega muudetakse kaupade asukohad. Kui näit. toiduained saavad eriosakonna, tuleb asetada peariiulid klaasseina vastas olevasse seina, et üldkauplusest toiduainete osakonda tuleja näeks otse kaupu. Samuti tuleb seadistada majatarvete- jt. osakondi.

Järgnevais jooniseis on toodud kõikide tarvituselolevate tähtsamate kaupade standardriiulid, alates iga liigi kõige lihtsamaist kuni erialalisemateni. Kõik need sisustuse tüübid on ette nähtud siiski üldkaupluste, mitte aga erialaliste kaupluste jaoks, kus võivad olla teised mõõdud (nagu riidekauplused), kuna üldkaupluste sisustuste tüübid peavad olema mõõtudelt omavahel kohandatud ja ühtlustatud — standarditud.

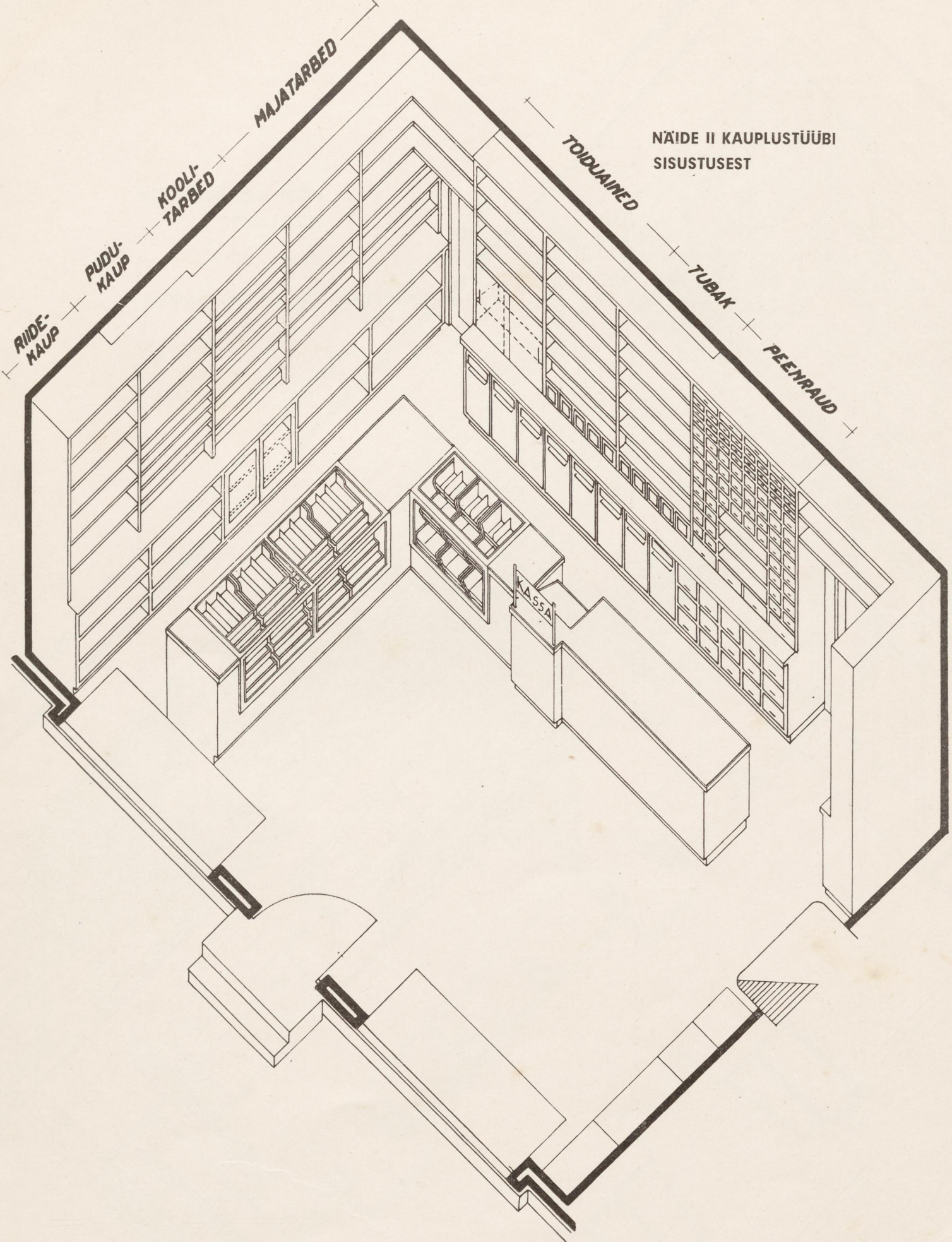
Kaupluse mööbel peab olema lihtne, kerge ning hõlpsasti tolmust puhastatav. On nähtud ette tüübid puust kui ka terastorudest, milliseid võib valida vastavalt soovile. Teenijaile ette nähtud riietekapp ehitatakse lattu või kontorisse käepärasesse kohta. Valgustuskehad (laelambid) asetatakse kauplusesse kõige kohasemalt leti kohale rivisse umbes 3—5 m vahedega, nii et lamp on leti keskkohast veidi ostja poole, et müüjast ei langeks vari letile.

Kohasemad on laest kuni meetri kõrguselt ripuvad kinnised matid kuubid või sellesarnased muud valgustuskehad.

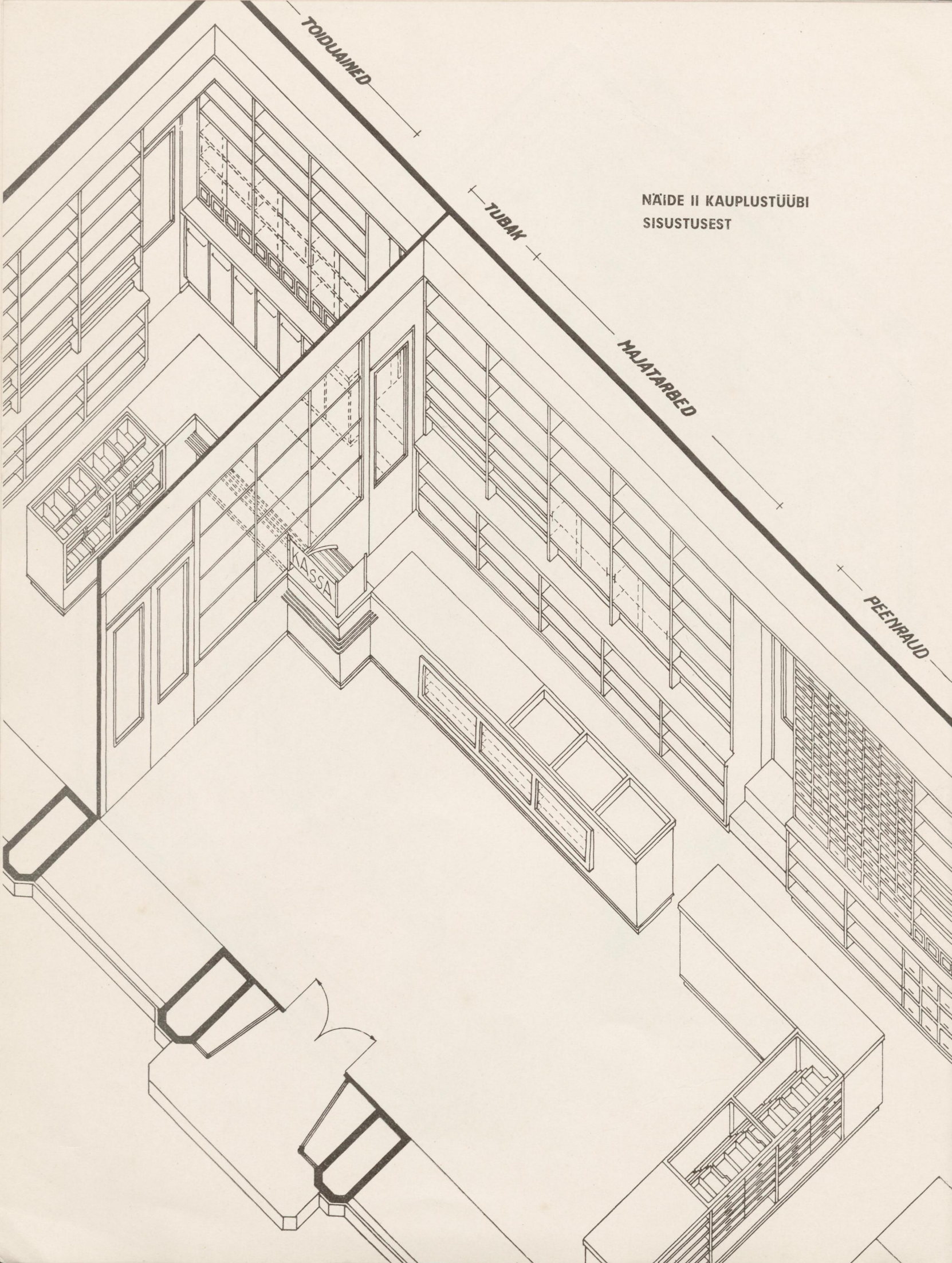
Riiulite kõigi tüüpide kohta on iga sisustuse juures tähendatud nende otstarve ning ehitus. Iga tüübi kohta püstitatud üldpõhimõtted on kehtivad ka sama tüübi teiste variantide juures.

NÄIDE I KAUPLUSTÜÜBI
SISUSTUSEST

NÄIDE II KAUPLUSTÜÜBI
SISUSTUSEST

NÄIDE II KAUPLUSTÜÜBI
SISUSTUSEST

TOIDUAINED

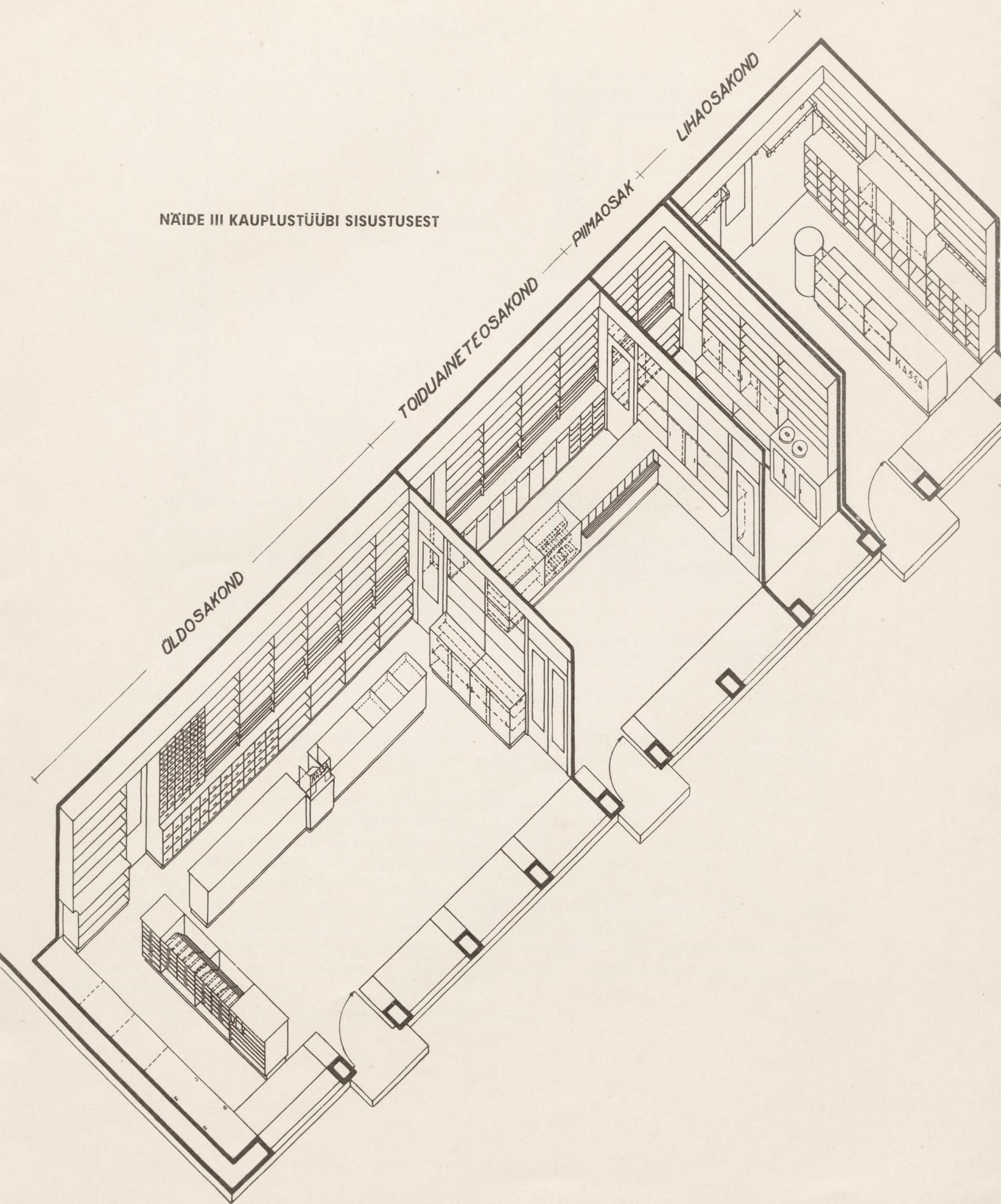
TUBAK

MAJATARBED

PEENRAUD

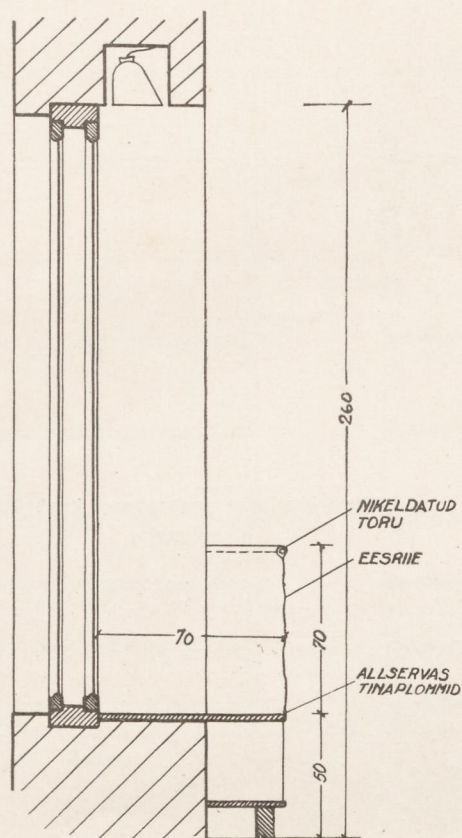
KASSA

NÄIDE III KAUPLUSTÜÜBI SISUSTUSEST

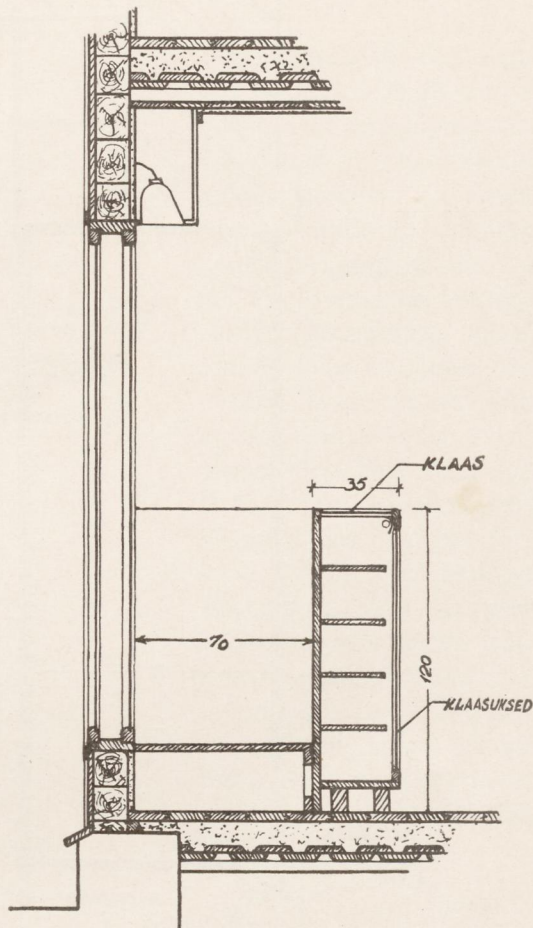

VAATEAKNAD

Lõige lahtisest vaateaknast kivimajas

Lõige lahtisest vaateaknast puumajas.
Vaateakna tagaseinaks väljapanekute
vitrin

Vaateakna sügavus vastavalt äri suurusele ja väljapanekute liigile on 50—110 cm, tüübilisena võib arvestada 70 cm.

Kinnised peavad vaateaknad olema siis, kui väljapandavad esemed on suuremad, nagu riide- ja pudukauba aknad või kui kaup on väärtuslik, et ostjad ei saaks juhuslikult midagi kõrvaldada (kullasepa jne. ärid).

Samuti kasutatakse kinniseid vaateaknaid kaupluses, kus on tarvilik üksikesemeid võimalikult palju ja selgemalt välja tuua, nagu raamatukaupluses, raadioärides jne.

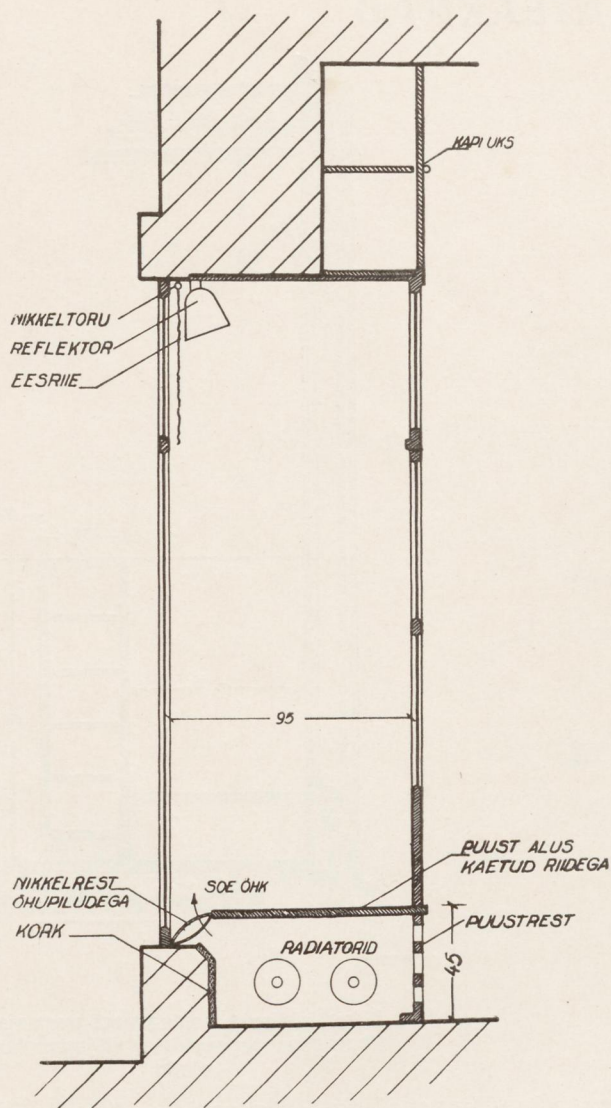
Lahtise vaateakna põhimõte seisab selles, et akna kaudu oleks terve kauplus nähtaval, s. o. et kauplus mõjuks ise vaateaknana. Lahtise vaateakna tagaküljeks võib olla vineersein, eesriie või vitriin nagu juuresolevail kavandeil.

Kui kauplusel on keskküte, on alati soovitatav asetada ribi-radiootorid akende alla, kust soe õhk pääseb vastava resti kaudu akende pinnale, vältides akende jäätumist.

Vaateakna õieti valgustamine on olulisem tingimus vaateakna mõju esiletoomisel. Päeval takistab õiget valgustamist harilikult akende peegeldamine, õhtul segab vaateakna mõjulepääsu ebaotstarbekohane valgustus.

Peegeldamisnähte kõrvaldamiseks on kaks võimalust:

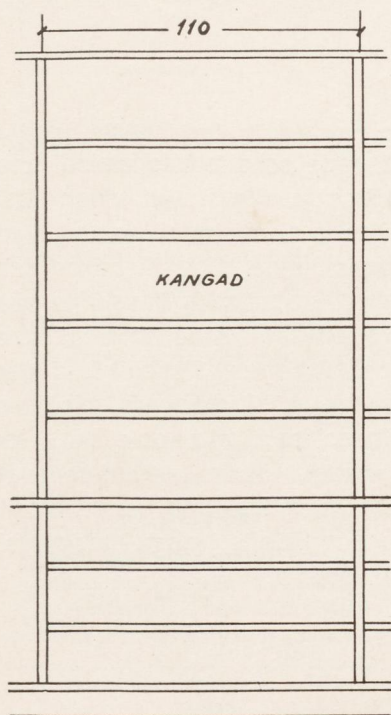
Lõige kinnisest vaateaknast keskküttega
kivimajas

- 1) vaateaknale väljapandud esemete tugevaim valgustamine;
- 2) peegelduvate esemete valguse vähendamine. Peegeldumine on vähesel määral kõrvaldatav heledate ja mattvärviliste demonstratsioon-esemete ja tagapõhja kasutusele võtmisega vaateaknal. Kus vaateaknad alati peegelduvad, annab häid tulemusi ka vaateakende tagaseina ettepoole toomine. Kui soovitakse siiski teha sügavaid vaateaknaid, siis tuleb aken teha ka madalamaks, et valgus paistaks sügavamale vaateaknasse.

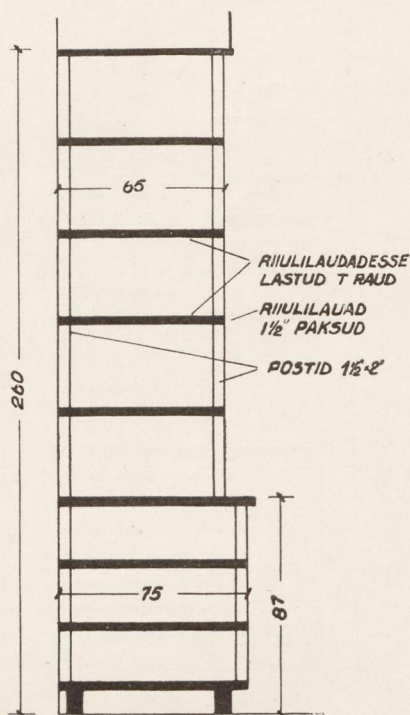
Akende valgustamine pimedal ajal peaks toimuma elektrilampidega prožektorite näol. Seejuures peab valgustuse tugevus olema küllalt suur, et eralduda hästi välisvalgusallikaist. Prožektorid tuleksid asetada akende ülemisse ossa nii, et nad ei paistaks tänavale, samuti ei suunaks valgust välja. Selleks tuleb jätta ehitamise ajal seinasse vastavad kohad. Prožektorite asetus peab olema selline, et neist tulev valgus sarnaneks päevase valgusega, s. o. tuleks ülevalt ja eest. Prožektorid tuleb kinnitada akna ülemisele servale, suunatuna akna sisemuse poole. Kui vaateaken ei võimalda prožektorit nii asetada, et see tänavale ei paistaks, tuleb see eest katta riidega.

RIIULID

1. RIIDEKAUBA-RIIUL

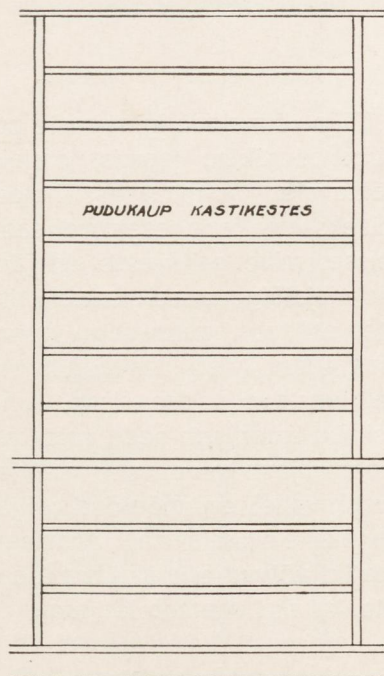
Vaade

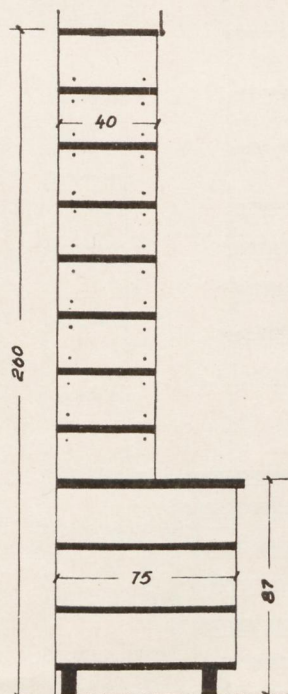
Lõige

Riili ülemise osa sügavus kõigub 55 ja 65 cm vahel, alumise osa sügavuseks on 70 kuni 75 cm, olenevalt ruumi suurusest ja kauba hulgast. Riideriil on sügavam kui teised riilid. Juhtub, kui ta asetseb teistega samas seinas, tuleb teised riilid ühise esijoone saamiseks tuua tagant ettepoole ning etteastuv osa tagant kinni lüüa vineeriga. Üldiselt on soovitatav teha riideriil ilma püstvahedeta, kuna harilikult riidekangas asetatakse viltu ja püstvahede puhul läheks palju ruumi kaotsi. Kinnised riililauad võib panna kandma püstpostide külge kinnitatud $\perp$ raudadele, mis on ühtlasi ka riililaudade sisse lastud.

2. PUDUKAUBA-RIIUL

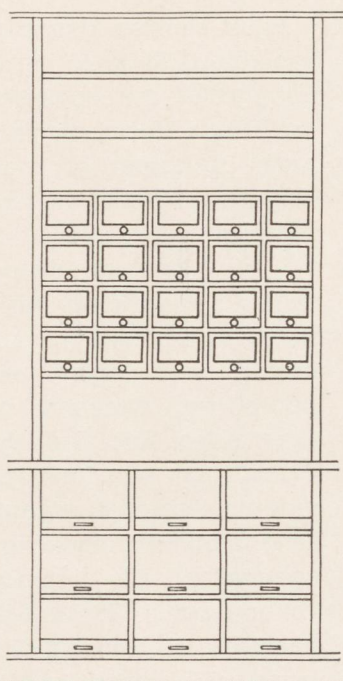
Vaade

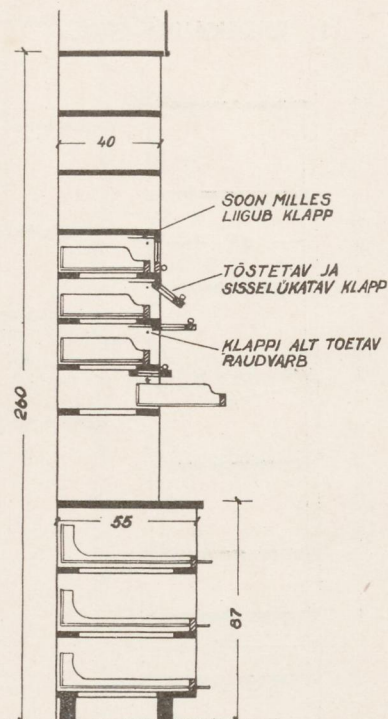
Lõige

Riil on liikuvate riililaudadega ülemises osas ja kinniste püstvahedega. Ülemise osa sügavus võib olla 35 kuni 45 cm, alumine osa võib olla sügav 75 cm, kuna see tihti on kergesti teostatav, kui riide- ja pudukaubariilid asetsevad ühes seinas. Riililaudade vahe võiks olla 15—20 cm. Riili alumise osa võib ka kaheks jaotada.

3. PUDUKAUBA-RIIUL

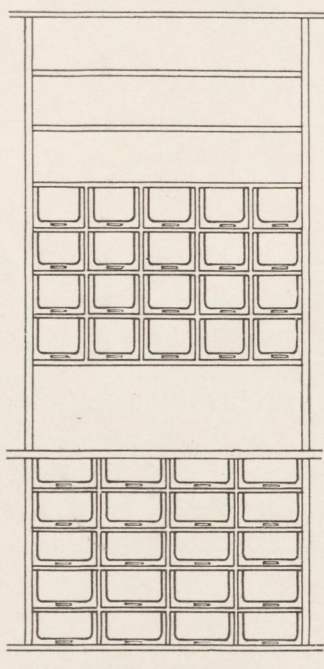
Vaade

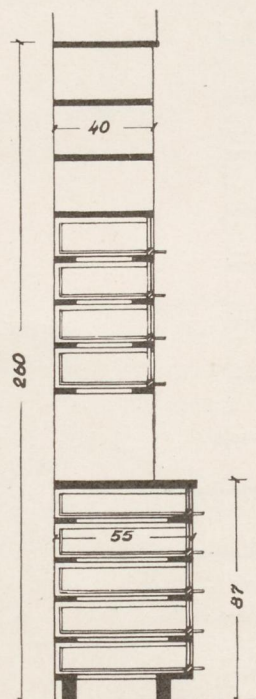
Lõige

Riiuli ülemises osas näidatud kraede sahtlite käsitamisel tuleb klaasiga varustatud klapp tõsta üles ja lükata sahtli peale. Klappil on mõlema külje ülemises osas raudvarb, mis liigub sahtlite püstvahedesse lastud horisontaalses metallsoones. Sisselükatud klappi toetab alt raudvarb, mis hoiab ühtlasi sahti allapoole välja langemast. Allosas toodud esilauata sahtlid on kasutatavad lihtsamaile pesuartikleile, nagu tööpluusid ja -püksid

4. PUDUKAUBA-RIIUL

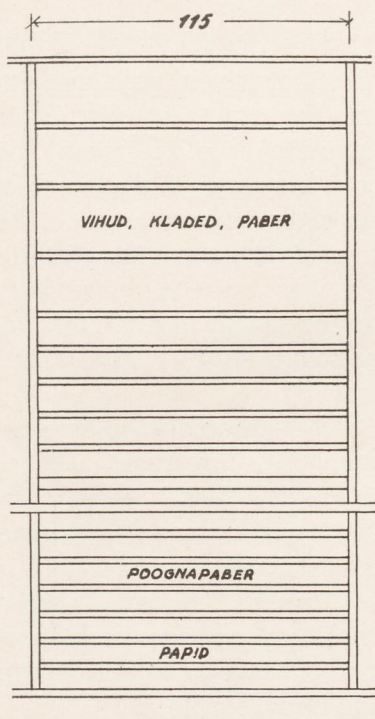
Vaade

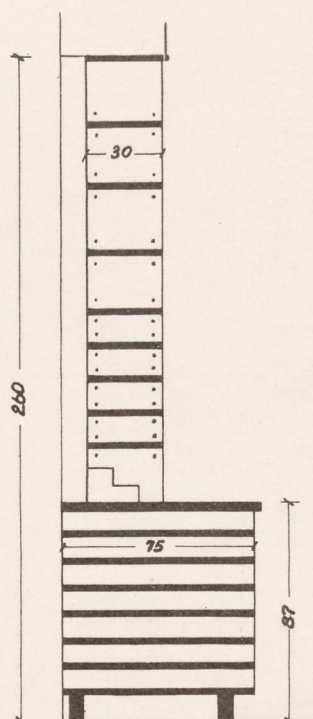
Lõige

Tüüp võimaldab igasuguste pudukaubaartiklite toomist ostjale nähtavale. Tolmumisest hoidumiseks on kaup asetatud sahtlisse, mille esilauasse on jäetud väljalõige klaasi jaoks. Sahtlite esiklaas, paksusega vähemalt 4 mm, tuleb kinnitada hoolikalt vastava soone sisse, kuna esilaud ümbritseb seda vaid kolmest küljest. Laiem vahe sahtlitegrupi vahel on mõeldud välja panekuile nikkelaluseil. Alumised sahtlid võivad olla ka ilma klaasita, kui riiul asetseb leti taga.

5. KOOLITARVETE-RIIUL

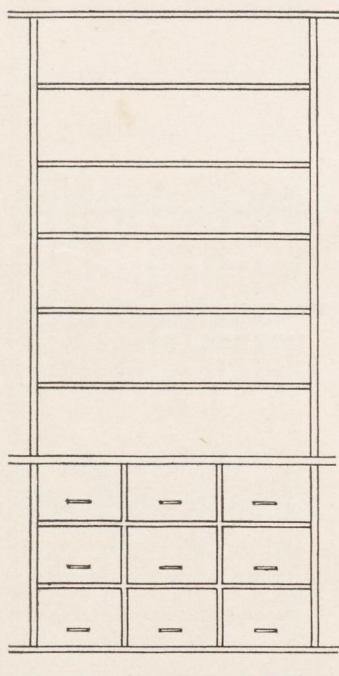
Vaade

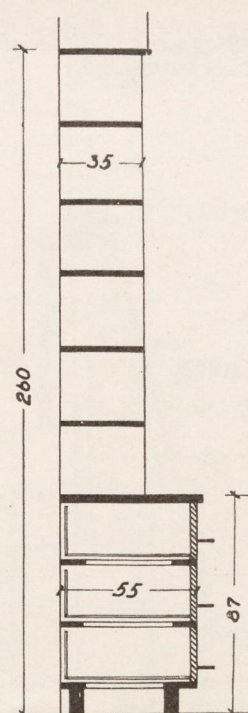
Lõige

Riuli alumise osa (paberipoognate mahutamiseks) sügavus on 75 cm ja pikkus 115 cm. Sügava alumise osa tõttu on soovitatav paigutada koolitarvete-riiul riidekauba-riiuliga samasse seina. Tihedamalt asetatud riulilauad riuli keskosas on määratud vihkudele. Riulilaudade vahed võib vihkude hõlpsamaks paigutamiseks soovikorral veel vineerist püstvahedega jagada lahtreisse. Ka väikesed sahtlid riuli kitsama osa alguses oleksid kasutatavad kummidele, värvidele jne.

6. JALANÕUDE-RIIUL

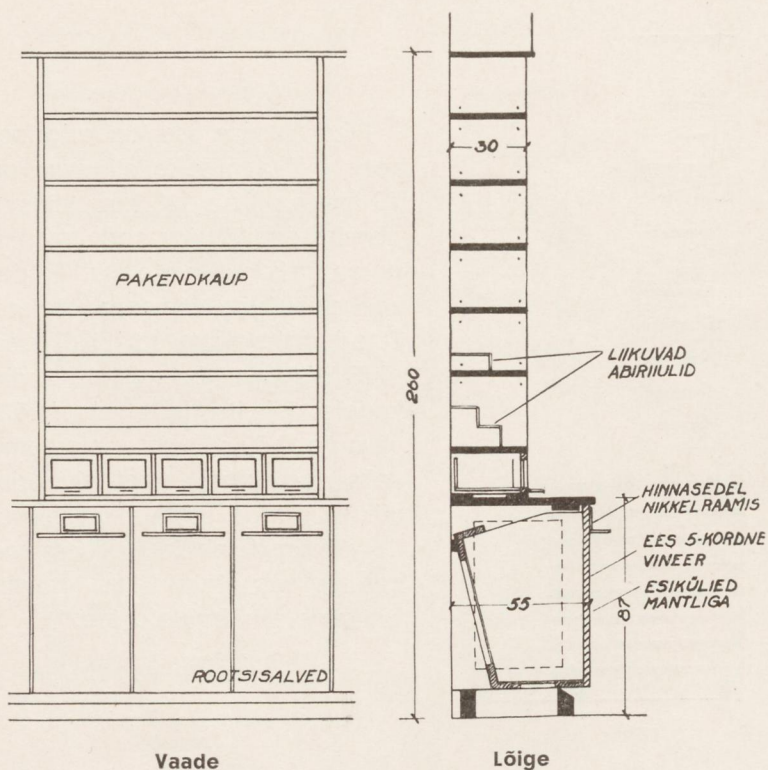
Vaade

Lõige

Väljudes kingakarbi üldmõõtudest 11,5×18,5×32,5 cm, saame riuli hariliku kõrguse puhul riuli ülemise osa 6 vahega, mis mahutab igasse vahesse 2 karbirida ülestikku ja 5 karpi kõrvuti. Riuli alumisse ossa võib ehitada ka sahtlid lahtiste jalanõude paigutamiseks (kummkingad, toakingad).

7. TOIDUAINETE-RIIUL

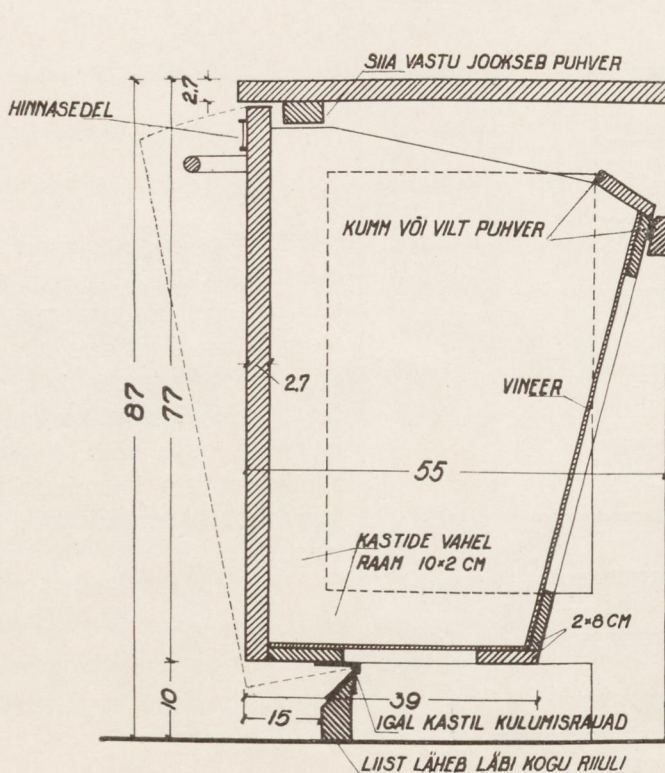

Vaade

Lõige

Riiuli alumises osas on ette nähtud nn. „rootsi salved“ jahule, suhkrule, riisile, mannale jne. Rootsi salvesid tuleb eelistada tavalistele laegastele kauba käepärasuse ja salve hõlpsa käsitamise tõttu. Soovitatav on salve tagumised küljed ja põhi lüüa väljaspoolt plekiga, kaitseks hiirte vastu.

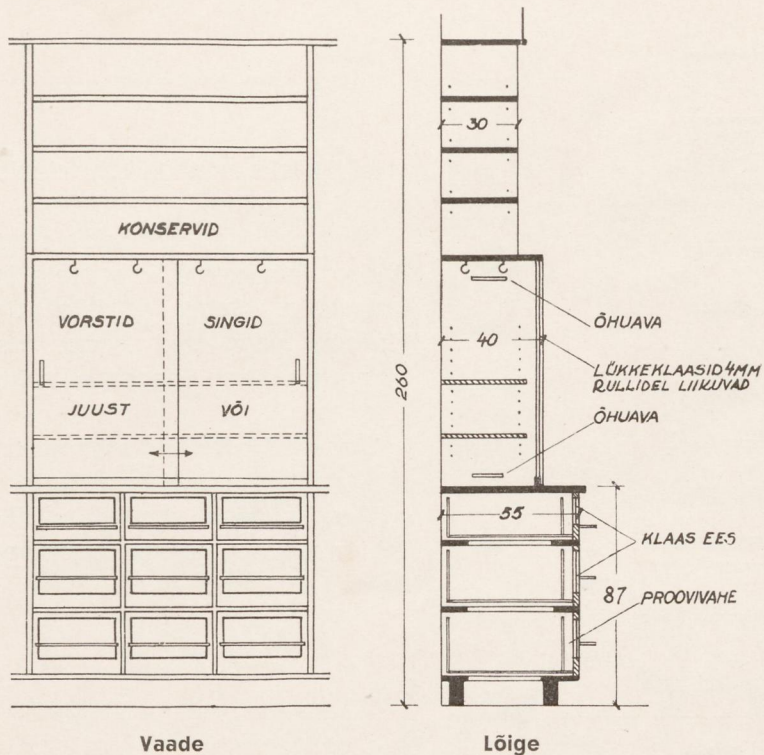
Salvede käepidemed on nikeldatud $\frac{3}{4}$ “ ümarrast või on õlivärvi all. Salve ülalservas on vahetatav hinnasedel nikkelraamis. Salve esiküljel võib olla ka klaasitagune kaubaproovivahe. Riiuli ülemises osas asetsevad sahtlid klaasitaguste proovivahega peenkaubale.

Lõige nn. „rootsi salvest“

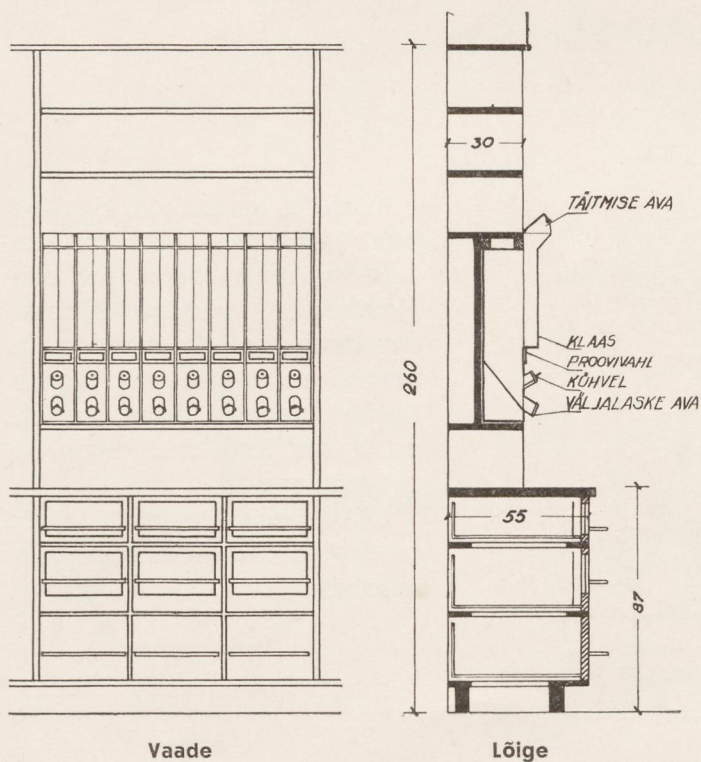
Mõõt 1:10

8. TOIDUAINETE-RIIUL

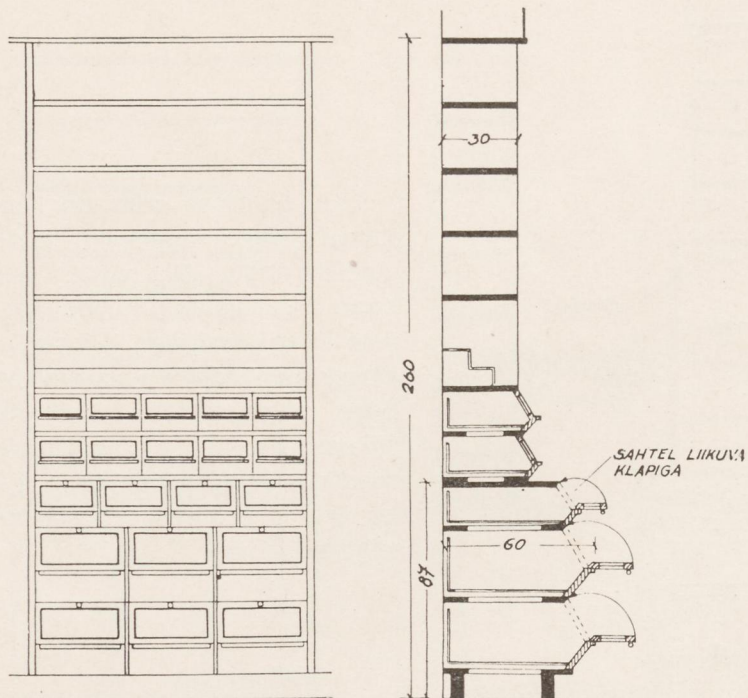
Riuli ülemises osas on kapp tolmukartvaile lahtiseile toiduaineile nagu või, vorst, sink. Kapp on varustatud rullidel liikuvate lükkeklaasidega. Allosas on klaasidega sahtlid proovivahega mitmekesisema kotikauba näitamiseks (herned, makaronid, nuudlid). Ülemine klaaskapp võib ka ära jääda, kui seda kaupade vähe müüakse.

9. TOIDUAINETE-RIIUL

Riulil näidatud seadeldis on mõeldud põletatud kohviubade väljapanemiseks. Seadeldis on tehtud nikeldatud plekist, esiküljel klaas nikeldatud nurkraudade vahel. Ülemisest trehtritaolisest klapiga varustatud avausest valatakse kohvioad sisse ja kallaku põhja tõttu saab oad alt välja lasta. Väljalaskeavaks on toru, mis kaetud kettaga. Igal kastil on ette nähtud kaalumisel üle jäänud kohviubade tagasivalamiseks ava, mis samuti on moodustatud torust, kallakuga ülespoole, ning mis ühtlasi on kaetud sinna sisse asetatud kühvliga. Kogu seadeldis peab olema asetatud nii kõrgele, et riuli laiema osa plate ning ubade väljalaskeava vahele saaks asetada koti. Väljapaneku klaas on nurgaga välja toodud.

10. PAGARISAADUSTE-RIIUL

Vaade

Lõige

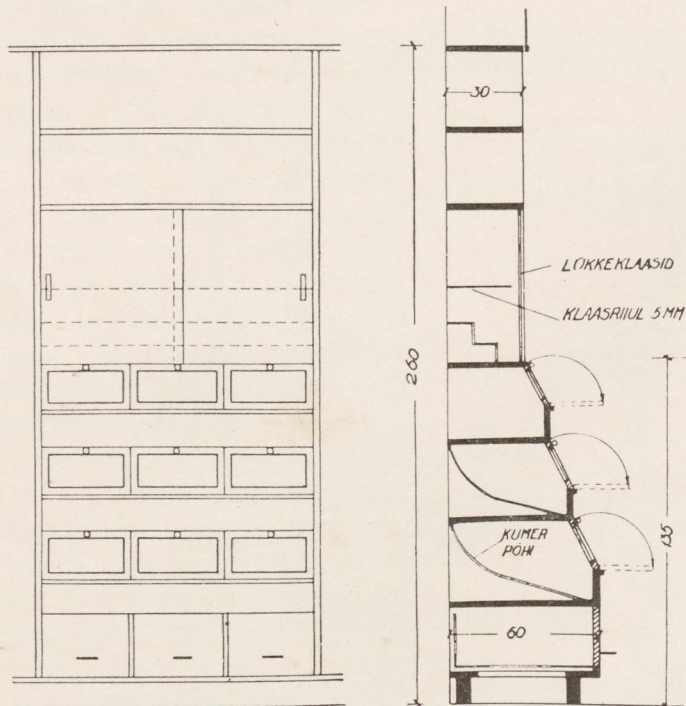
Riiul tuleks asetada kohale, mis on vabalt nähtav.

Riuli alumised kolm rida sahtleid on kuivikutele, küpsistele ja biskviidile. Sahtli esiküljel on klaasiga varustatud klapp, mis hingede abil on ühendatud sahtliga.

Ülemised kaks rida sahtleid on määratud paberis kompeveile.

Klapp puudub ja sahtli esiküljel murdekohal asetseb tõmbeõnara külgpide.

11. PAGARISAADUSTE-RIIUL

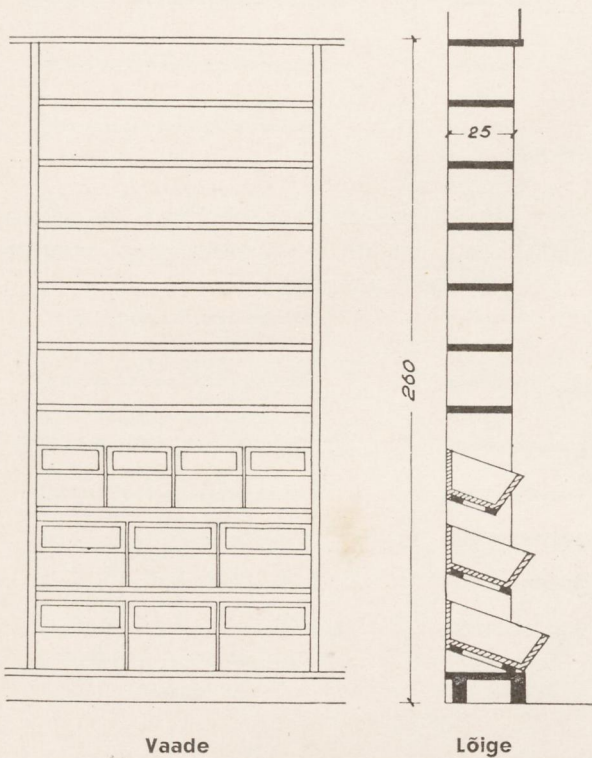
Vaade

Lõige

Küpsiste laekad on kinnised, pealt klapi kaudu avatavad. Klaasiga varustatud klapp jääb allatõmmatuna horizontaalsesse asendisse, toetudes hingede kinnituskohal asetsevale liistule. Kauba paremaks esiletoomiseks on laekad varustatud kallaku viineerpõhjaga.

Lükkeklaaside-tagused riiulid on šokolaadi-ilukarpide paigutamiseks.

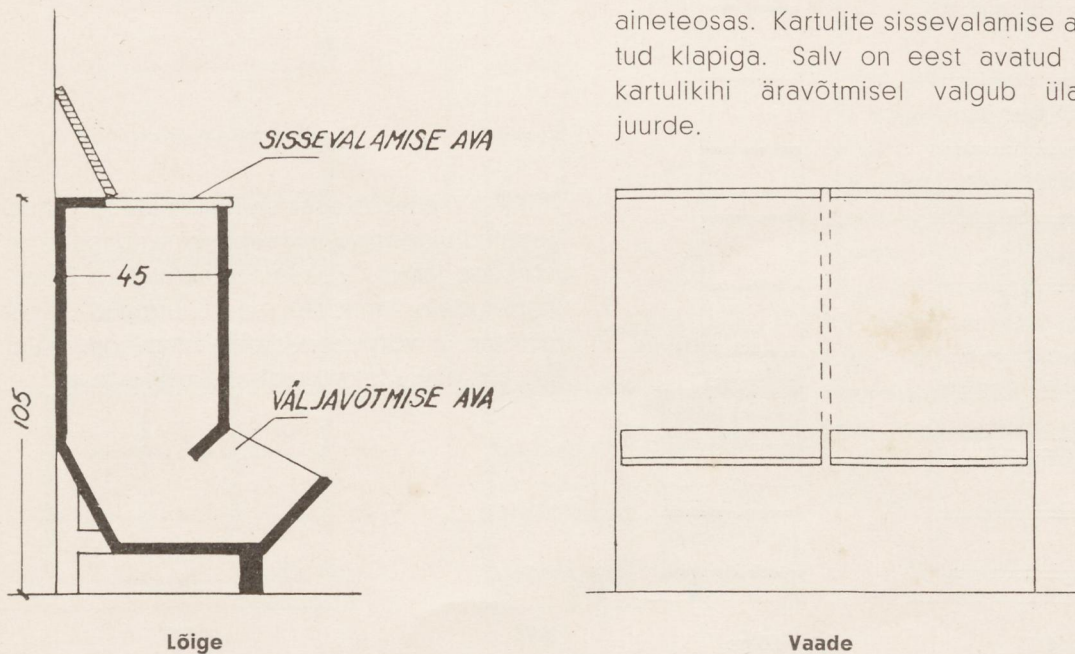
12. JUURVILJARIIUL

Riuli alumises osas asetsevad lahtised juurviljakastid, mis toetuvad riuli püstvahede külge kinnitatud raamile. Kaste hoiab raamilt libisemast veidi üle põhja allapoole ulatuv tagumine laud.

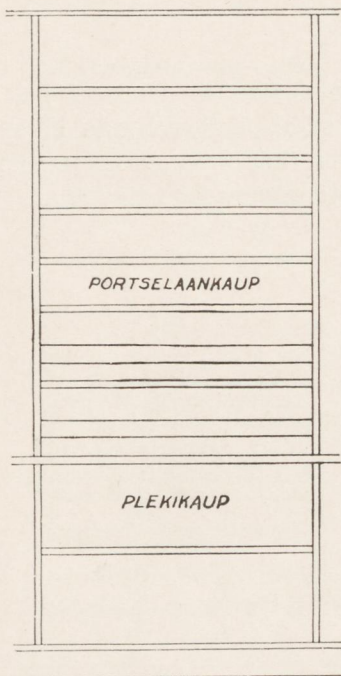
13. KARTULISALV

Salve võib ehitada ka hariliku riuli sisse toiduaineteosas. Kartulite sissevalamise avaus on kaetud klapiga. Salv on eest avatud ja pealmise kartulikihi äravõtmisel valgub ülalt kartuleid juurde.

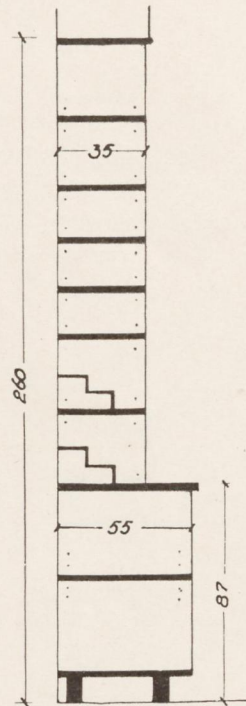

14. MAJATARVETE-RIIUL

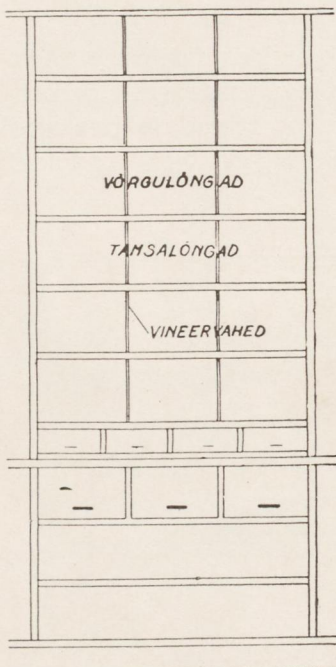
Vaade

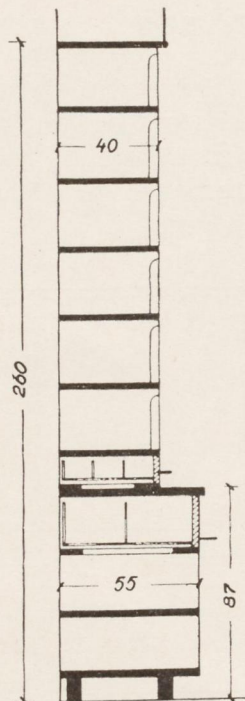
Lõige

Riiuli ülemises osas on klaas- ja portselankaup, alumises — plekk-kaup, mistõttu ka riiulilaudu on vähem.

15. KALASTUSTARVETE-RIIUL

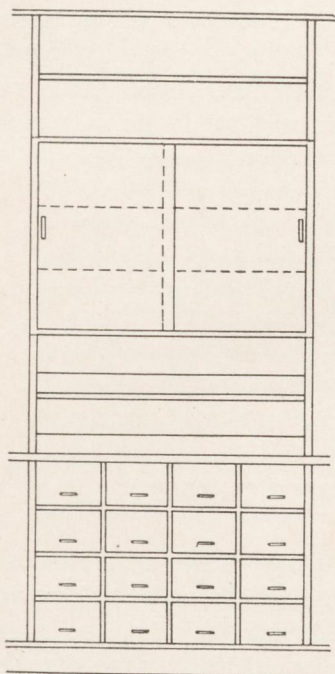
Vaade

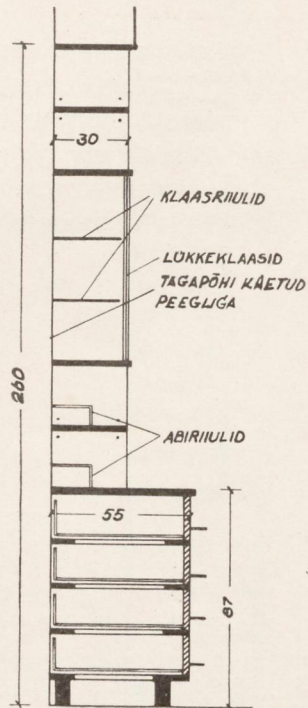
Lõige

Riiuli ülemises osas on riiulilaudade vahed jagatud vineeriga osadeks tamsalõngade ja võrkude jaoks. Väiksemad sahtlid on õngekonksudele, lantidele jne. Suuremad õngenööri ja võrgukorkidele. Alumised riiulid on panipaikadeks korgitahvleile.

16. KOSMEETIKA-RIIUL

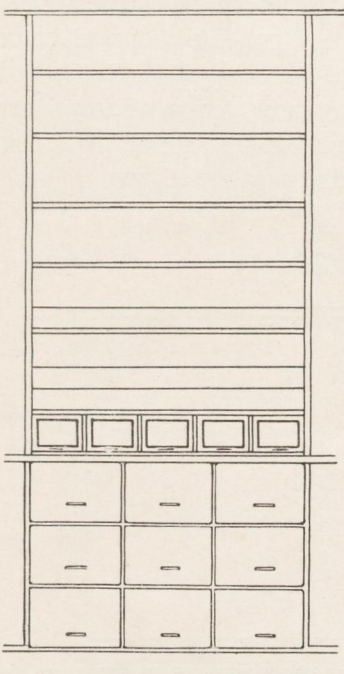
Vaade

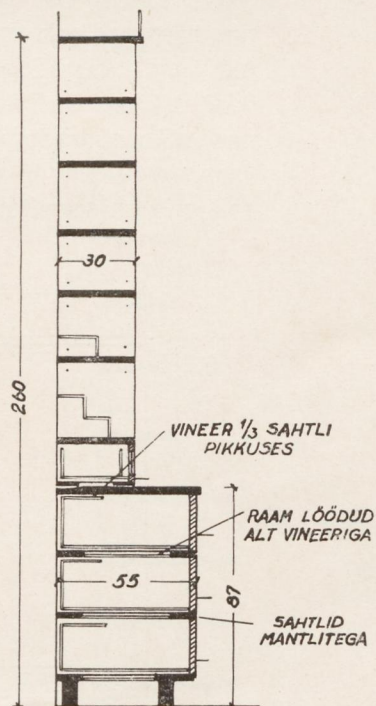
Lõige

Riuli lükkeklaasidega varustatud ülemine osa on mõeldud lõhnaõlipudeleile. Riuli alumisse sahtlitega ossa võib paigutada harju, nuustikuid jne.

17. KEEMIAKAUBA-RIIUL

Vaade

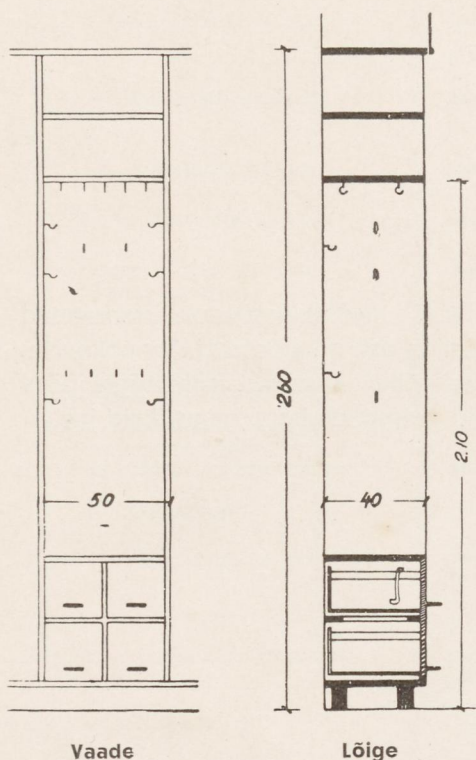

Lõige

Kui soovitakse värvimulda hoida kaupluses, siis võib riuli alumisse ossa paigutada sahtlid värvimuldadele. Et värvimullad sahtli käsitamisel välja ei põruks, selleks on sahtlite raamid alt üleni ja sahtel tagumises osas pealt $\frac{1}{3}$ pikkuses kinni löödud vineeriga. Sahtlid on mantliga. Väiksemad sahtlid klaasitaguste proovivahedega on määratud peitsidele ja väiksemahulgalisele värvimulla sortidele.

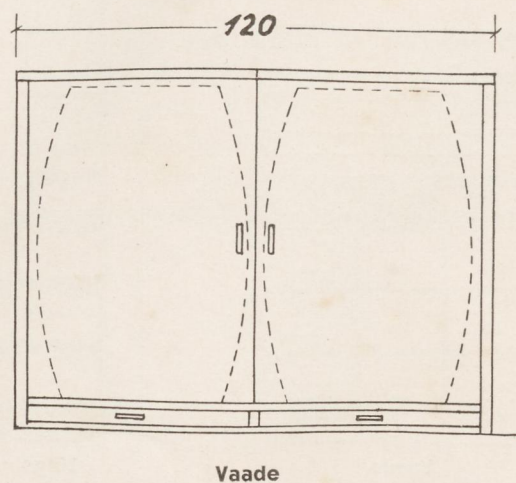
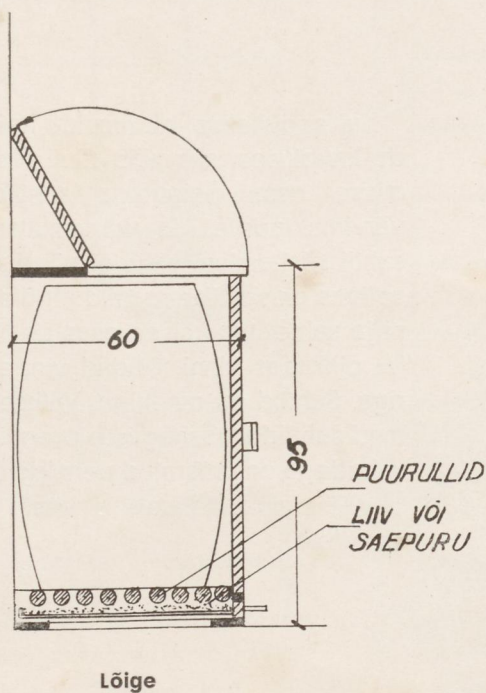
18. KETIRIIUL

Ketid riputatakse riulile käeulatuse kõrgusel asuvaile (2,10 m) konksudele. Allosas asetsevad sahtlid on määratud hobuseraudadele, mis ripuvad sahtlis pulgal. Sahtlite arv on vastav sortide arvule. Ülemises osas asetsevad kinnised riulid hobuseriistadele jt vastavaile kaupadele.

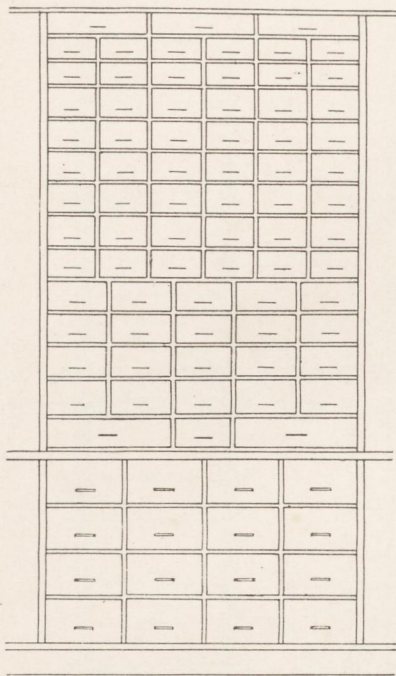

19. HEERINGATE HOIUKAPP

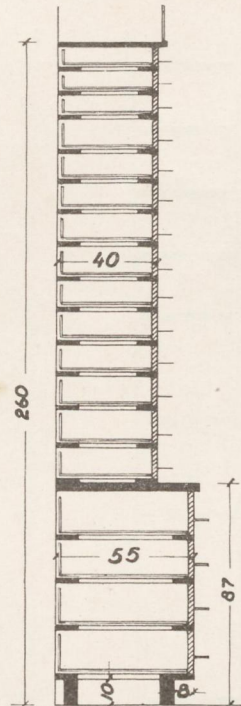
Heeringatünnid on asetatud riuli alumisse ossa kappidesse. Heeringaile juurdepääs on pealt klappide kaudu, mis suletult moodustavad riuli alumise, laiema osa pealisplaadi. Kui heeringaid soovitakse kaaluda samal platel, siis tuleb klapid ehitada nii, et üks klapp poole heeringatünni laiuses jääks kinniseks, kuhu on võimalik asetada kaal. Kapid heeringatünnidele võib ehitada ka iseseisvalt seisvatena seina äärde, varustades neid veel pakkimispaperi panipaigaga. Heeringatünn asetseb tünni kergema sissepaigutamise mõttes 4 cm läbimõõduga, otstes võllidel liikuvail puurullidel, millised ühtlasi moodustavad resti, mille läbi soolvesi võib nõrguda all asuvasse liivaga täidetud sahtlisse. Igal tünnil on rullide kompleks eraldi liikuv. Üldiselt aga on soovitav hoida heeringaid laos.

20. PEENRAUKAUBA-RIIUL

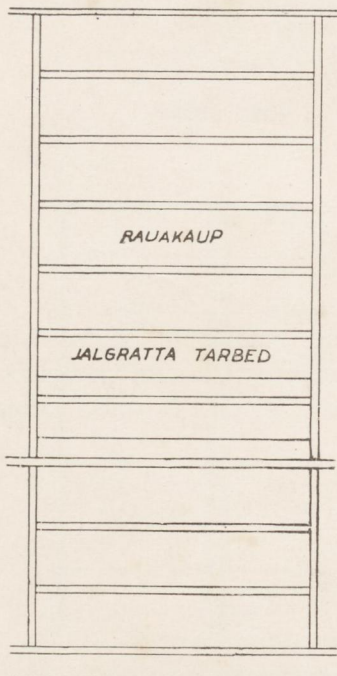
Vaade

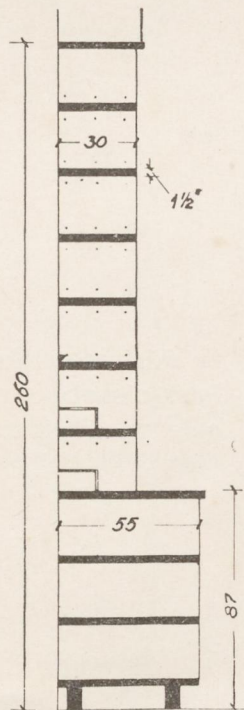
Lõige

Olenevalt peenrauakauba artiklite erinevaist suurusist, on riiulis sahtlite suurus valitud mitmesugune. Riiuli ülemises osas on peenrauakaubale väiksemad ja alumises osas suuremad sahtlid, kus võib hoida ka lahtilõigatud nahka ja teisi kaupu. Sahtlid võib seest jagada vineervahe- dega osadesse, vastavalt kauba- liigile.

21. RAUKAUBA-RIIUL

Vaade

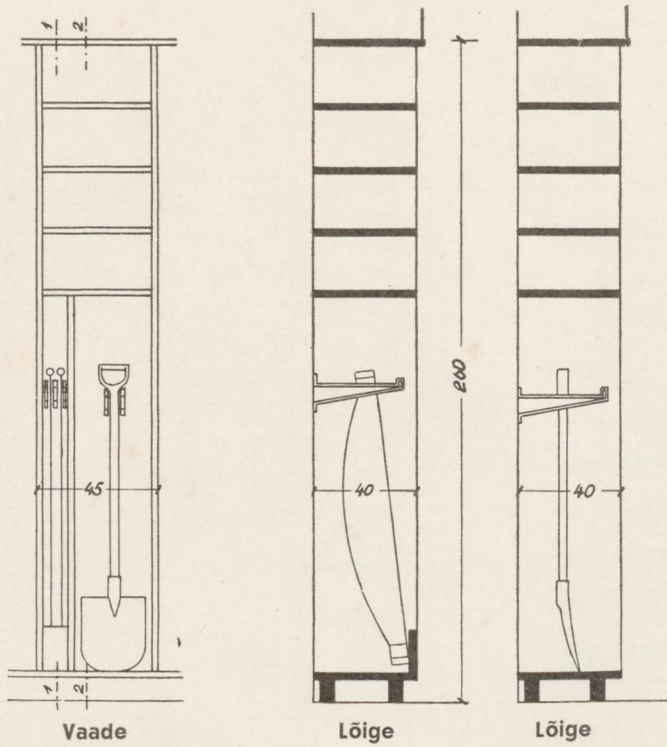

Lõige

Riiul on kasutatav raskemale rauakaubale, mida pole võimalik sahtleisse asetada.

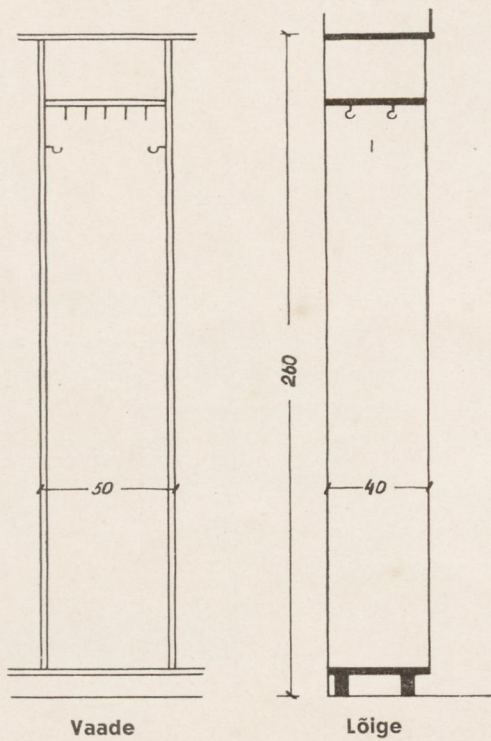
Samuti võib riiulis hoida ka jalgrattaosi ja elektripatareid.

22. SAAGIDE- JA LABIDATE-RIIUL

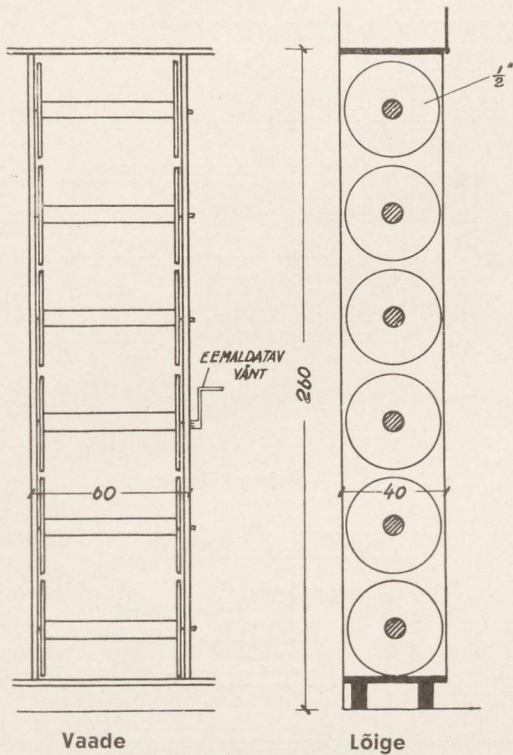
Riiul tuleks asetada vabasse seina, kuid sobivuse korral võib selle asetada ka leti taha.

23. RIHMADE-RIIUL

Riiul asetatakse vabasse, ilma letita, seina. Riiuli laius oleneb vajadustest; väiksemale maa ühiskauplusele on küllaldaseks laiuks 50 cm. Rihmade riputamiseks on konksud.

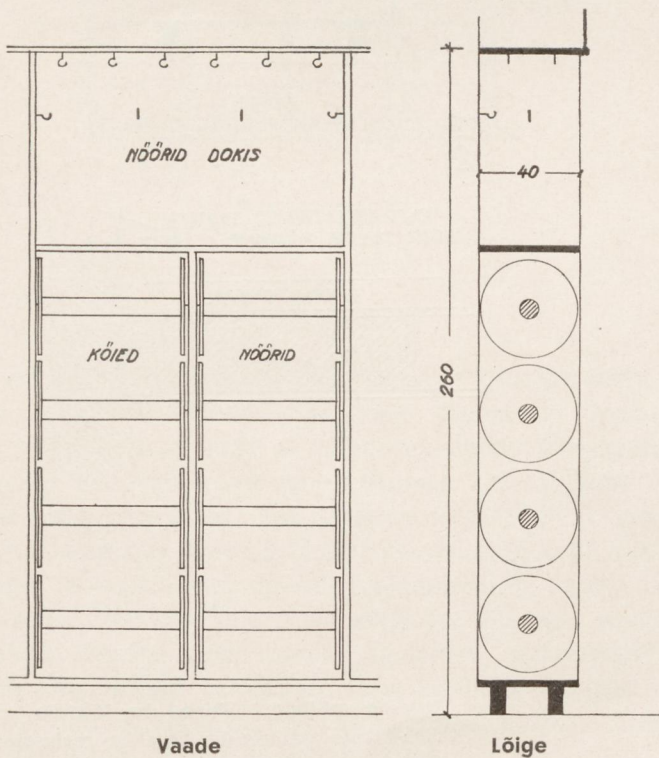
24. NÖÖRI-RIIUL

Nööride ja köite ülevaatlikuks esitamiseks on need keritud riulis asuvaile rullidele, kasutades selleks vänta, mille pesa sobib kõigile riuli püstvahest läbiulatuvatele võllide otstele. Vänta kasutamiseks peab olema riuli üks külg vaba.

Maakaupluses paigutada köiteriul ukse lähedusse vabasse välisseina, eemale ahjudest. Kus ruum võimaldab, võib paigutada köied ka keldrisse, pööningule või kõrvalruumesse, tuues otsad kauplusesse.

25. NÖÖRI-RIIUL

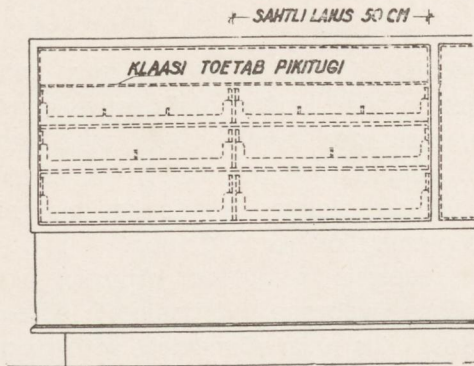

Kuna nööri riuli ülemises osas rullidel tavaliselt liiga kuivab, on soovitatav jätta ära ülemised riulid ja nööri paigutada kahelt realt kõrvuti.

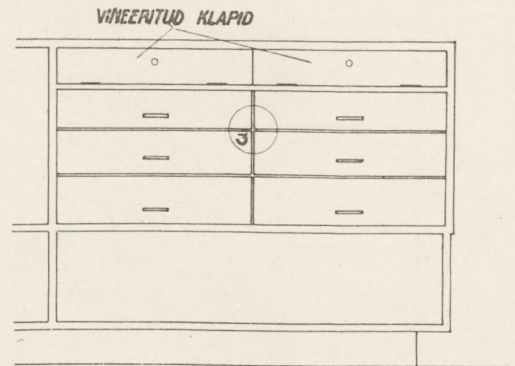
Ülemist osa saab kasutada dokis müüdavate nööride ülesriputamiseks.

LETID

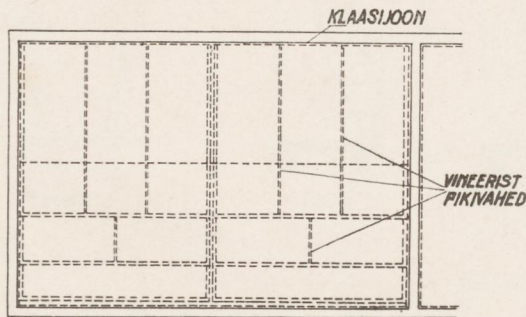
1. PUDUKAUBALETT MADALAMA ESIKLAASIGA JA VÄIKSEMA SAHTLITEARVUGA

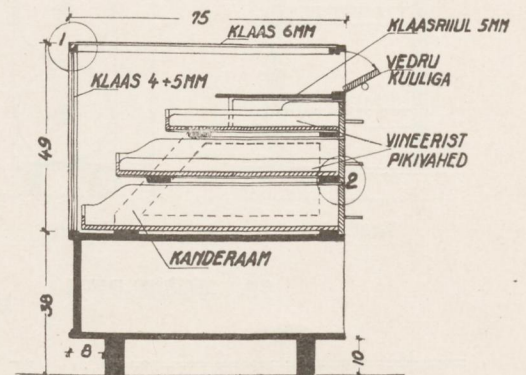
Vaade ostja poolt

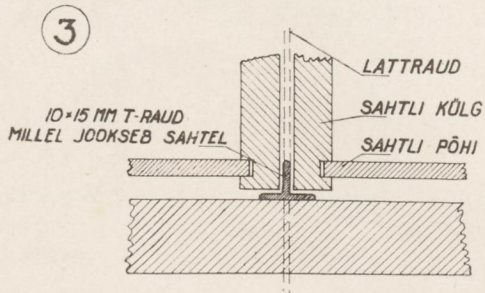
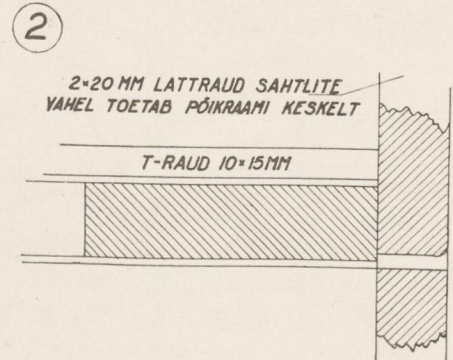
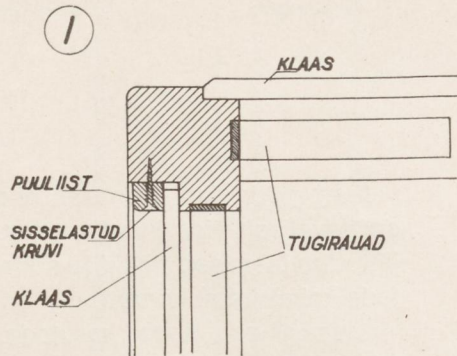
Vaade müüja poolt

Pealtvaade

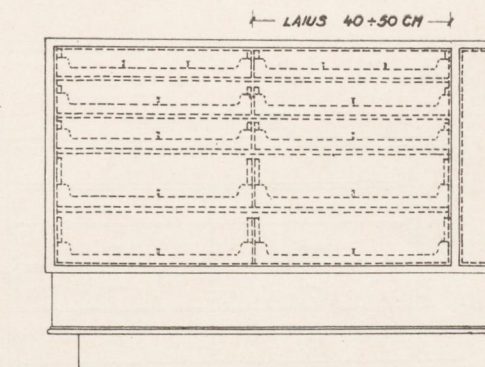

Lõige

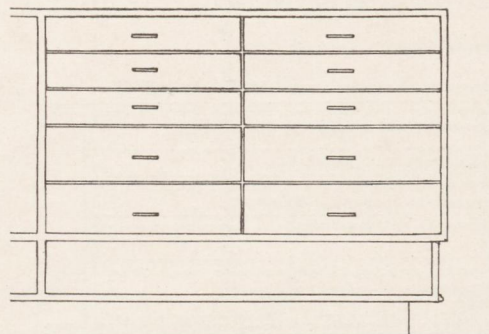

Detailid mõõt 1:2 ühised ka teistele sellist tüübilistele pudukauba- kui ka maiusainete- klaaslettidele.

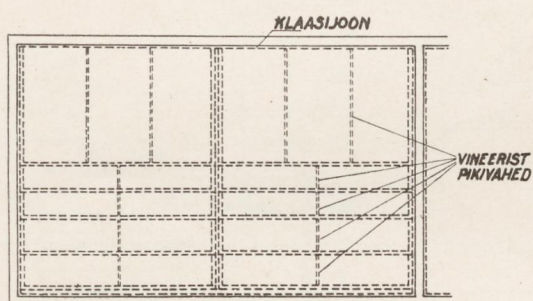
2. PUDUKAUBALETT KÕRGEMA ESIKLAASIGA JA SUUREMA ARVU SAHTLITEGA

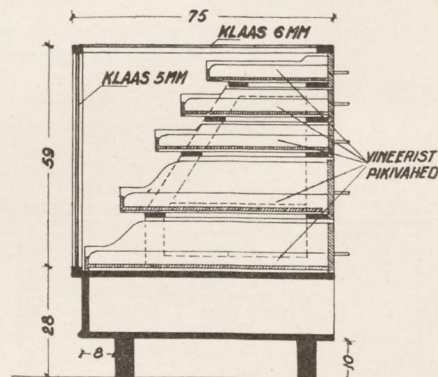
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

Pealtvaade

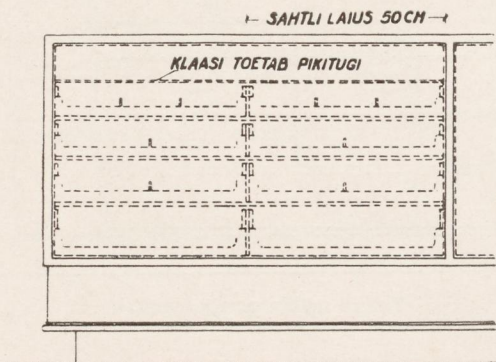
Lõige

Lett koosneb kinnisest, puuplatega ja klaasiga kaetud osast. Mõlema vahekord oleneb kaupluse iseloomust, vajadusist ja ruumi suurusest. Kinnine letiosa tuleks pealt katta linoleumiga. Leti sisse ehitada nõõri ja pakkimispulkade laekad ning vahed pakkimispaberile. Pakkimispaberi osas on leti püsttugede vahe vähemalt 115 cm, kuna riidekauba pakkimisel tarvitatakse suuremaid paberipoognaid. Leti laius on keskmiselt 75 cm.

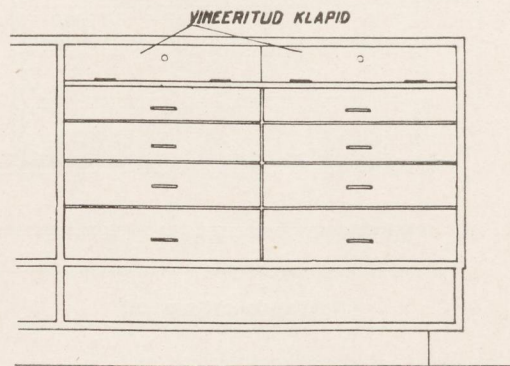
Pudukaubaleti klaasosa kohta on esitatud kolm varianti, madalama ja kõrgema esikülje klaasosaga. Kohapealseist nõõudeist oleneb õieti, kumba viisi valida. Madalama esiklaasiga osa sisaldab kolm rida, kõrgema esiklaasiga osa viis rida sahtleid ülestikku. Teine variant sama leti juures sisaldab ülemise sahtli asemel klaasriiuli, mida tagant kaitsevad tolmu vastu vineeritud klapid. Seda tüüpi tuleks soovitada, kuna harilikult ülemine sahtel on näotu igasuguse peene pudukauba tõttu. Klaasile on aga võimalik panna välja väiksemaid uudisartikleid harvemalt ning klaasi all olev sahtel on läbi klaasi ka nähtav.

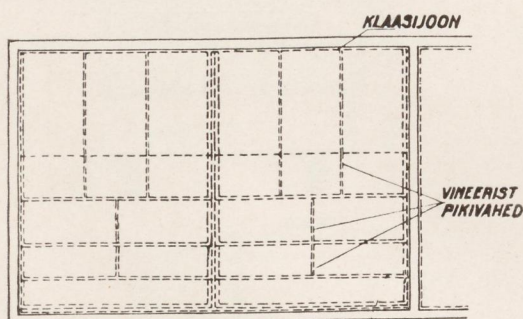
3. PUDUKAUBALETT KÕRGE MA ESIKLAASIGA JA ÜLEMISE KLAASRIIULIGA

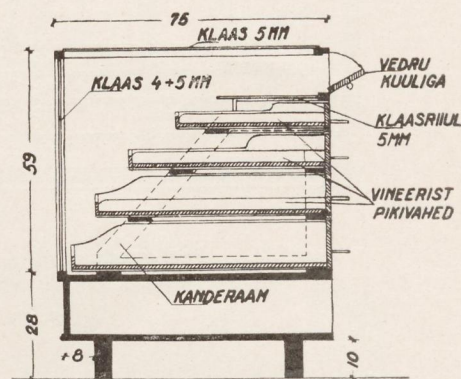
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

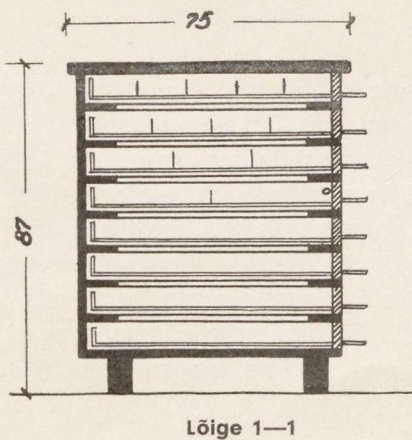
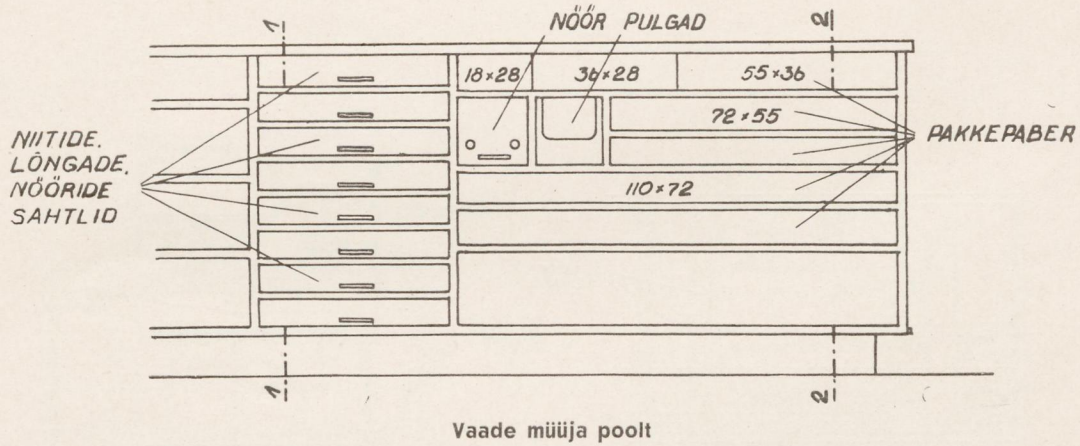
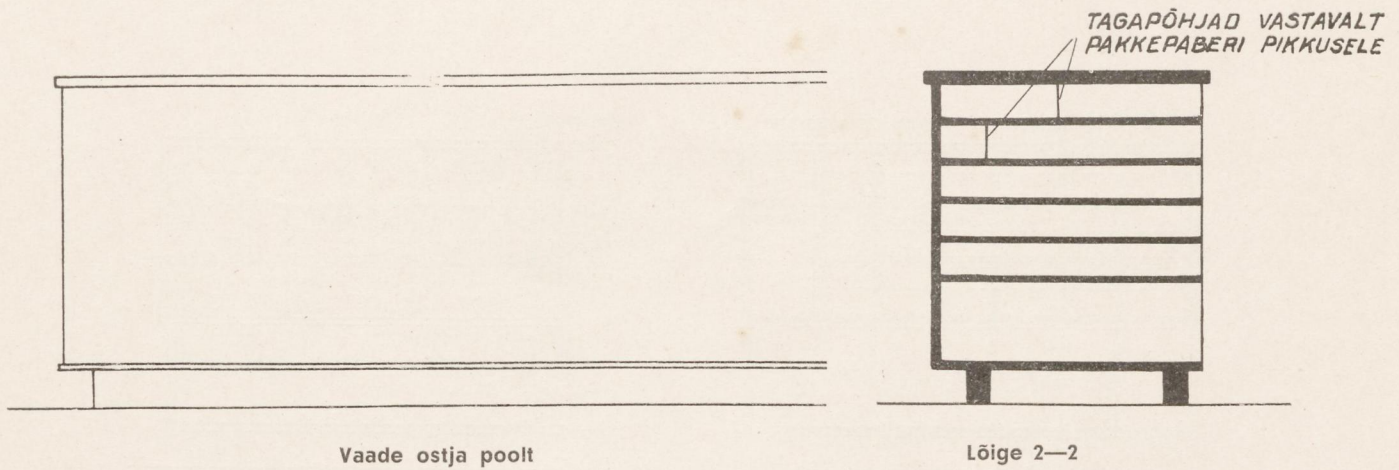
Pealtvaade

Lõige

Lettide konstruktsioon on toodud lähemalt detailjoonistel. Horisontaalsed sahtlite kandelaud kinnitatakse kas kinnise letiosa külgedele või puust kanderaamistikule, kui pudukaubalett on pikem ühest vahest. Nimetatud kanderaamistik ei ulatu sahtlite vahelt välja ja teeb kogu leti lahtisemaks. Horisontaal-kandelaudedele on sahtlite vahekohtadel kinnitatud $\perp$ rauad, millel jooksevad sahtlid. Püstsihis ühendavad kandelaudu omavahel õhukesed 1×20 mm lattraud. Et lett oleks tugevam, on leti nurkadesse lastud nurkraud. Vineeritud klapid ülemises osas on vedrukuulikesega suletavad, mis hõlbustab nende käsitamist.

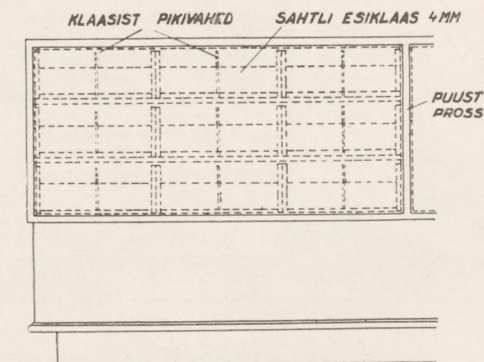
4. PAKKELETT PUDUKAUBA OSAS

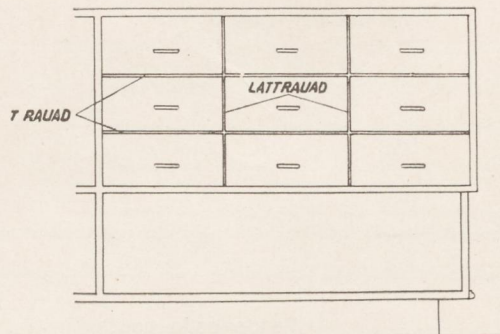
Leti asukoht on pudukaubariiuli ees. Letis on laekad pakkimismööridele ja -pulkadele ning vahed pakkimispaberile. Madalad sahtlid on lõngadele, niitidele ja nõõpidele. Sahtleis on vineerjootused vastavalt kauba liigile ja hulgale.

Kui koolitarvete-riiul asetseb lähestikku pudukauba-riiuliga ning ruum eriletti ei võimalda, võib sama letti kasutada ka koolitarvete-letina. Poognapaberile tuleks siis lisaks teha kitsaid vahesid pakkimispaberi alla ja lõngade ning nõõpide sahtleid võib kasutada ka pliatsite ning sulgede hoidmiseks. Kui pudukaubalett on lühike, tuleb pakkimine viia letti klaasosa alla.

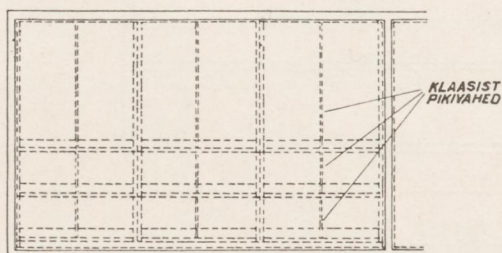
5. MAIUSAINETE-LETT MADALA ESIKLAASIGA JA VÄIKSEMA ARVU SAHTLITEGA

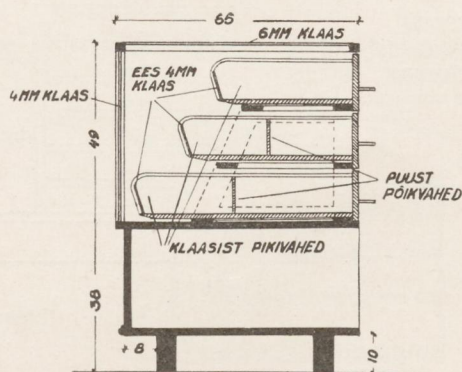
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

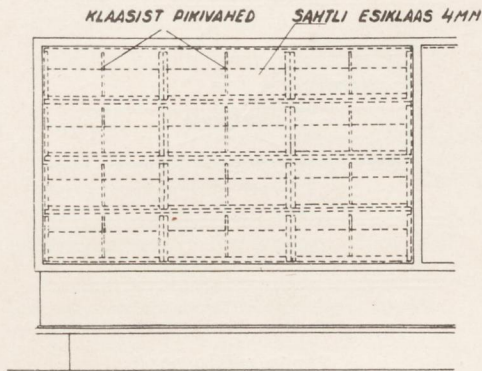
Pealtvaade

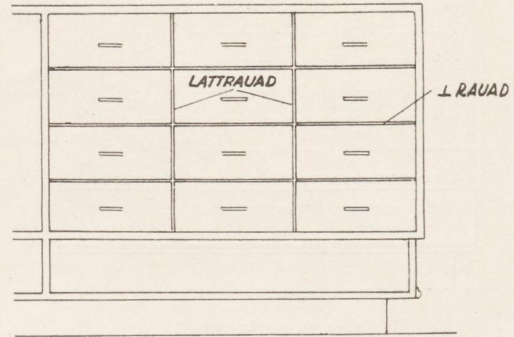
Lõige

Maiusainete, õieti paberis kompekite, hoidmiseks letis on esitatud 3 varianti: kõrgema ja madalama esiklaasiosaga. Kompvekeile on mõeldud sahtlid, mis üldiselt on ehitatud samal põhimõttel pudukaubaleti sahtlitega. Samuti on üksikosade konstruktsioon sarnane. Erinev on õieti sahtli kuju, kuna sahtel on kõrgem ja kitsam. Sahtlil on puust küljelauad, mis on lastud põhjalaua sisse ja ühendatud tagalauaga. Sahtli esiküljeks on lihvitud servaga 4 mm klaas, mis lastud soonega küljelaudade sisse. Sahtli jagab keskelt kaheks 4 mm klaasist, lihvitud servaga piki-vahe. Sahtli jaotamiseks on klaasvahe ette nähtud, et mitte iga sahtlit eraldi teha, mis annaks esivaatesse palju puust küljelaudu. Tagapool nägemispiiri võib aga sahtlid jagada puust vahe-odega osadeks. Kõrgema esiklaasiga letitüübil on ülemise sahti asemel klaasriiul šokolaaditahvleile. Tagant on riikul samuti kaetud vineeritud klappiga.

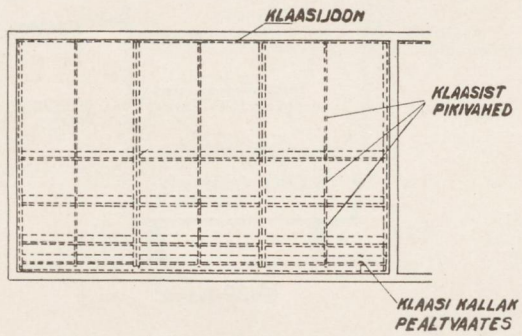
6. MAIUSAINETE-LETT KÕRGEMA ESIKLAASIGA JA SUUREMA ARVU SAHTLITEGA

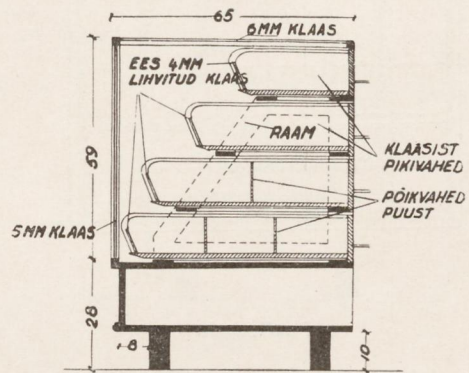
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

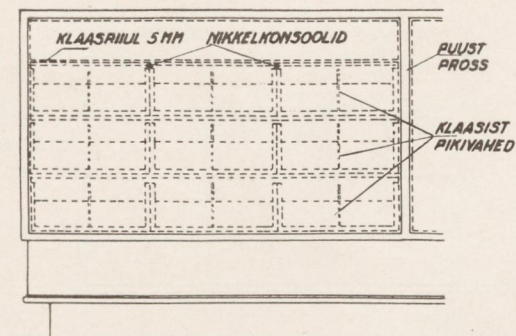

Pealtvaade

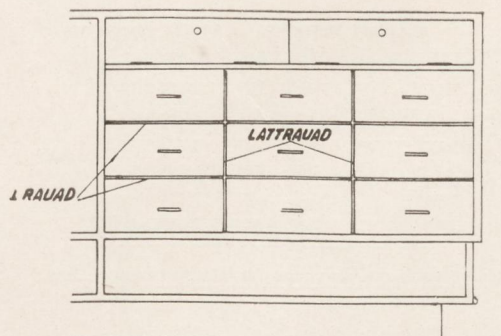

Lõige

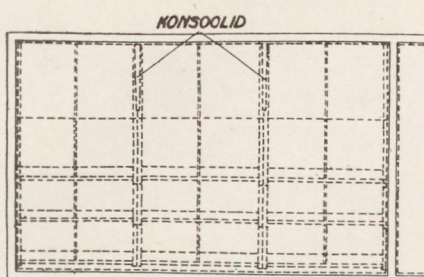
7. MAIUSAINETE-LETT KÕRGE MA ESIKLAASIGA JA PEALMISE KLAASRIIULIGA

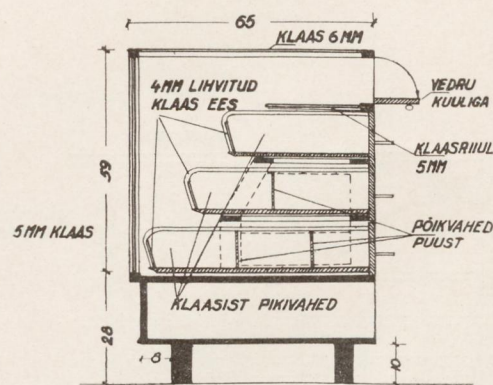
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

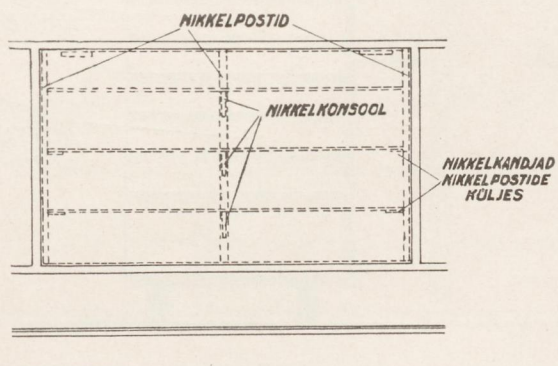

Pealtvaade

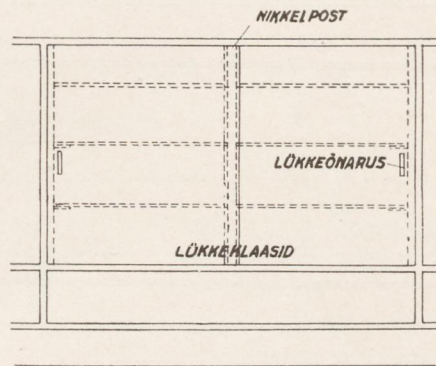

Lõige

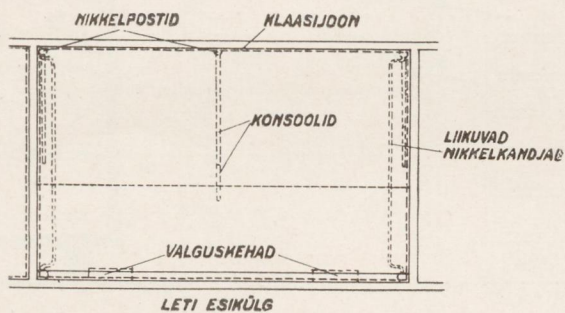
8. MAIUSAINETE-LETT KLAASRIIULITEGA

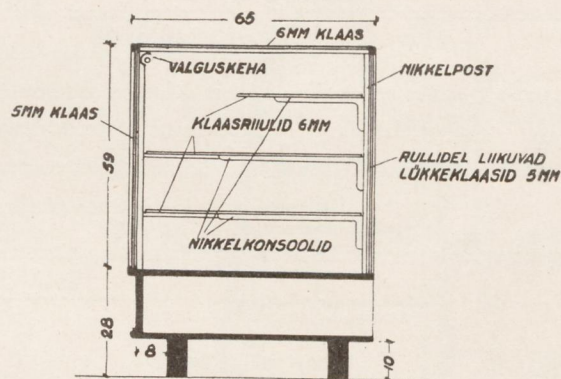
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

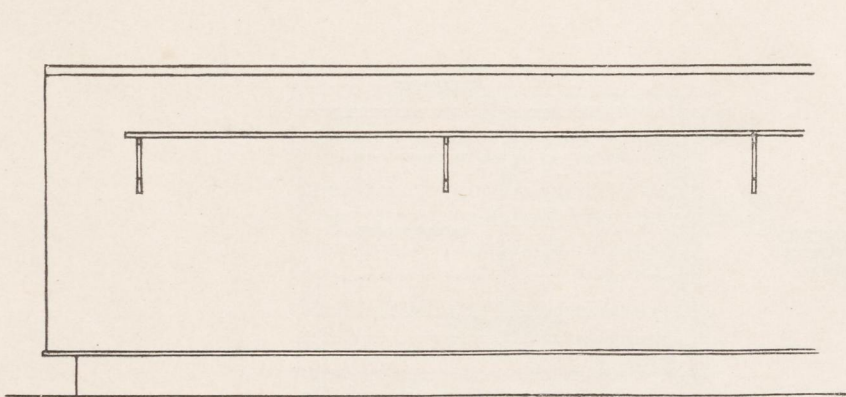
Pealtvaade

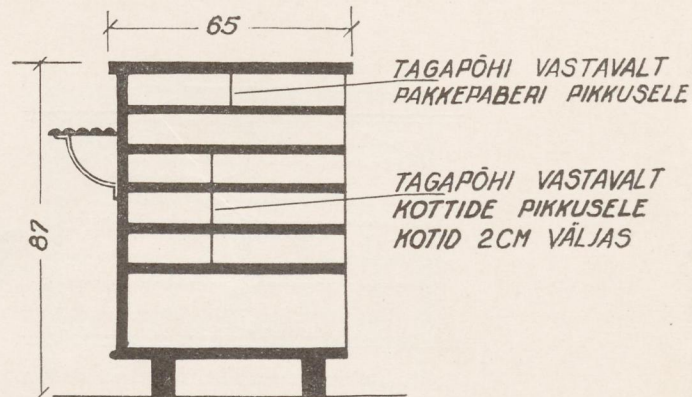
Lõige

Lett on kasutatav šokolaaditahvlite ja ilukarpide väljapanemiseks, asukohaga toiduainete-riiuli ees ja omab selle laiuse. Samuti võib asetada nimetatud klaasletiosa kõrvuti maiusainete-leti sahtlite osaga. Klaasriiulid, vähemalt 6 mm klassist, asetsevad nikeldatud metallkandjail, mis liiguvad nikeldatud püstpostide soone sees ja võimaldavad sellega riulite vahekaugust muuta. Ostja pool on kinnine klaas, kuna müüja pool on 5 mm rullidel liikuvad lükkeklaasid. Letil on sees pikad, kitsad valgustuskehad ühes prožektoritega, mis asetsevad leti ostjapoolse külje ülemises servas. Valgustuskehade juhtmed on ühendatud seina harutoosiga. Klaasosa puust küljed ja põhja võib katta heleda, krobeline pinnaga riidega. Kui lett lõpeb klaasosaga, siis on soovitatav leti ots teha samuti klaasist. Üldiselt on parem, kui letti liigsete väljapanekutega ei koor-mataks.

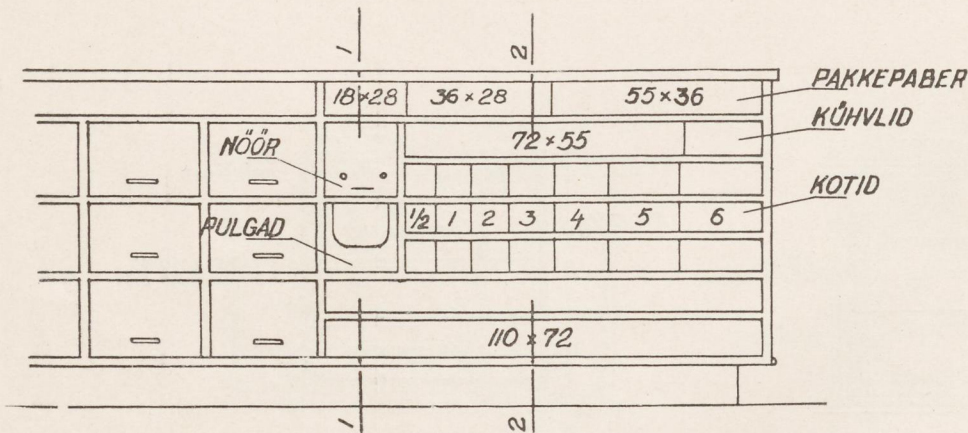
9. TOIDUAINETE-LETT

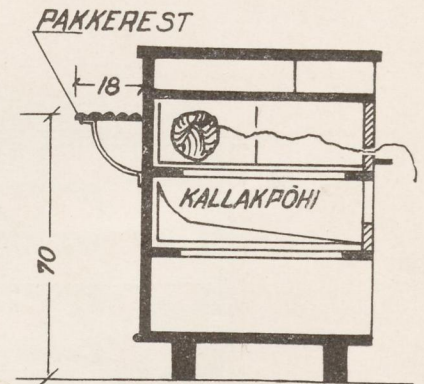
Vaade ostja poolt

Lõige 2-2

Vaade müüja poolt

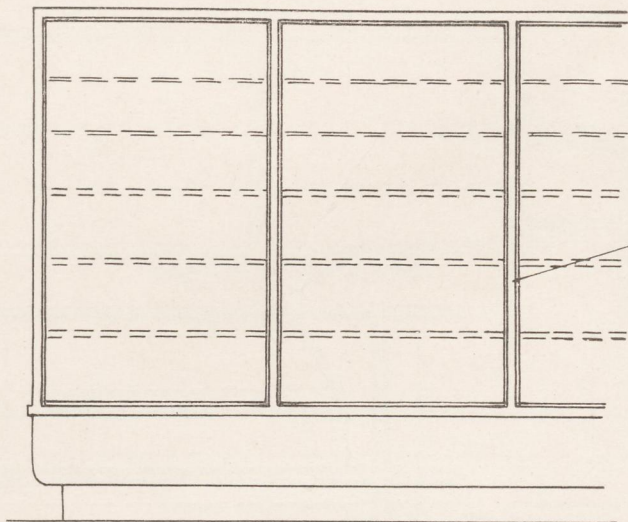
Lõige 1-1

KOTI SUURUS KG	1/2	1	2	3	4	5	6
AVAUSE LAIUS	8,0	8,5	10,0	11,5	14,0	18,0	21,0
TAGAPÕHJA KAUGUS	20,5	23,5	27,0	29,5	37,0	40,0	52,0

Kotitabel

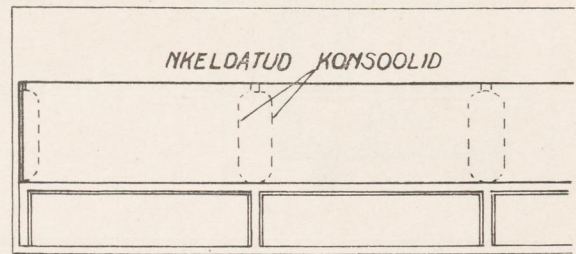
Esitatu on harilik lihtne lett, pealt kaetud linoleumiga, 65 cm lai. Letis on vineeriga eraldatud vahed pakkimispaberile, lõigatud vastavalt paberi mõõtudele. Samuti on vahed paberkottidele vastavad koti laiusele ja pikkusele. Vineertagapõhi koti pikkuses on asetatud nii, et kotid ulatuvad otsast välja 2 cm (kotitabelis on mõõdud antud). Laekad on pakkimishööridele ja pulkadele, samuti ka toidukaubale. Leti esiküljele on asetatud pakirest tammepulkadest, nikeldatud konsoolidel.

10. PAGARISAADUSTE-LETT

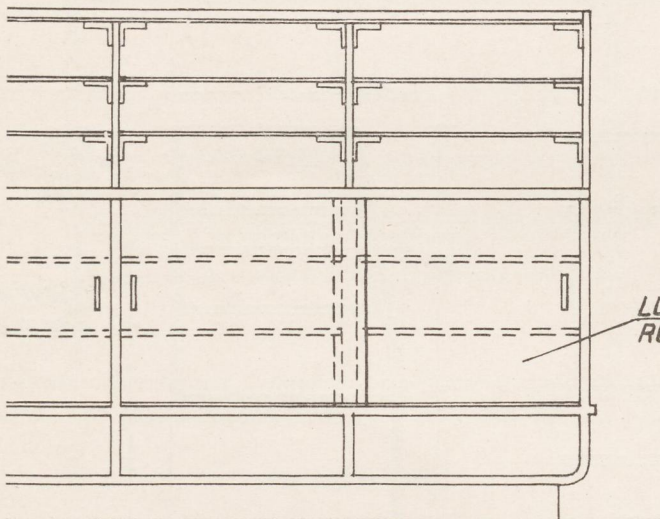

Vaade müüja poolt

NIKKELPOSTID

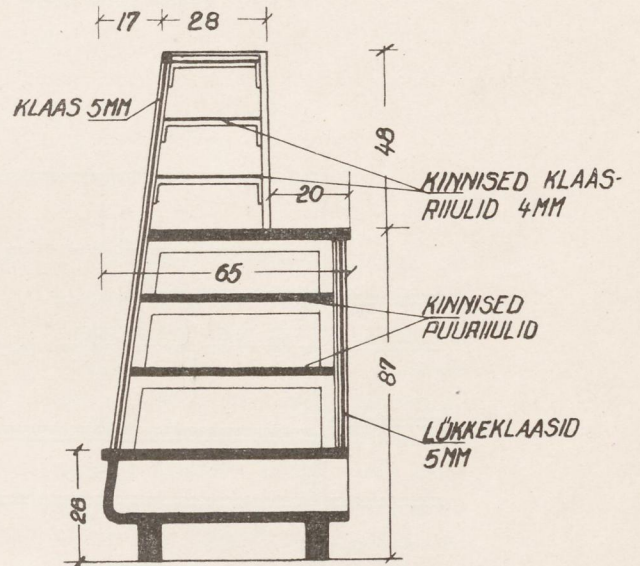

Pealtvaade

Vaade ostja poolt

LÜKKEKLAASID
RULLIDEL

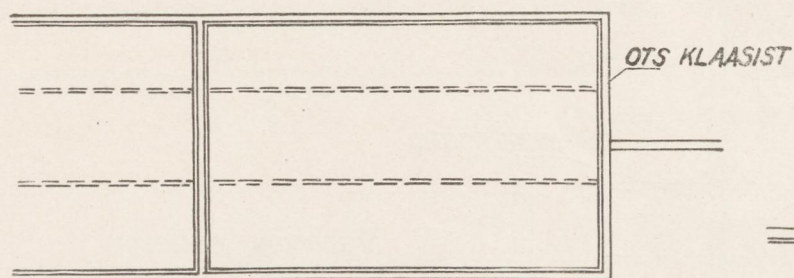

Löige

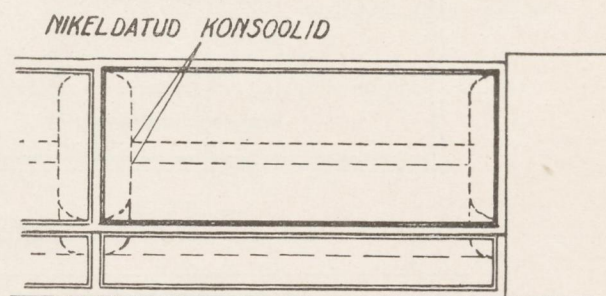
Letil on nikeldatud kandepostid ja nikeldatud raamistik, millesse on kinnitatud klaas. Harilikku leti kõrguselt läbistab ka siin puhas, värvimata puuplate. Selle all olevad riiulid on puust, mis on mõeldud küpsiste ja kookide pannide asetamiseks. Puuplate ja riiulid asuvad nikeldatud postide ja klaasi taga ning on toetatud puust pöikvahega nikeldatud posti kohalt üle ühe posti. Leti platepealsed riiulid on kitsamad ja on toetatud nikeldatud postide külge kinnitatud konsoolidega. Need riiulid on väiksemaile väljapanekuile, jättes ühtlasi leti müüja-poolsele küljele osa platet kaalumiseks ja lõikamiseks. Letil on klaas esiküljel asetatud kallakpinnana, võimaldades kaubale paremat väljapaistvust. Leti alumises osas on rullidel liikuvad lükkeklaasid, mis võib soovikorral ka ära jätta.

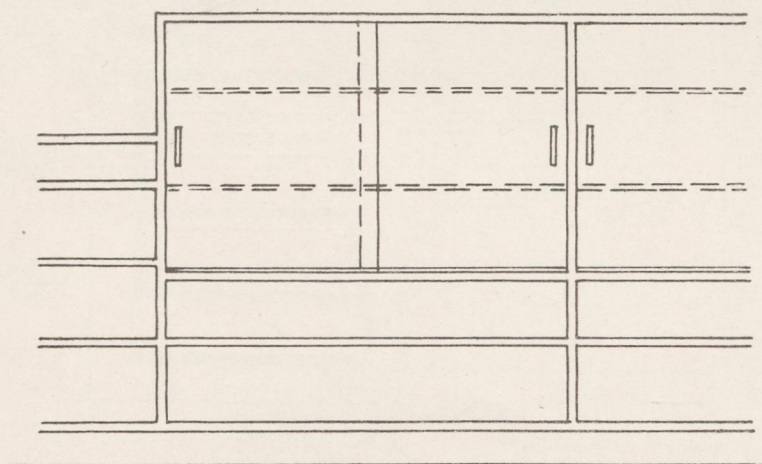
11. PAGARI- VÕI LIHASAADUSTE-LETT

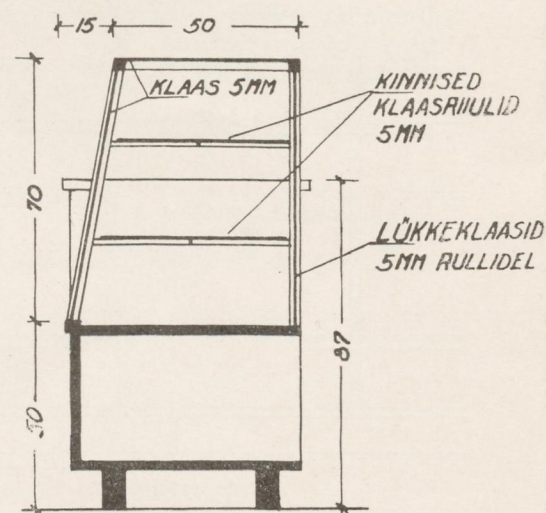
Vaade ostja poolt

Pealtvaade

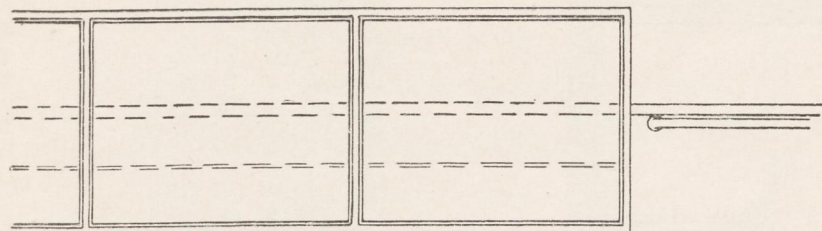
Vaade müüja poolt

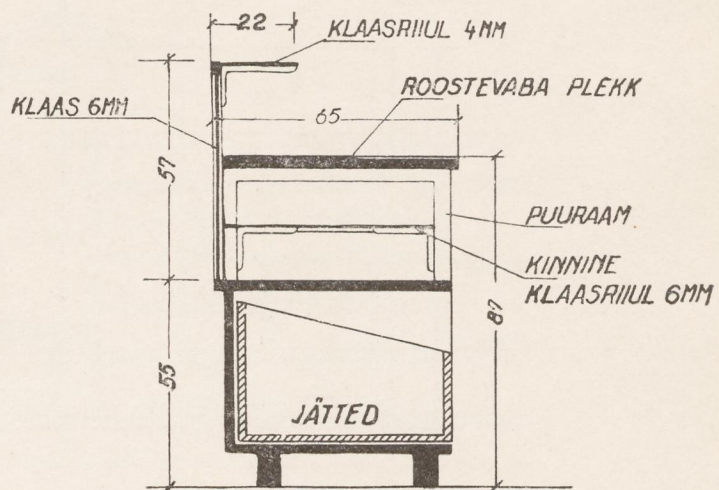
Lõige

Esitatud tüüpi võib kasutada nii liha- kui ka pagarisaaduste müügi juures. Lihasaaduste müügi puhul tuleks klaasivahelisteks postideks tarvitada roostevaba metalli. Pagarisaaduste müügi puhul võivad postid olla ka tamme- või saarepuust, mis tulevad ühtlasi odavamad. Klaasriiulid toetuvad nikeldatud konsoolidele, mis on kinnitatud puupostide külge. Riiulid on kinnised. Tagant on klaasosa suletav rullidel liikuvate lükkeklaasidega.

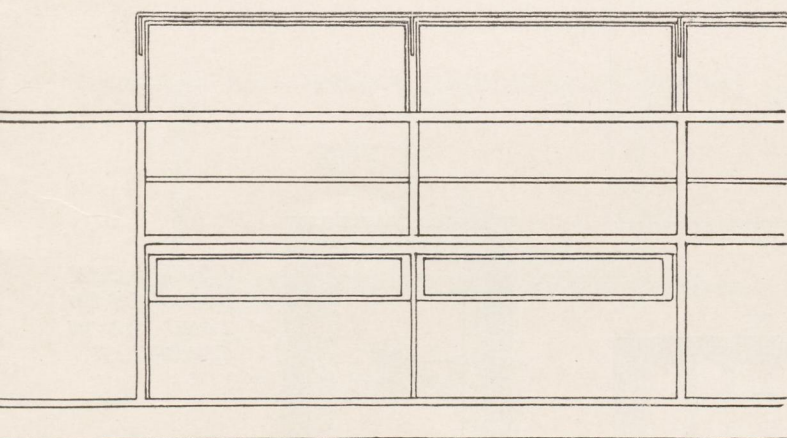
12. LIHASAADUSTE-LETT

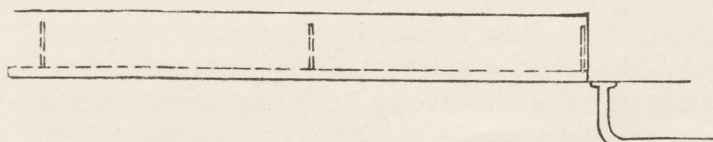
Vaade ostja poolt

Lõige

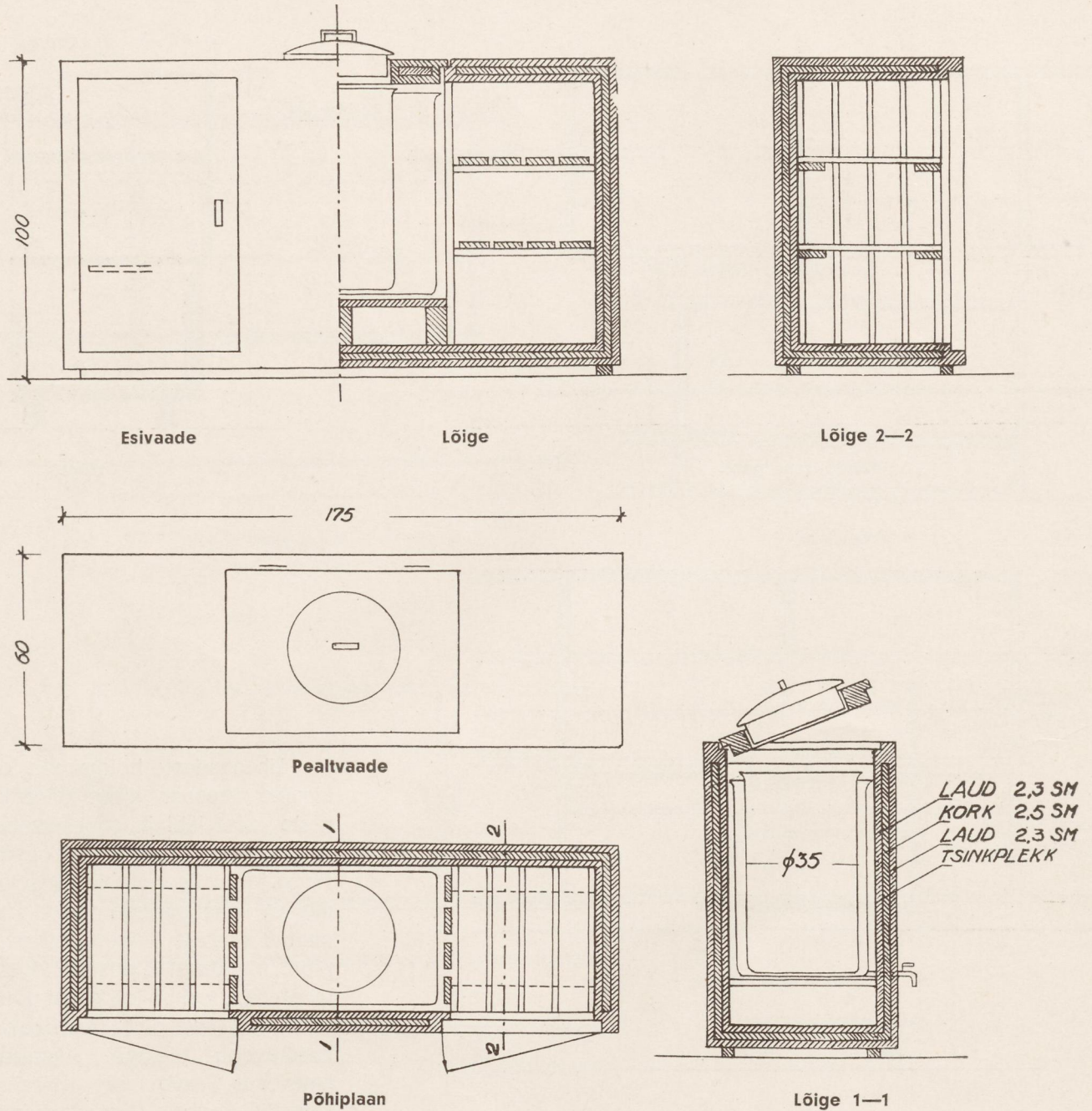
Vaade müüja poolt

Pealtvaade

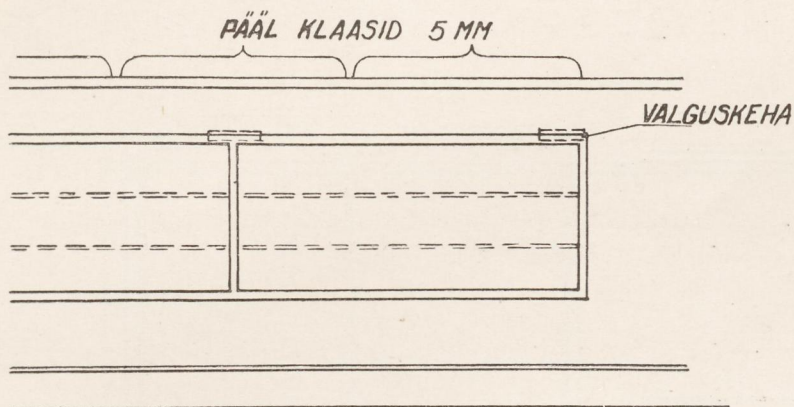
Lihasaaduste hoidmiseks on kinnine klaasiosa. Klaas läheb ka plate eest läbi ja on kinnitatud roostevabast metallist postide külge. Üleval serval on klaasriiul, mis on konsoolidega samuti kinnitatud postide külge. Leti puuplate, mis klaasi ja postide tagant läheb läbi, toetub leti puust põikvahedele. Leti plate on kaetud roostevaba plekiga. Alumises klaasosas asub veel kinnine klaasriiul kauba väljapanemiseks alustel, nagu lõigatud vorstid ja singid. Klaasosa on tagant lah-tine. Leti plate peal võib hoida suuremaid lihatükke ja ülemisel klaasriiulil pakendkaupa. Leti esiküljel klaasita osas läheb eest läbi roostevaba toru, hoiab ost-jaid end lihaga määrimast.

13. JÄÄKAPP

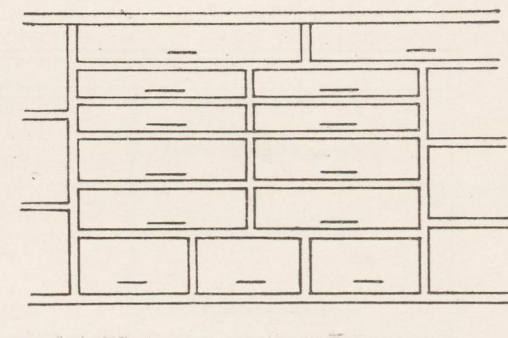

Esitatud jääkapp on mõeldud piima ja kergesti riknevate toiduainete alalhoidmiseks. Kapi keskosas asuvasse suuremasse jääga täidetud nõusse on asetatud väiksem piimanõu ca 50—70 l piimale. Jää- ja piimanõu on valmistatud tinutatud plekist. Mõlemal pool jäänõu asuvad riulid toiduainetele. Piimanõu kohaleasetamiseks on kapi pealmises osas hingedel liikuv klapp. Piima võtmiseks on klapi sisse jäetud ümmargune plekkaanega suletav avaus. Toiduainete kappidele on juurdepääs võimaldatud kapi esiküljes asuvate mantelustega. Jäänõu külge on ette nähtud kraan jää sulamisest tekkinud vee väljalaskmiseks.

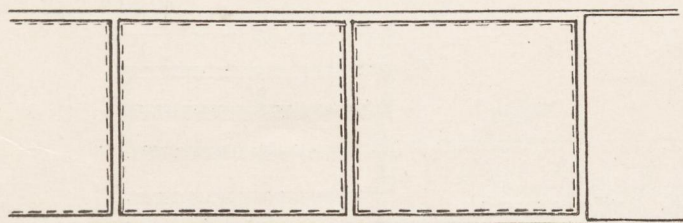
14. MAJATARVETE-LETT

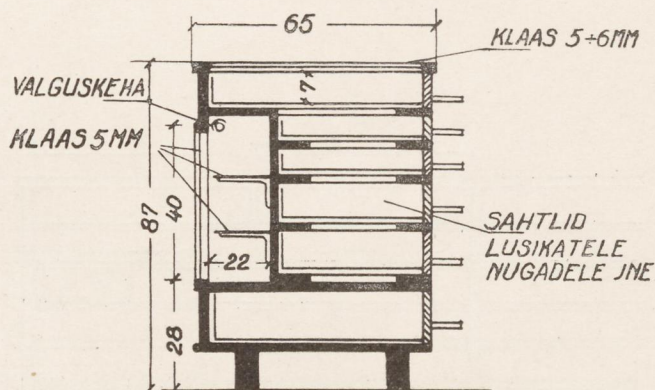
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

Pealtvaade

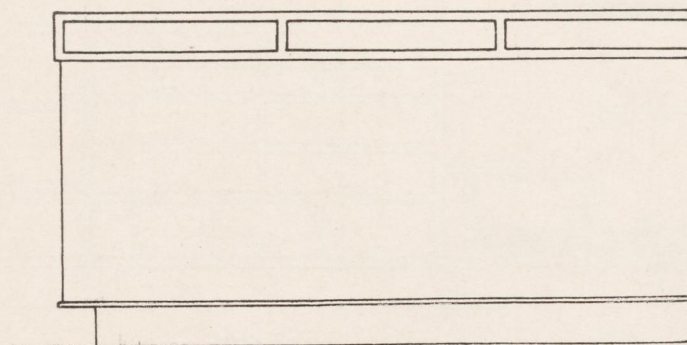
Lõige

Majatarvete lett, samanimelise riuliosa ees, sisaldab ostja-poolsel küljel leti esiküljesse sisselõigatuna vaatevitriini. Vitriini ostja-poolne külg on kaetud tamme- või saarepuust raamistikuga, millesse on kinnitatud klaas. Raamistiku võib suure pikkuse puhul jagada osadeks, millest igaüks on eraldi lahti käiv. Raam kinnitatakse ülemisel serval hingedega või on eest ära tõstetav. Vitriini sügavus on väike, kuna on mõeldud peamiselt väiksemate portselan- või kristallesemete paigutamiseks, sest suured komplektid, näiteks serviisid, mõjuksid siin liig raskeina. Vitriinis on klaasriiulid, mis toetuvad nikeldatud konsoolidele.

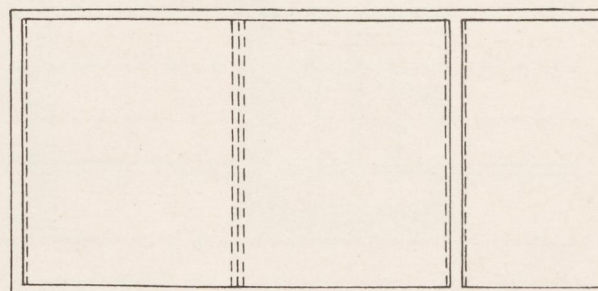
Vitriini tagapõhi on kaetud sobivas toonis riidega. Vitriin on valgustatav. Leti pealmine plate on kaetud klaasiga, mille all asuvad 60 cm laiad sahtlid; sahtlite kõrgus seest klaasi alt on 7 cm. Sahtleid võib kasutada lusikate, nugade jne. väljapanemiseks. Kui elektritarvete riul asub lähedal, siis ka väiksemate elektritarvete väljapanemiseks. Selliseid klaasialuseid sahtleid võib ehitada ka eraldi ilma alumise vitriinita kas majatarvete, elektritarvete või koolitarvete leti sisse.

Majatarvete leti müüja-poolsel küljel on sahtlid mitmesuguse kõrgusega lusikate, kulpide ja muu sellise kauba hoidmiseks.

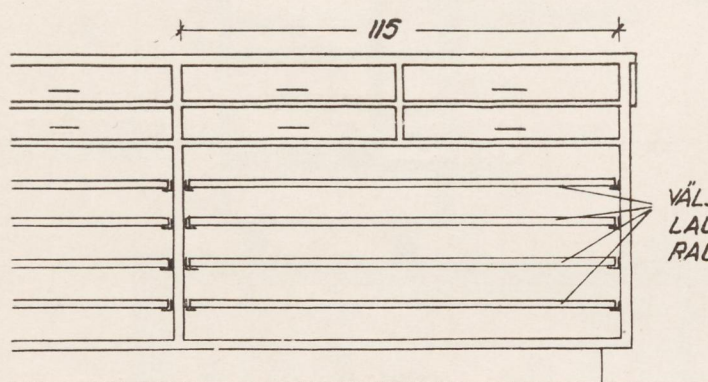
15. KOOLITARVETE-LETT

Vaade ostja poolt

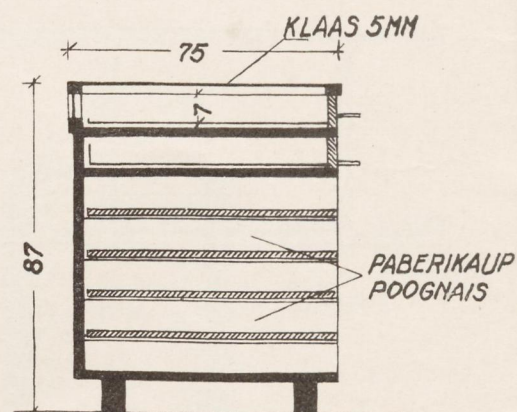

Pealtvaade

Vaade müüja poolt

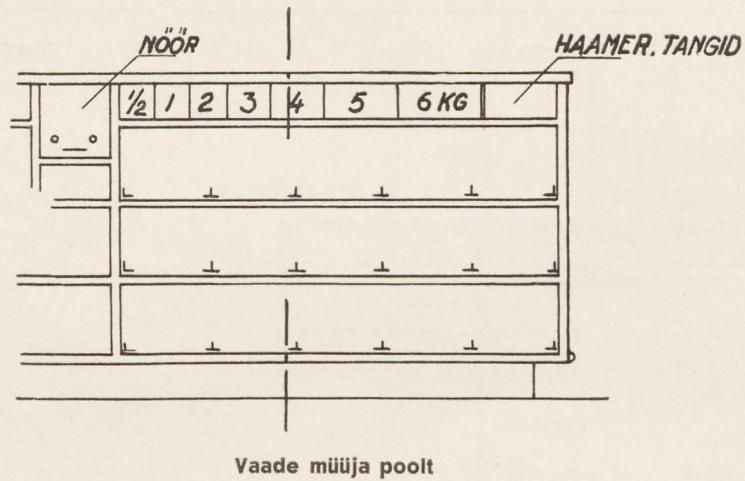
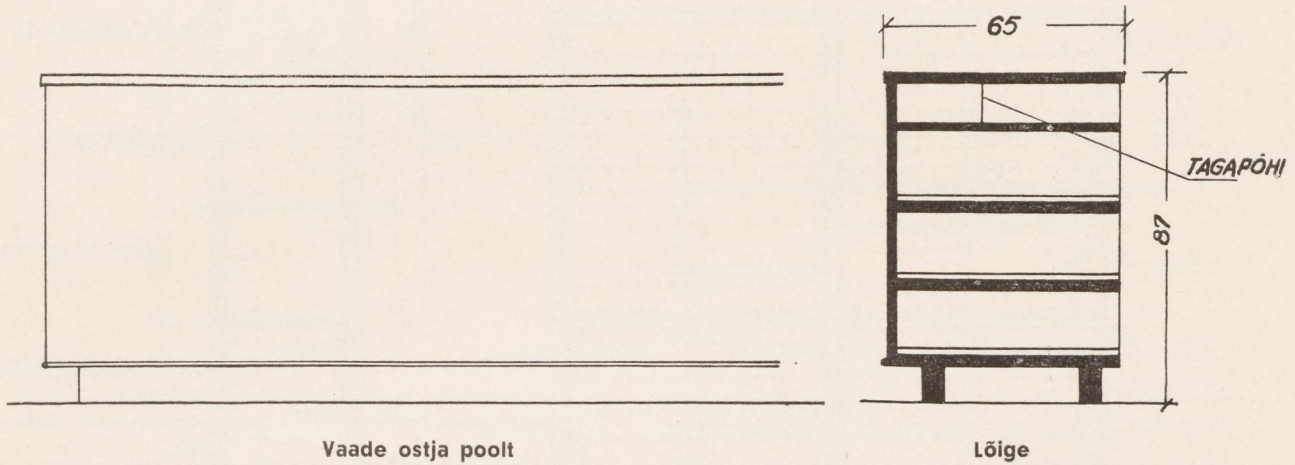
VÄLJATÕMMATAVAD
LAUAD NURK-
RAUDEL

Lõige

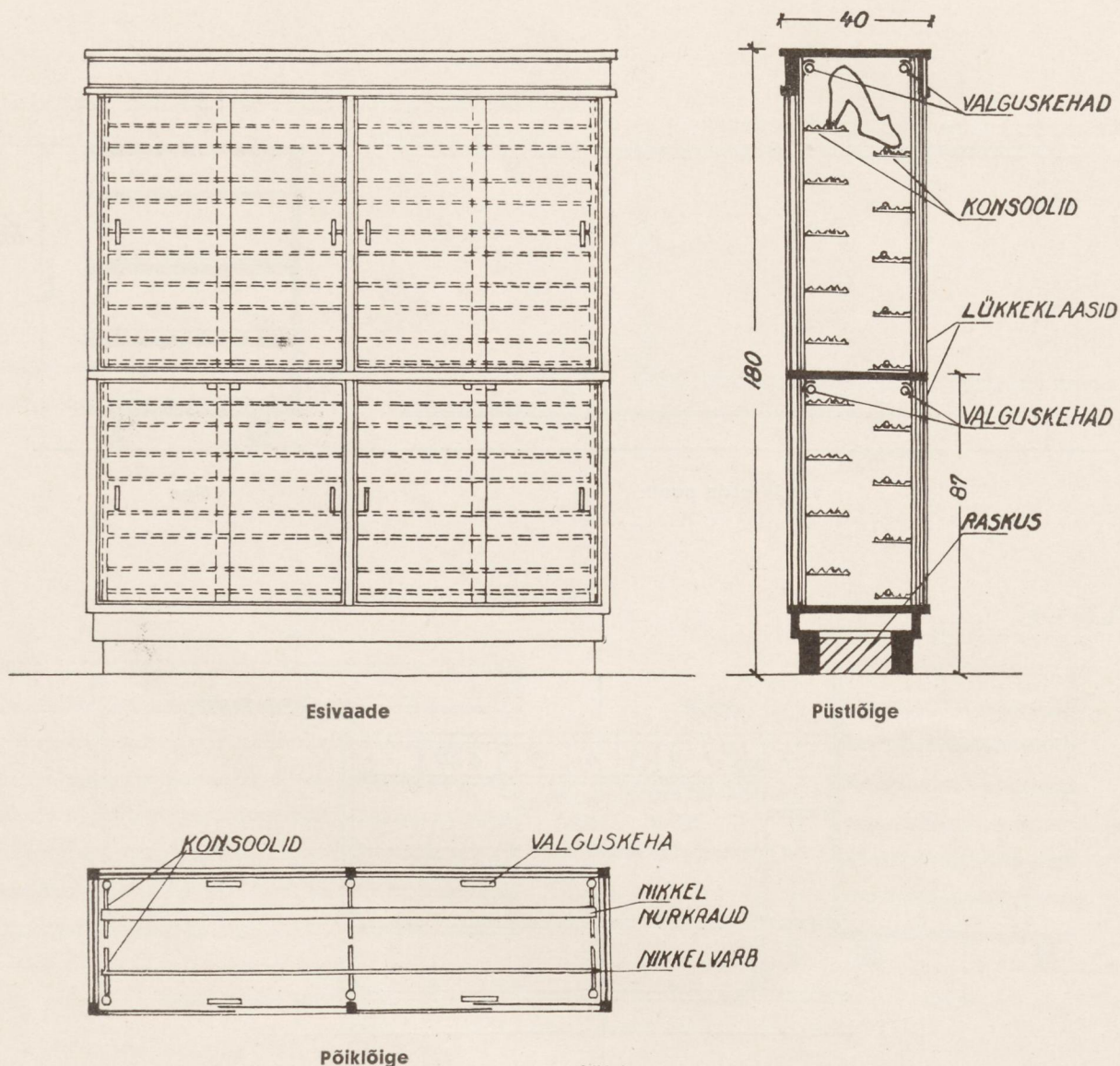
Letil on pealmisel pinnal klaasialused sahtlid väiksemate esemete väljapanemise, nagu pliiatsid, kummid, sullepead. Tagavarad võib asetada alumistesse sahtlitesse. Poognapaberite paremaks käsitamiseks on leti vahelauad liikuvad nurkraudadel. Leti püstvahed on asetatud 115 cm vahedega, mis võimaldab paberipoognat pikuti letti asetada.

16. RAUAKAUBA-LETT

Lett asub raua- ja keemiakauba riuli ees. Tüüp on lihtne ja jagatud seest vahedeks, kus võib hoida naelakaste ja lõigatud nahka. Naelakastide paremaks käsitamiseks on puuvahede peale kinnitatud väikesed $\perp$ -raud, millel jooksevad naelakastid. Kuna naelakastide mõõdud on erinevad, võib naelu hoida ka vastavais naelasahtleis. Leti lõppu võib teha vahed riidevärvi pakkidele, avatuna leti otsast. Vahe sügavuseks on riidevärvi karbi laius ja kõrguseks karbi kõrgus. Põikvahed on laudadest, püstvahed vineerist.

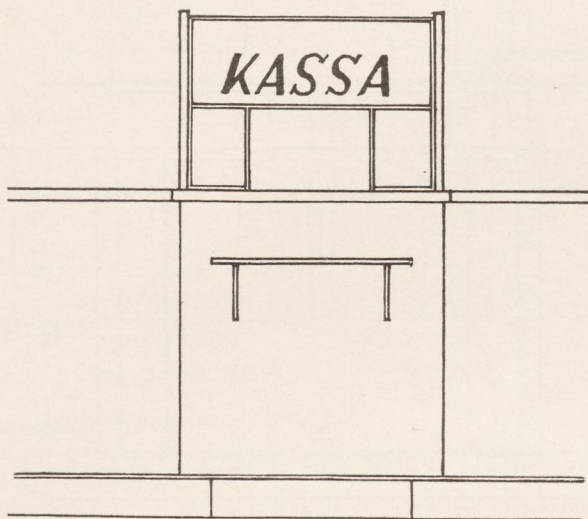
17. KINGAKAUBA VITRIIN

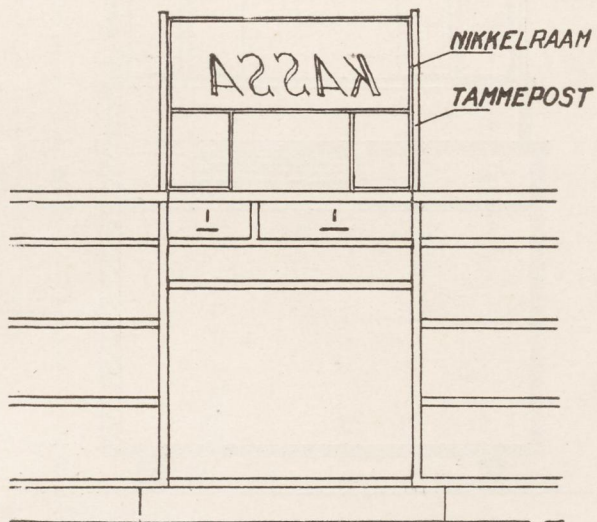
Vitriin on jagatud kaheks nariliku leti kõrguses. Vitriini otsad ja küljed on klaasist. Ühel küljel on lükkeklaasid, mis liiguvad rullidel. Kingad asetatakse nikeldatud varrastele, kusjuures kingakonts toetub nurkliistule ja tallale on toeks nikeldatud varras. Nii nurkliist kui ka varras toetuvad nikeldatud ja hammastega konsoolidele, mille asetust on võimalik muuta, kuna konsoolid liiguvad nikeldatud püstpostide soonte sees. Vitriini puupõhjad on kaetud riidega. Vitriinis on pikad, kitsad valgustuskehad ühes prožektoritega. Kuna vitriin on lai ainult 40 cm, tuleb jala sisse asetada mingi raskus või kinnitada vitriin ümberkukkumise vältimiseks klambritega pöranda külge.

KASSAD

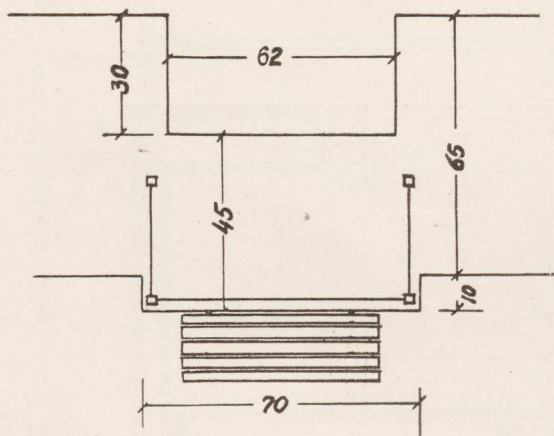
MADAL, LAHTINE KASSA LETI SEES

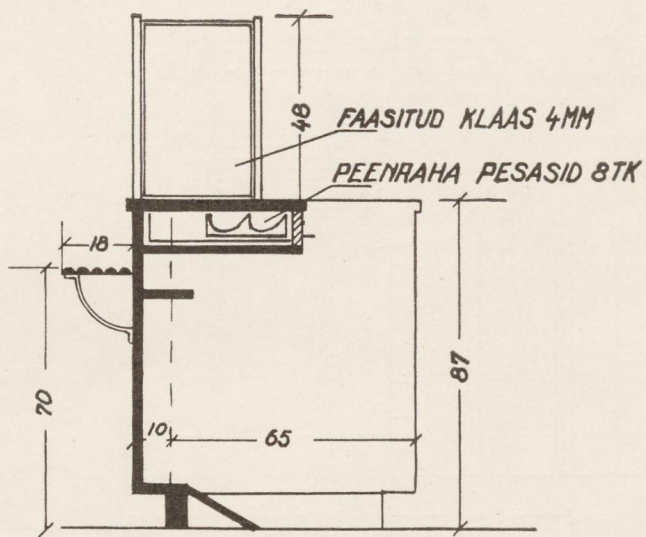
Vaade ostja poolt

Vaade müüja poolt

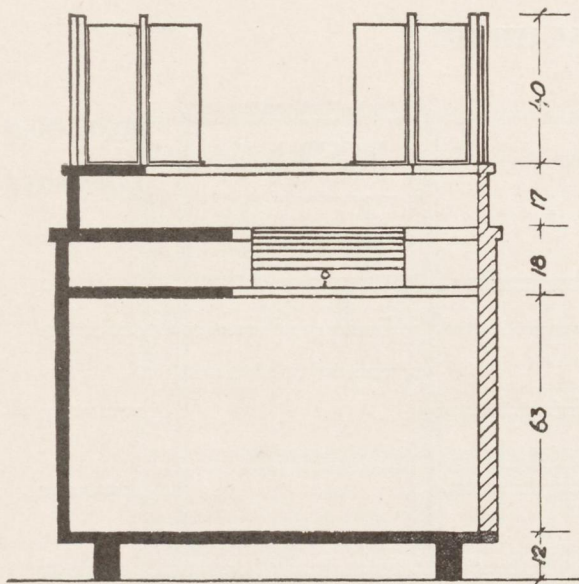
Pealtvaade

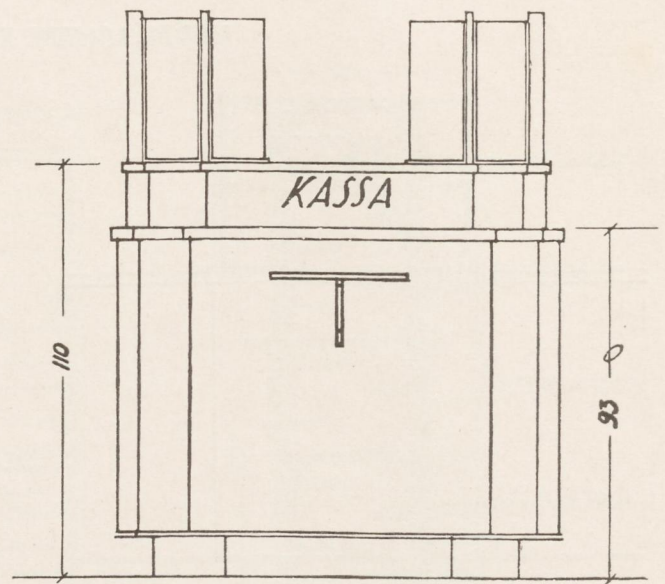
Lõige

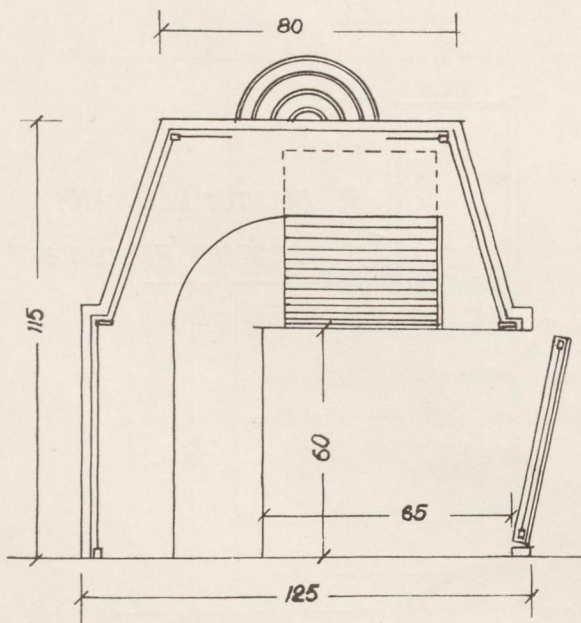
KÕRGEM, ERALDI SEISEV KASSA

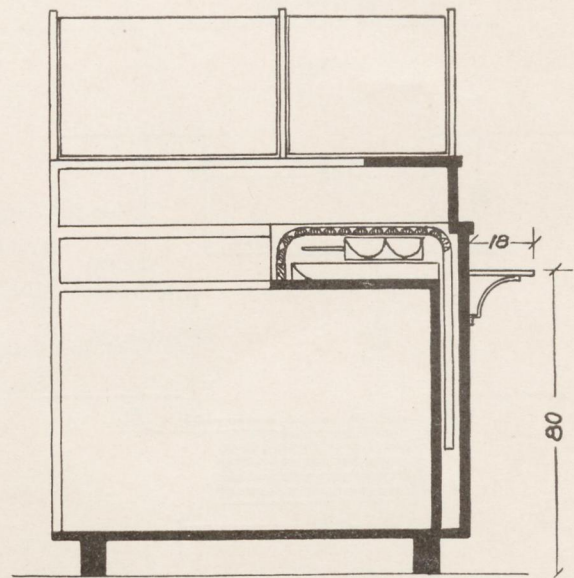
Vaade seest

Vaade ostja poolt

Pealtvaade

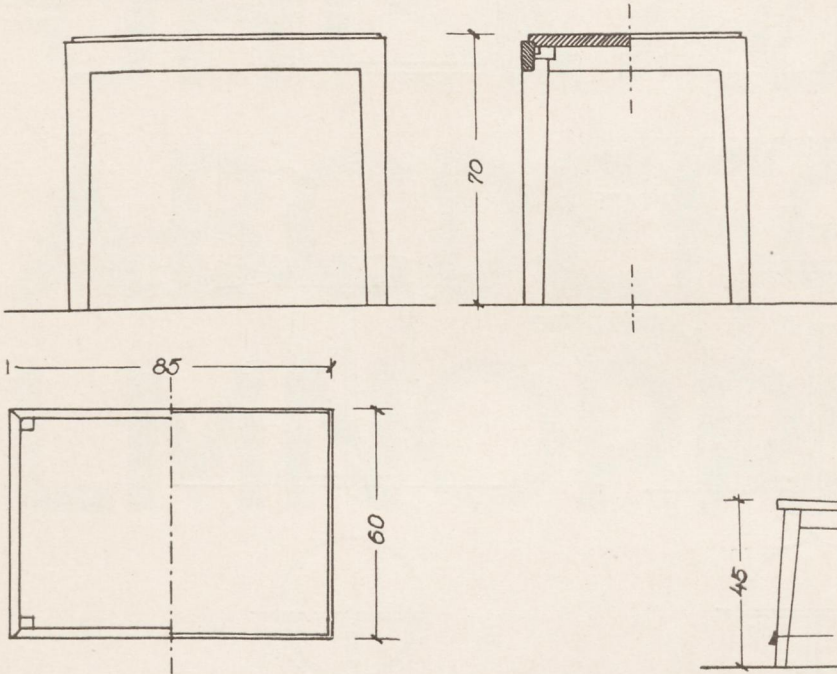

Lõige

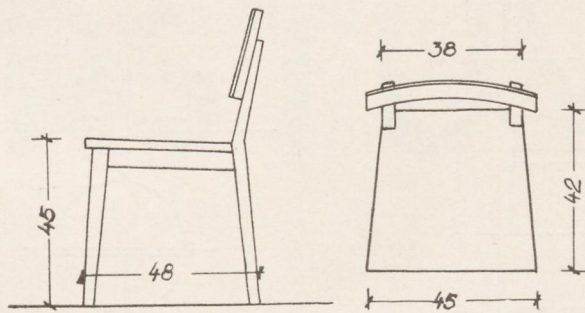
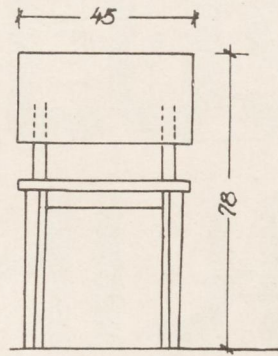
Kassal on ette nähtud laud kassapidajale töötamiseks. Rahasahtel on kahekordne, ülal peenraha ja all paberrahale. Sahtel on kaetud puust šalusiga, mille tagasi lükates sahtel on avatud ning sahtlit pole tarvis välja tõmmata.

KAUPLUSE MÖÖBEL

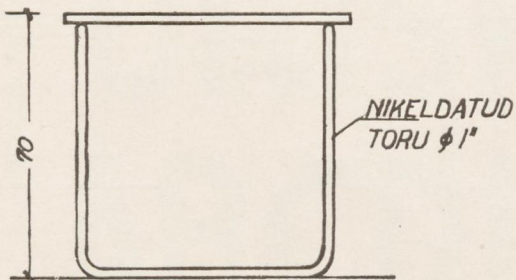
Puust laud

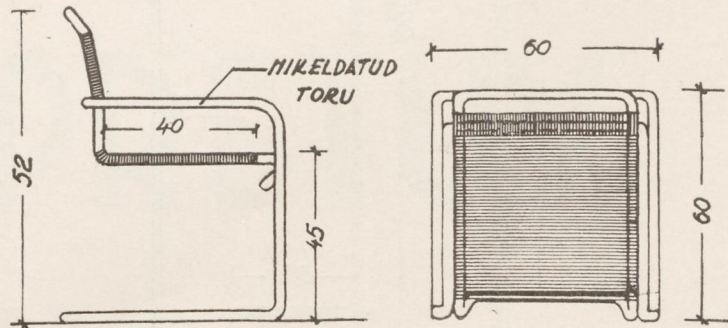
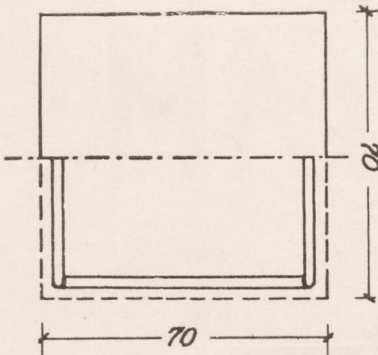
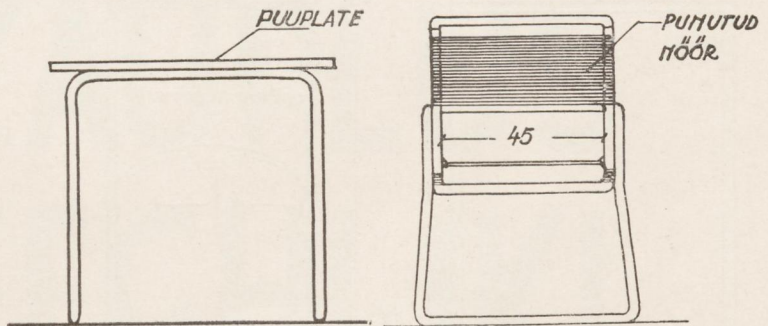
Puust iste

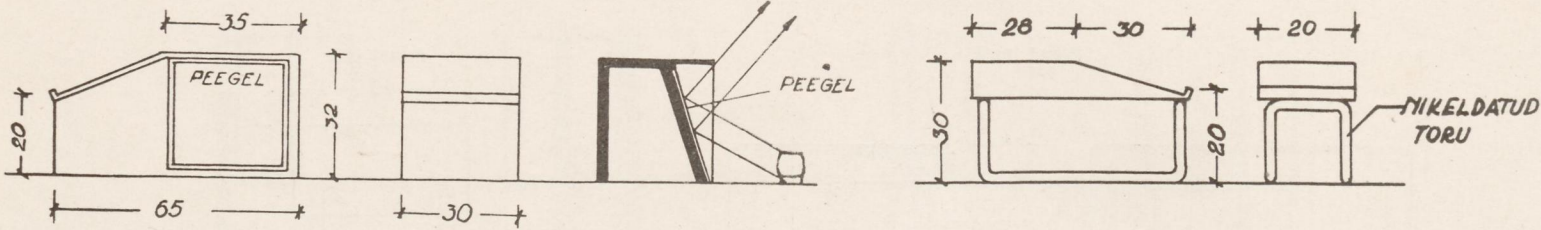
Terastoru-laud

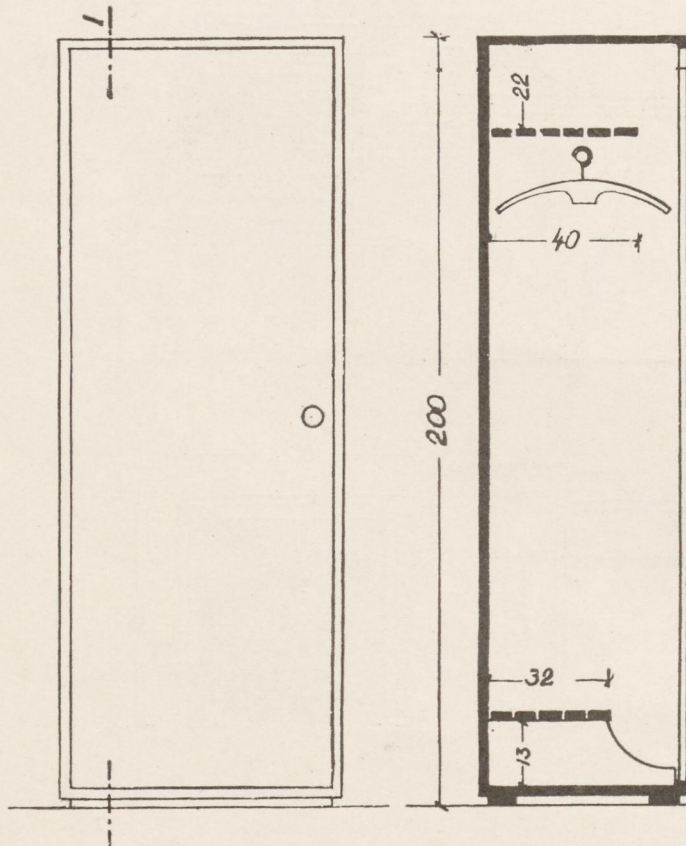
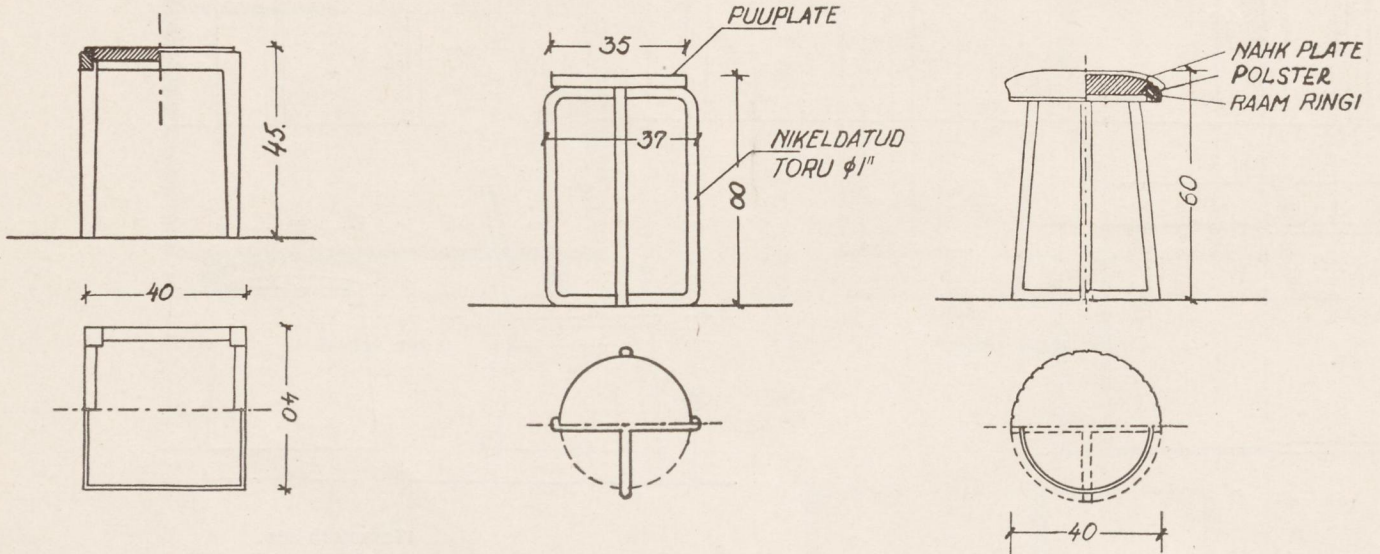
Terastoru-iste.

JALANÕUDE PROOVIMISE PINGID

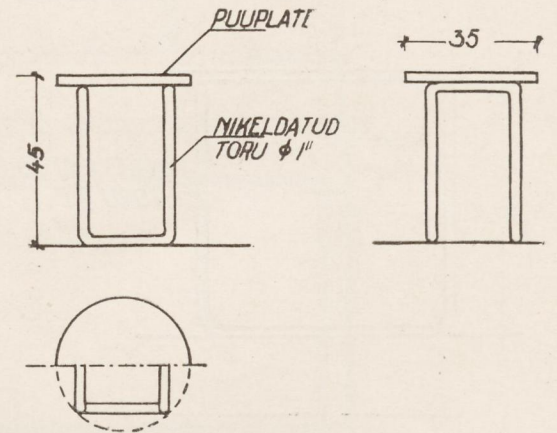

ISTMEID KAUPLUSESSE

Vaade

Lõige 1—1

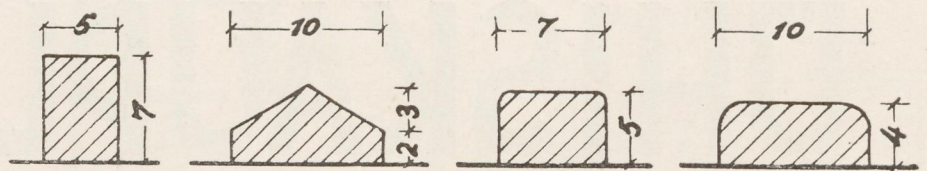
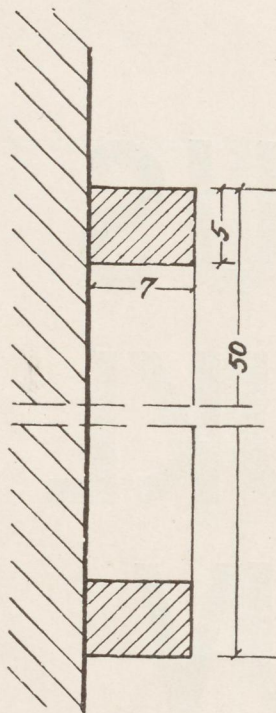

RIIETEKAPP ÄRITEENIJALE

ÜHISKAUPLUS
ABCDEFGHIJK
LMNOPRSTUV

ÜHISKAUPLUS
ABCDEFGHIJKL
MNOPRSTUV

ABCDEFGHI GHIJKLMN OPRSTUV

Puutähtede profillid

Lõige tähest

ÜLESVÕTTEID KAUPLUSIST

MAAKAUPUS

*Pärnu Majanduse
Ühisus, Tõvi*

LINNAKAUPLUSE
PIIMAMÜÜGI OSAKOND

*Tarvitajateühing
„Oma”, Tallinn*

TOITAINETE- JA MAJATARVETE OSAKOND
MAAKAUPLES

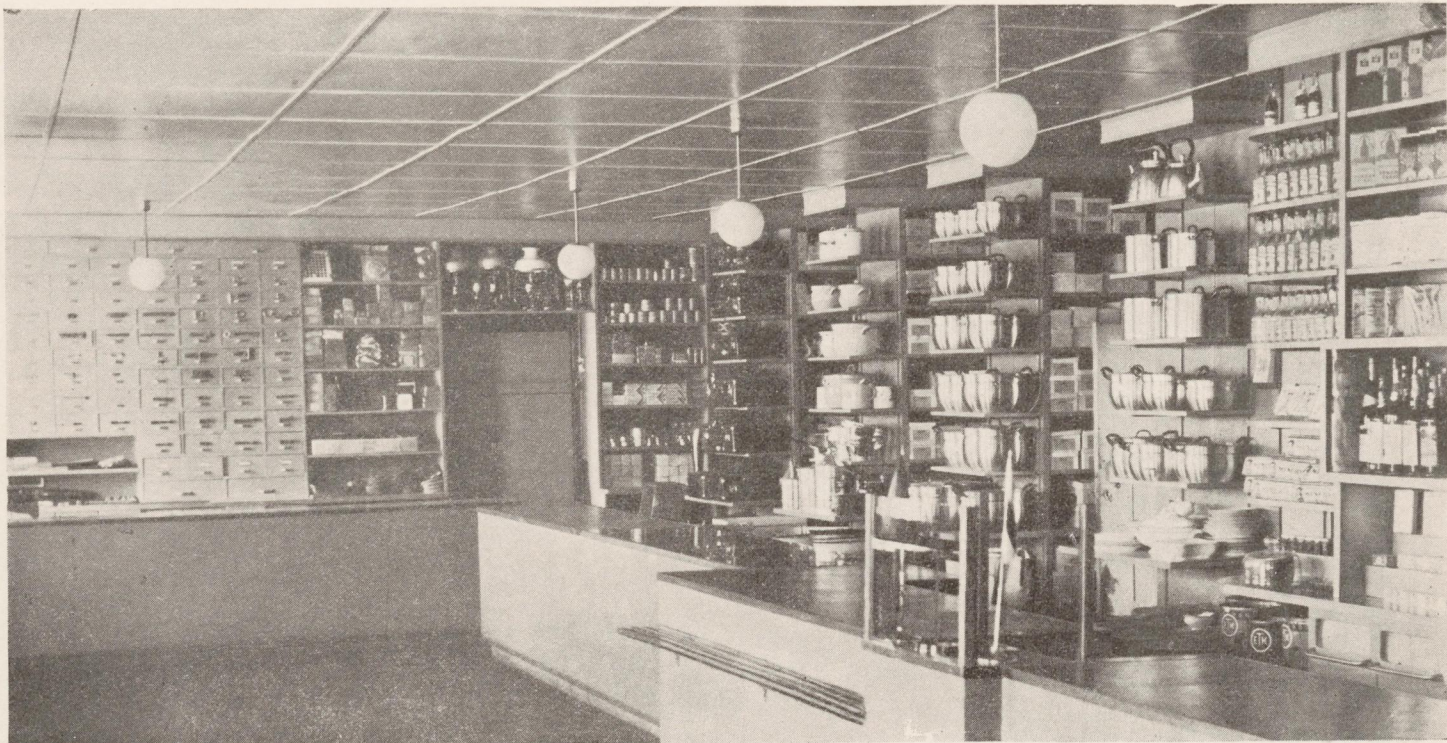
Pärnu Majanduse Ühisus, Vändra

TOITAINETEKAPULUS
LINNAS

*Tarvitajateühing
„Oma“, Tallinn*

MAJATARVETE OSAKOND MAAKAUPLU-
SES. RUUMI SÜGAVUSEST TINGITUNA
RIIULID JOOKSEVAD RISTI LÊTI SUUNALE,
ULATUDES OTSAGA OSTJA POOLE

Märjamaa Majandusühing, Märjamaa

LINNAKAUPLUSE ÜLD-
OSAKOND

*Pärnu Majanduse
Ühisus, Pärnu*

TOITAINETKAUPLUS LINNAS. KINNISED
RIIULID PÜSTVAHEDETA

Tarvitajateühisus „Tarbiija“, Tallinn

KIRJUTUSMATERJALIKAUPLUS LINNAS

*Kirjastus- ja Koolitarvete Müügiühing
„Kooli-Kooperatiiv”, Tallinn*

LAHTINE, ERALDI SEISEV KASSA

Antsla Tarvitajateühisus, Antsla

TOIT- JA MAITSEAINETKAUPLUS LINNAS

Tarvitajateuhisuus, „Tarbija“, Tallinn

JALANOUDE OSAKOND LINNAKAUPLUSES

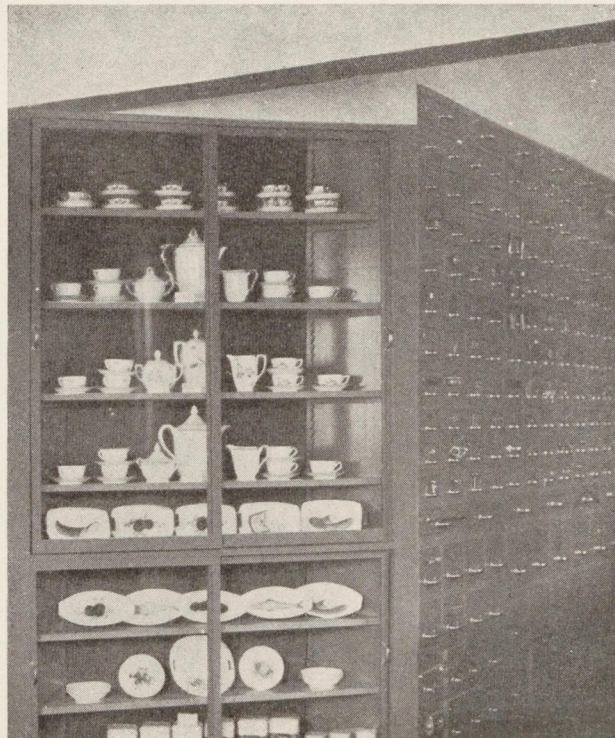
Sõjaväe Majandusühisus, Pärnu

PUDU- JA RIIDEKAUBA OSAKOND
PEAKAUPLUSES

Antsla Tarvitajatehing, Antsla

PORTSELAN- JA KLAASNÕUDE VÄLJAPANEKUTE KAPP

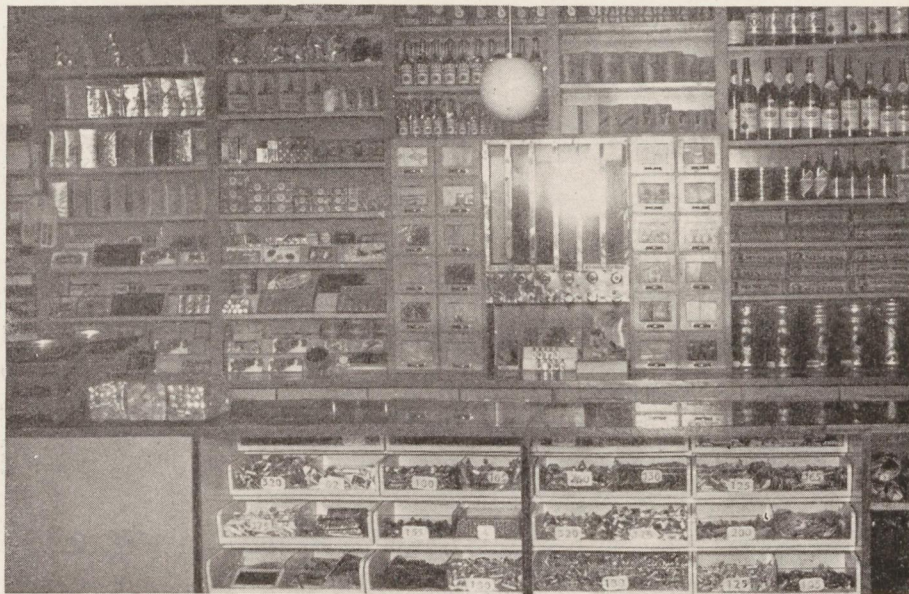
Mustvee Majandusühisus, Mustvee

KIRJUTUSMATERJALI- JA RAAMATU-
KAUPLUS

*Kirjastus- ja Koolitarvete Mäügüühing
„Kooli-Kooperatiiv”, Tallinn*

KOLONIAALKAUPLUS LIN-
NAS ERISEADISEGA (KES-
KEL VALGUSTATUD) KOHVI-
UBADE HOIDMISEKS

Kohtla-Järve Kaevanduse Kooperatiiv

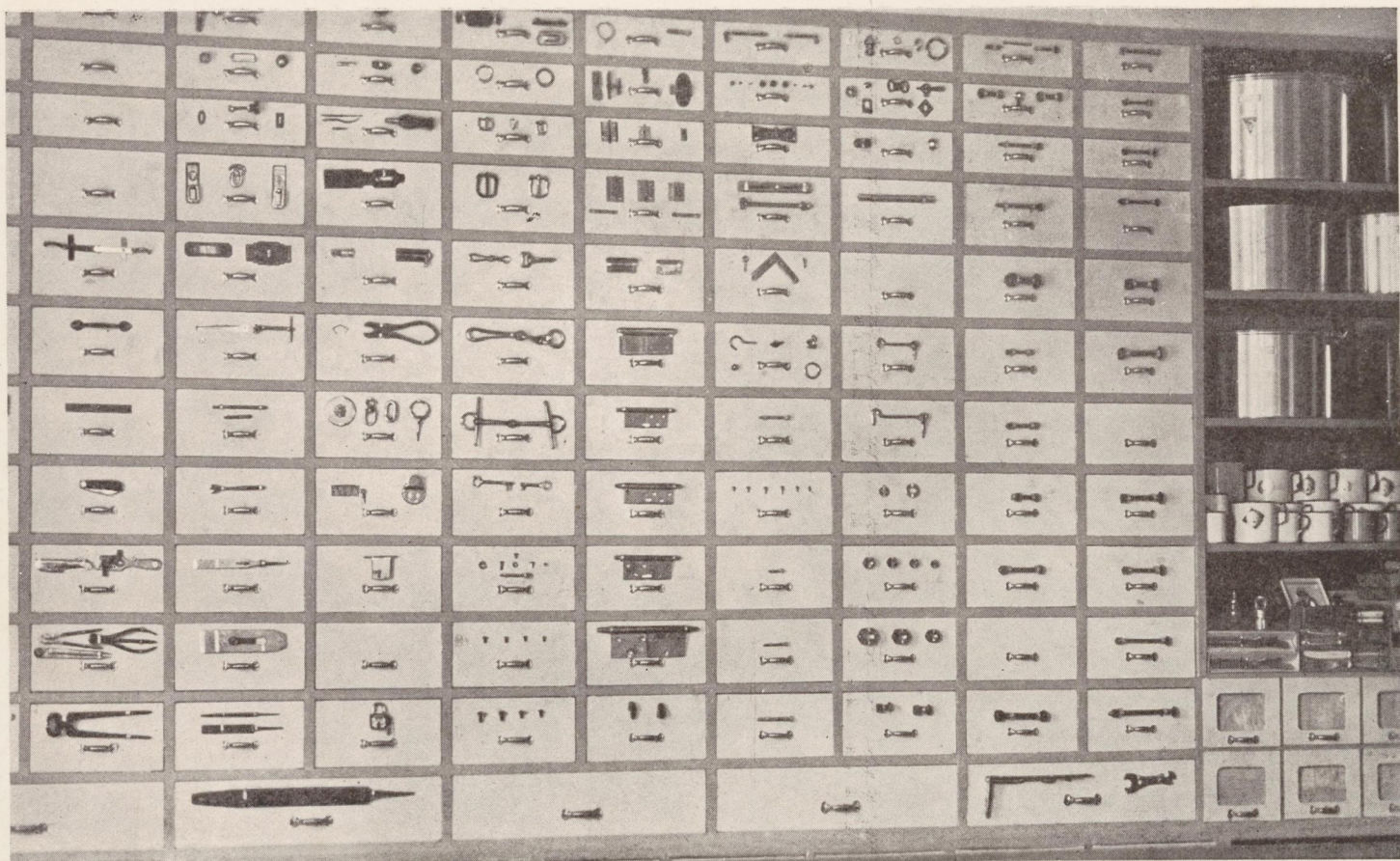
ERIOSAKOND RIIDE- JA
PUDUKAUBALE

*Helme Majandus-
ühisus, Tärva*

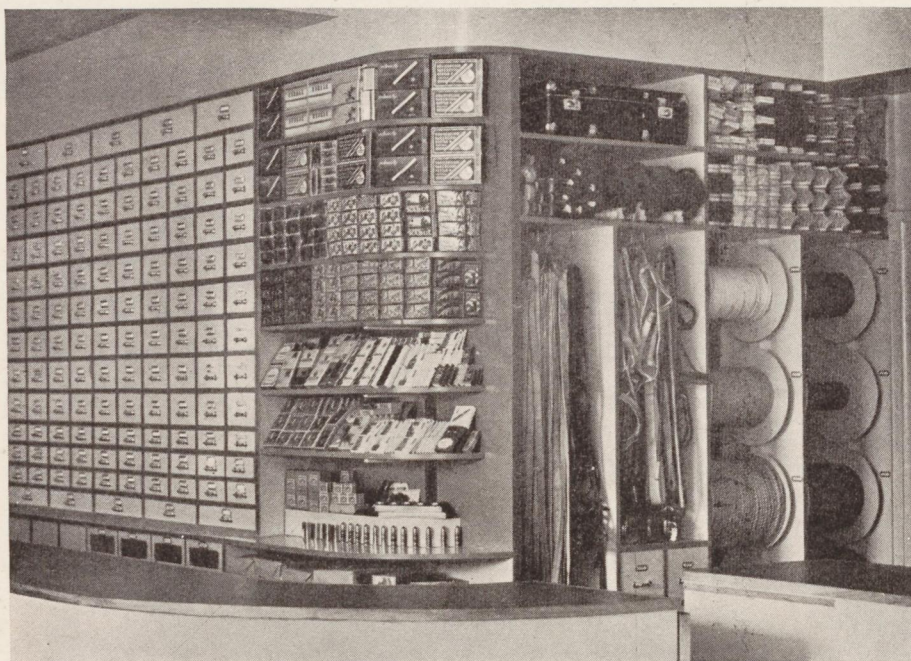
TOITAINETKAUPLUS LINNAS ERALDI
PIIMARUUMIGA

Tarvitajateühisus „Tarbija“, Tallinn

**RAUKAUBA-RIIULI PEENRAUKAUBA
SAHLITE OSA**

Õtepää Tarvitajateühisus, Õtepää

**RAUKAUBA OSAKOND
MAAKAUPLUSES RIHMAD
JA NÖÖRIDE RIIULITEGA**

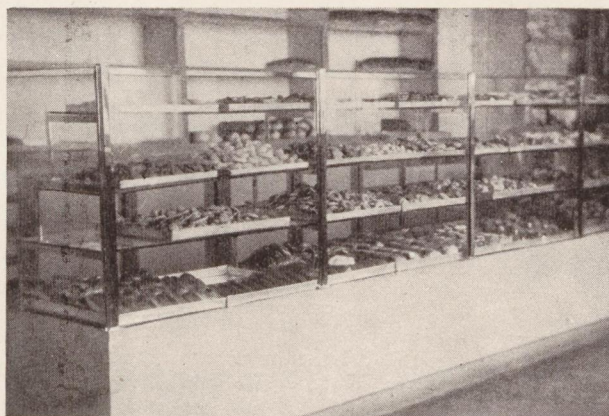
*Antsla Tarvitajate
ühing, Antsla*

LINNA KOLONIAALKAUPLUS

*Viru Majandusühing,
Rakvere*

PAGARISAADUSTE LETT ÜHINGU PAGARIKAUPLUSES

Abja Ühiskauplus, Abja

TOITAINETEOSAKOND
MAAKAUPLUSES VORS-
TILE, VÖILE, JUUSTULE

*Antsla Tarvitajate-
ühing, Antsla*

MAIUSAINETE LETT

Otepää Tarvitajateühisus, Otepää

ÄRIDE JA KONTORITE TÖÖTERVISHOIU MÄÄRUS

Antud Sotsiaalministri poolt 22. detsembril 1938 (RT 1938, 106, 929).

Alus: Äride ja kontorite töökorralduse seaduse § 21 (RT 1938, 42, 400) ja Tööinspeksiooni seaduse § 32 p. 3 (RT 1936, 77, 622).

I.

1. peatükk.

TÖÖRUUMID.

§ 1. Tööruumide seinad ja laed peavad olema tasased, tihedad ja kergesti puhastatavad.

§ 2. Tööruumide põrandad peavad olema tasased, tihedad, pragudeta ja liiklemiseks ohutud.

§ 3. Tööruumes, kus töö iseloomu tõttu valgub põrandale vett või muid vedelikke, peab põrand olema kalpinnaline ja ehitatud vedelikukindlast materjalist. Vedelikkude ärajuktimiseks peavad olema vedelikukindlad ja kergesti puhastatavad rennid, kusjuures vedelikud tuleb juhtida kas roiskveekanalisatsiooni või vedelikukindlatesse kaevudesse.

Tsemendist, partkettkividest või mõnest muust soojustjuhtivast materjalist tehtud põrandad peavad töötajate alalistel töökohtadel olema kaetud külma vastu.

§ 4. Tööruumide kõrgus kontorites ja ärides peab olema vähemalt 2,75 m, välja arvatud tööruumid, mis võetud tarvitusele enne käesoleva määruse jõustumist.

§ 5. Tööruumes peab iga töötaja kohta olema vähemalt 4 m² vaba põrandapinda.

§ 6. Tööruumid peavad olema varustatud küllaldasel määral ustega, läbikäigudega ja treppidega, millede laius peab olema arvestatud nõnda, et iga terve või pooliku 100 inimese kohta, kes ühel ajal ruumis viibivad, tuleks vähemalt 0,53 m ukseava, üldise läbikäigu või trepi laiust, misjuures iga üksiku ukseava, iga üksiku trepi või üksiku läbikäigu laius peab olema vähemalt 0,90 m.

§ 7. Põrandast kõrgemal kui 0,70 m asetsevad rõdud, lavad ja trepid peavad olema varustatud vähemalt 0,90 m kõrguste käsipuudega ja 0,15 m kõrguste äärelüüstudega.

Selle eeskirja alla ei kuulu lavad esemete laadimiseks veoabinõudele.

§ 8. Äriruumides asetsevad põranda-avad peavad olema kaetud kindlate luukidega või piiratud vähemalt 0,90 m kõrguste käsipuudega ja vähemalt 0,15 m kõrguste äärelüüstudega.

§ 9. Letid ei tohi asetseada riiulitele ja kappidele lähemal kui 0,90 m.

§ 10. Alalise istekohaga kassa peab olema varjatud või piiratud seinaga, kui kassa asukoha tõttu väljast ruumi valgub õhk langeb kassas töötajale.

2. peatükk.

KÕRVALRUUMID.

§ 11. Ärides ja kontorites peab töötajatele olema võimaldatud käte- ja näopesemine, rõivastumine, einetamine ja käimla kasutamine.

§ 12. Töötajatele, kes töötavad tolmuse või määriva töö juures või töö juures, kus tegemist mürk- või söövainetega, peab olema võimaldatud einetamine ja rõivaste hoidmine puhtas ja puhta õhuga ruumis.

§ 13. Igas käitisel peab olema tarvilikul määral kraaniga või ventiiliga varustatud pesemiskohti.

Pesemiskohtade vahe peab olema vähemalt 0,40 m.

Pesemiskohad peavad olema varustatud puhtate kuivatamisvahenditega ja seebiga.

Määrivatel töodel ja töodel, kus tegemist mürk- või söövainetega, peab töötajatele olema võimaldatud ennast pesta sooja veega.

§ 14. Käimlad peavad olema võimalikult tööruumide läheduses. Kus on olemas veevõrk ja roiskveekanalisatsioon, peavad käimlad olema varustatud vesiklosettidega.

3. peatükk.

VENTILATSIOON.

§ 15. Tööruume peab õhustatama värske õhuga sel määral, et süsihappegaasi sisaldus tööruumis olevas õhus ei tõuseks üle 0,1% mahu järgi.

§ 16. Kui loomulik ventilatsioon käesoleva määruse § 15 toodud nõuet ei rahulda, peab ruumide õhustamist teostatama mehaanilise ventilatsiooniga.

§ 17. Ruumide õhustamiseks kasutatavad avad peavad olema säärase ehituse ja asetusega, et ruumide õhustamine ei tekita ruumis tõmbetuult ja väljast ruumi valgub õhk ei lange avasid läbides otse ruumis töötajatele.

4. peatükk.

TEMPERATUUR.

§ 18. Tööruumide õhu temperatuur külmal ajal ei tohi olla kontorites vähem kui +18° C ja ärides vähem kui +15° C ning mitte enam kui +22° C.

Käesoleva paragrahvi eeskirjad ei ole kehtivad laoruumide ja ruumide kohta, kus ainete rikkumise vältimiseks on nõutav madalam temperatuur kui +15° C.

§ 19. Kõrvalruumes peab õhu temperatuur olema vähemalt: rõivastumis-, einetamis- ja pesemisruumis +15° C, vahekaikudes +10° C.

§ 20. Küttekehad peavad olema ehitatud ja asetatud sääraselt, et neid oleks kerge puhastada. Küttekehad, millega kokkupuutumisel töötajad võivad saada põletushaavu või põletada rõivaid, peavad olema varjatud vastava kaitseseadisega.

§ 21. Kui töötajal tuleb töö iseloomu tõttu töötada mittekõetavas ruumis või ruumis, kus temperatuur kauba iseloomust tingitult peab olema madal, peab töötajatele ajuti võimaldatama ennast soojendada soojas ruumis.

5. peatükk.

VALGUSTUS.

§ 22. Töö-, lao- ja kõrvalruumid, samuti ka esikud, trepikojad, trepid, käigud ja ukсед peavad olema küllaldaselt valgustatud.

Kunstlikud valgustusallikad peavad olema säärase ehitusega ja asetusega, et nad annavad ühtlast, vilkumatut, teravate varjudeta ja silmi mitte pimestavat valgust.

Kui töö iseloom vajab paiklikku valgustust, siis peab igal töötajal töökohal olema eraldi lamp.

§ 23. Valgustuse tugevus peab tööajal vastama vähemalt alljärgnevale normidele:

kontoriruumides põrandast 1 meetri kõrgusel horisontaalpinnal	75	luxi
äriruumides põrandast 1 meetri kõrgusel horisontaalpinnal	40	„
einetamisruumis põrandast 1 meetri kõrgusel horisontaalpinnal	15	„
pesemisruumis põrandal	15	„
rõivastumisruumis, ladudes ja käimlas põrandal	10	„
treppidel, podestidel, vahekodades, ustel ja muudes ajutiselt läbikäidavates ruumides	8	„

6 peatükk.

RUUMIDE KORRASHOID.

§ 24. Tööruumid, vahekojad, trepid, käigud, käimlad, einetamisruumid, rõivastumisruumid jne. peab hoitama alati puhtad ja korras.

§ 25. Kütte-, valgustus-, ventilatsiooni- jne. seadmed peab hoitama alati korras.

§ 26. Peale iga päev teostatava põranda pühkimise või pesemise tuleb vähemalt kord iga kolme kuu tagant ruume põhjalikult puhastada, kõrvaldades tolmu seintelt, lagedelt, akendelt, küttekehadelt jne.

§ 27. Prügi ja tolm tuleb ruumest kõrvaldada kas tolmuimejaga või niisutatult pühkimise teel.

Prügi ja jäänused peab ruumest kõrvaldatama viivitamata peale ruumide puhastamist.

§ 28. Aknaid tuleb pesta suvel, kevadel ja sügisel vähemalt kord iga kolme kuu tagant.

§ 29. Tööruumes, kõrvalruumes, laoruumes, esikutes, trepikodades, vahekodades jne. on keelatud põrandale või maha sülgamine, samuti jäänuste põrandale või maha pildumine.

Tööruumes ja kõrvalruumes peab olema tarvilik arv süljekausse ja jäänuste kogumise nõusid.

Süljekausse ja jäänuste kogumise nõusid tuleb tühjendada ja puhastada vähemalt kord päevas.

§ 30. Töötajal peab olema alati saadaval paraja tempertuuriga joogikõlblik vesi.

Joogivesi peab hoitama kinnises ja puhtas veenõus või karahvinis või vesi peab olema kättesaadav üldisest veevärgist.

Veenõus või karahvinis hoitavat joogivett peab vahetatama vähemalt kord ööpäeva vältel.

Veenõu või veetorustik peab olema varustatud fontaaniga (purskseadisega). Fontaani võib asendada kraaniga, kui igal töötajal on kasutada eraldi jooginõu.

§ 31. Kauba käsitamisel tarvitavad kantavad trepid ja redelid peavad olema tugevad ja kerged ning varustatud seadisega, mis takistab redeli libisemist.

§ 32. Tervistkahjustavate ainete sisse- ja lahtipakkimine, kaalumise ja segamine võivad toimuda ainult sellekohaselt sisseseatud eriruumis, mis on varustatud tolmu ja gaaside kõrvaldamise seadmega. Tarbe korral peab töötajad varustatama respiraatoritega.

7. peatükk.

KAITSEVARUSTIS.

§ 33. Töödel, mis seoses sööv- või mürgainetega kokkupuutumise või rõivaste alalise või perioodilise märgumisega või vedelainetega läbiümbumisega, peab töötajad tööajaks varustatama vastavate kaitserõivastega, põlledega, jalatsitega ja kinnastega.

8. peatükk.

LÖPPESKIRI.

§ 34. Käesoleva määruse eeskirjad ei ole kehtivad ajutise iseloomuga kontorite kohta, nagu kontorid ehitustöödel, rändsaeveskites jne.

II.

Käesolev määrus jõustub 1. aprillist 1939. a.

ETK NÕUANDEOSAKONNA TOIMETISED

I. Tarvitajate- ja majandusühingute kodukorrad ja juhatuskirjad...	1931
II. Инструкции и указы о порядке ведения дел потребительских и экономических обществ	1932
III. Tarvitajate- ja majandusühingute normaalpõhikiri	1935
IV. Peakoosoleku kodukord	1935
V. Nõukogu kodukord	1935
VI. Juhatuse kordukord ühinguile, kus on olemas nõukogu	1935
VII. Juhatuse kodukord ühinguile, kus puudub nõukogu	1935
VIII. Revisjonikomisjoni kodukord	1935
IX. Harukaupluse nõukogu kodukord	1935
X. Juhatuskiri ärijuhile	1935
XI. Juhatuskiri raamatupidajale	1935
XII. Juhatuskiri ametnikele ja teenijaile	1935
XIII. Kaubamüük	1935
XIV. Ühiskaubanduslik selgitustöö	1935
XV. Kontroll ja revisjon	1935
XVI. Ühiskaubanduse korraldus	
Esimene trükk	1935
Teine trükk	1937
XVII. Valimik majanduslikke oskussõnu	1935
XVIII. Ühiskaupluse sisustus	1939

850/881

V 60
2

3,50

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

3-11-01704